PRIAPEIA,

SIVE

DIVERSORUM POETARUM IN PRIAPUM LUSUS;

Illustrati Commentariis

GASPERIS SCHOPPI, FRANCI.

L. Apuleii Madaurensis

ΑΝΕΧΟΜΕΝΟΣ,

Ab eodem illustratus.

Ut &

Heraclii Imperatoris, Sophoclis, Sophistæ, C. Antonii, Q. Sorani, & Cleopatræ Reginæ,

EPISTOLÆ,

De propudiosa Cleopatræ Reginæ libidine.

Huic Editioni accedunt JOSEPHI SCALIGERI in PRIAPEIA Commentarii, ac FRIDERICI LINDEN-BRUCH in eadem Notæ.

PATAVII,
Apud GERHARDUM NICOLAUM V.
sub signo Angeli Aurati, cIↃ IↃC LXIV.

GASPAR SCIOPPIUS,
FRANCUS,
NICOLAO POPPONIO,
Suo, S. D.

NOn eram nescius, amicissime Nicolae, *cùm Priapeia Virgilii potissimum interpretanda suscipere*m, *veniam ejus rei præfanti, idem, quod A. Albino V. C. contigisse legimus, eventurum. Ille enim, ut refert ex Cor. Nepote Agellius, cum res Romanas Græcè scriptitasset, & sibi tamen ut homini barbaro & Romano, veniam gratiamque, si quid scriptum foret eleganter minus, dari postulasset, sic eum M. Cato urbanè admodum, nec injuria, reprehendisse dicitur, nugari eum, qui culpam deprecari, quàm admittere maluerit. Cum enim non, nisi si imprudentes aut compulsi peccavimus, veniam petere soleamus, perperàm & præposterè illum facere, qui, cum à nemine compulsus fuerit, veniam etiam, priusquam faceret, petere auderet. Quocirca, ne idem mihi sententiâ diâ Catonis alicujus adstricti & rugosi dictitet, cautio est, & ea re, non tam facti venam præfari, quàm instituti consiliique mei rationes in medium dare, volui.*

Cùm diebus superioribus temerè, ut fit, Virgilium in manus sumpsissem, ut mearum me operarum & notarum ad illum adulescentiâ delectarum, fortè in Catalecta & Priapeia incido, & imbi, carminum elegantia a variis auctoribus summo cum studio libatorum delenitus, sortem nostram deplorare cœpi. Quippe quibus ex tam turbidis fontibus aqua limpidissima, flos nimirum Latinæ linguæ, hauriendus sit. Et dubitavi primùm, si in rem esset, talia adulescentibus & ephebis nostris propinare. Cum præsertim, non prudenter minus, quàm verè, Deus ille Philosophorum, (sub fin. 7. Politic.) Omnem verborum obscœnitatem, & turpiloquia, ex civitate ejicienda, *præcipiat: quòd ex turpiter loquendi licentia turpiter facere consequatur. Hoc quidem, ut ingenuè fatear, vehementer me primùm movere potuit: non eo tamen permovere, ut, re tandem pensius cogitatâ & examinatâ, illa ipsa carmina juventuti de manibus excutienda potius, quam ultro proponenda,*

& interpretanda, existimarem. Hot, ut ferè ait Plautus, cuivis mirari licet. Nec tibi istuc mirum magis videtur, quam mihi, Lector. *Neque, ita me dî ament, credebam mihimet primulum, donec argumenta & rationes huic rei fecerunt, sibi ut crederem. Ad hanc enim faciem putare mecum cœpi. Cum carmina hac reipublicæ, quà eruditione, quà virtutibus juvandis, commovere possint, exterminanda non videri. De eruditione heic non necesse habeo dicere, quando ea, ex his ipsis Commentariis, & Indice nostro, à quovis mediocriter literato intelligi potest. Habent, quod petant hinc Medici; ut verba quibus partes humani corporis minus severas commodè & verecundè appellare possint; & alia nonnulla, à nobis in Commentariis observata. Habent Jurecousulti, ad quos suo quodam jure verborum significatio pertinet. Et, quod mireris, habent denique, quod sibi cognitu sit necessarium, Theologi. Quo enim modo de horrendis ethnicorum sceleribus, de pædicatione, quam Sodomiam vocamus, verè & certò loqui, eamque detestari poterunt, nisi eam ex scriptis illorum cognoverint? Sed quid verbis opus est? cum carminum horum eruditio, non tam testimonio, quàm obscœnitas veniâ, indigere videatur. Ab ista ergo silentium. Ad illud, quod rei caput est, transeamus. Quis ergo Priapeia virtutibus juvandis, & modò non necessaria esse, negare ausit? nisi idem, Continentiam virtutum numero contineri, hoc est, Solem meridiè liquere, perneget. Jam verò, quis age (argumentis puta) continens dicetur, absque rebus sit, quarum abstinens esse poterit. Proinde ac fortem voces, qui nulla tamen, in queis fortitudinem probet suam, pericula adire solet. Sic liberalem, qui pecuniis, quas elargiatur, destitutus sit. Et sic in cateris virtutibus omnibus: adeò ut vel hac re vitam practicam minus beatam præ theorica prædicet Aristoteles,* (10. Ethic. 8.) *quod illa pluribus ad virtutes exercendas indigeat. Quia vero periculosum nimis est, juventutis continentiam meretriculorum præsentia explorare; præstat, eam his & similibus scriptis, ad humanitatis studia cateroquin opportunis, exercere. Nam, quod Terentius de adolescente, præsentiâ Chrysidis nihil commoto, inquit;* Spectatum satis putabam & magnum exemplum continentiæ. Nam, qui cum ingeniis conflictatur ejusmodi, neque commovetur animus in ea re tamen, scias, posse habere jam ipsum suæ vitæ

vitæ modum: *Verius & cautius ego de Latinis scriptoribus plerisque omnibus pronunciandum censeo. In iis, quæ turpicula & lasciviuscula sunt, ille, qui, ut ait Aristoteles, bonâ institutione præmunitus est, offendere nequit. Adeò ut, molliculos istos, qui vel una tali & altera lectione verberantur, & ad nequitiam abducuntur, sua sibi culpa & in Venerem putredine, perire videas. Haut secus, ac si terribili objecta re timidus expavescat, fortis non adficiatur. Et, ut facilius verbis meis fidem arbitrere, summos olim Philosophos, & Christianæ Ecclesiæ doctores & episcopos vigilantissimos, ac castissimos, à me auctoritate sua stetisse, affirmare nihil dubito. Et hinc est, quod amatorios Plato, si Agellio credimus, versus luserit: Ausonius, Christianissimorum Augustorum pater & preceptor, cùm his ipsis Priapeiis, & Martiali carminis libertate, (ne obscœnitatem vocem) certaverit. Ne quid hîc de D. Chrysostomo & B. Hieronymo dicam. Quorum prior Aristophanem, auctorem, si quisquam alius, obscœnissimum, adeò non aversatus est, ut eum non de die solum studiosè legerit, sed noctu quoque sub pulvino collocaverit. Plautum similiter (qui nec ipse de Vestalibus fuit) B. Hieronymo gratissimum fuisse novimus: adeò ut eum Rufinus Plautinæ eloquentiæ sectatorem vocaverit. De illo namque sic ipse Hieronymus:* Post noctium, *inquit*, crebras vigilias, post lacrimas, quas mihi præteritorum recordatio peccatorum ex imis visceribus eruebat, Plautus sumebatur in manus. *Et nos de tantorum virorum pietate & castitate eò dubitabimus, quòd obscœnos auctores frequenter lectitaverint? Dices, non eam esse adulescentium rationem, quæ virorum; quorum adfectus, in bonum confirmati, non temerè labefactari possint. Sed idem de comissationibus, de comœdiis & fabulis, dicendum videtur. Ad has tamen juventutem, bonâ institutione præmunitam, laudato superius loco, Aristoteles admittit: quippe quos ab labe ejusmodi disciplina insontes effecerit. Et liber hic noster talis est, qui, vel Commentariis inlustratus, non nisi à grandioribus, quosque intellectâ vitiorum turpitudine doctrina absterrere poterit, intelligetur. Præclarè Joseph. Scaliger Poëtarum lectionem mari comparavit: in quâ, obscœna scopulorum vice sint, ad eos peritum nautam numquam*

offendere, sed secure pratervehi. Ceteris, qui, & sine libro hoc, suâ sibi mollitie ad mala & improba facta inlici possunt, meâ quidem causâ, pallio caput operire (quod in oratione quadam molliculâ ac parum pudicâ Socrates fecisse dicitur,) & longissime hinc, quantum potest, fugere licebit. Numquam tamen malè & prater mores operam conlocasse me efficient: quando, & libri hujus lectionem non utilem modò, sed & necessariam, ostendi, & magnorum quoque atatis nostra virorum exemplo ad carmina hac inlustranda accessi. Enim, ne longe abeam, his ipsis carminibus operâ suâ commodare Scaliger non erubuit, & emendationibus ac interpretationibus nonnullis inlustravit; quas suo quoque loco fideliter auctori transcripsimus. Idem ille Scaliger Catullum, Tibullum, & Propertium, qui verecundius Priapo nostro non loquuntur, commentariis suis eruditissimis, ante vix intellectos, post Muretum explanavit. Idem quoque Ausonium nobis interpretatus est. Ne quid heic de Lambino in Plautum & Horatium, ne de Douza pro Petronio Pracidaneis dicam. Quorum posterior, prater quod Petronium, in omni lingua Latina ut sermone cultissimum, sic rebus turpissimum, inlustravit, tum etiam verborum lasciviâ superare eumdem studuit, & non infeliciter, ut opinor, adsecutus est. Habes jam, eruditissime Nicolae, *quibus & rationibus & exemplis ad commendationes has adductus fuerim. Eas cur tuo potissimam nomini dare voluerim, nemo, qui nos ambo probius noverit, mirabitur. Ut enim alia omittam, ita amici jam diu vivimus, ut peccarem, si alium tibi anteponerem. Ita de eruditione & doctrina in humanitatis & juris civilis studio excultum perspexi, ut non nisi cum flagitio alium huic rei judicem seligerem. Quare Librum hunc sic à me accipias velim, ut, me & amicitiam nostram coluisse, & eruditionem virtutesque tuas verè astimasse, existimes. Bene vale. Ingolstadio, Anno* ∞. Iↄ. XCVI.

CON-

CONLECTANEA

De

PRIAPO

Accuratissima, Magnam partem ex his Priapeiis desumpta.

ANtequam ad ipsam Poëmatis hujus interpretationem accedamus, curæ nos pretium facturos opinamur, si Conlectaneis de Priapo præmissis, Operis hujus & auctorem & argumentum subjungamus. Inter recentiores ergò, qui de Priapo scripserunt, nullus cum Lilio Gyraldo Ferrariensi, meo quidem animo, contendendus videtur. Alii enim, ut Joannes Bocatius, Lud. Vives in Augustin. de Civit. Dei, Natalis Comes, & Vincentius Charderius, præter quod illa, quæ ab Gyraldo inventa jam antè fuerant, in succum & sanguinem convertunt suum, tum ineptis insuper quibusdam sententiis, absque ullâ judicii & rationis sinceritate, nobis, rerum videlicet omnium ignaris, imponere se postulant. Nos ductum Gyraldi, & Poëmatis hujus fideliter sequentes, non tam, quid possit, quam quid dici in præsentia debeat, pensi habentes, ad ipsam tandem de Priapo dissertationem nos accingamus.

Si mihi, Sancte, tuas fuerit describere laudes
Condignè, & Semonum adnumerare choro :
Non tibi poma modo vernacula libaque ponam,
Aut sinum mittam lactis ego nivei
Sistam templa tibi, auratâ penemque coronâ
Sacrato cingam non sine honore tuum :
Crissabitque tibi excussis pulcherrima lumbis,
Hoc anno primum experte, puella virum.
Huc ades, & cape dona tuo quæ spondeo honori,
Atque fave votis, tente Triphalle, meis.

Tota autem hæc materia tribus potiſſimum capitibus pertractari commodè poſſe videtur, ut primum de parentibus & Patria, tum de variis ejus nominibus & dîs qui pro eo apud ſcriptores accipiuntur; demum de forma, officio & ſacris ejus, quantum poteſt, breviſſimè explicemus.

Ad primum caput quod attinet, rejectis aliis nonnullorum opinionibus, Priapum Veneris & Dionyſii filium fuiſſe, cum Strabone, Apollonii interprete, Diodoro, aliis denique, aſſeveramus. Scribunt enim, Venerem, Baccho ex Indica expeditione bello exſtincto domum revertente, Lampſaci Helleſponti urbe gravidam decubuiſſe, & parere inibi, quodcumque eſſet, decreviſſe. Ad quam cum æmula formæ ejus Juno, officii, ut præ ſe ferebat, & opis parturienti ferendæ cauſſâ, acceſſiſſet, uterum ejus mala & venefica manu adtigiſſe dicitur, eoque factum, ut Venus puerum, cum cætera informem, tum vel maxime ob virilis illius ſupellectilis commendatam bonitatem terribilem, enixa fuerit. Patriæ meminere quoque poëmata hæc noſtra. Carmine namque 55, ſic de mentula ſua infit Priapus:

* *Quam ſi perdidero, patria multabor, & olim*
Ille tuus civis, Lampſace, Gallus ero.

Et Poëta, carmine 76, ad Priapum:

Mortales tibi Lampſacum dicarunt.

Aliis auctoribus Helleſpontiacus dicitur. Virgil. 4. Georg.

Et cuſtos furum atque avium, cum falce ſaligna,
Helleſpontiaci ſervet tutela Priapi.

Petronius:

Helleſpontiaci ſequitur gravis ira Priapi.

Ovidius:

Helleſpontiaco victima grata Deo.

* *Vid. Iſid. l. 8, Orig. c. 9.*

C. Si-

C. Sidonius Apollinaris in Narbone:

Et te, Massiliensium per hortos
Sacri stipitis, Arbiter, colonum,
Hellespontiaco parem Priapo.

Lampsaci ergò cum adulevisset, Lampsacenis mulieribus, scitus nimirum admissarius, ob non visitatam illam fascini sui luculentitatem gratissimus & intimus, (propriè loquor. velut Apuleius amplexus intimare dicit,) tandem factus fuisse dicitur. Hac ergò re Lampsaceni cives, fundum suum ab alienis arati, severiter ferentes, communi consensu, patriâ multandum, & exilium malasque in oras mentulatum istum Priapum mittendum censuerunt. Sed illud non impune, uxores enim Lampsaco injuriâ hac, ut reputabant, non dico indelectatæ, sed gravissime verberatæ, votis & suppliciis suis hoc à dîs impetrarunt demum, ut periculosus maritis suis pudendorum morbus invaderet (fuit autem morbus ille quem hodieque Gallicum vocamus.) Ad quem levandum, de oraculi Dodonæi sententiâ, Priapo placato & in patriam postliminio revocato usus erat. Reducitur ergò desideratus mulieribus Lampsacenis Priapus, &, plausu ob idem maximo exceptus, deorum tandem numero inferitur.

Atque hæc de primo. Ad secundum nunc accedamus. Multa Priapo nomina facta apud auctores reperio. Ægypti enim Horum vocabant. quamvis Horus alius quispiam fuisse videatur, ille enim juvenis, alatus, cum disco ad pedes adjacente, & sceptro in dextra, mentulam reliquum corpus æquantem sinistra tenens pingebatur: secus Priapus noster, qui barbatus cum falce & mentula pedali tantum, ut capite seq. ostendemus. Idem quoque Mutinus elegantissimo Jano Gulielmio & aliis dictus videtur, non rectè, ut opinor. Mutinus enim aliud à Priapo numen fuit, & pu-

blicum Romæ facellum habuit, ut Feftus teftatur. Is fedebat in facello fuo mentulâ arrectâ, & in finum ejus, priufquam ad maritum deduceretur, nova nupta locari folebat, ut ejus pudicitiam (ait Lactantius) prior Deus prælibaffe videatur. Auguftinus quidem fexto de civitate Dei Mutinum illum Priapum vocat. Sed illud ob fimilitudinem longi veretri factum arbitror. Unde & Mercurius, qui in trivio pofitus cum falce & longo veretro fontem advenis oftendebat. Priapus dicitur carmine 29. cum revera tamen Priapus tantum hortorum Deus fit. Phallus quoque & Ithyphallus ac Triphallus dicitur. Columel.

— Sed truncum forte dolatum.
Arboris antiquæ numen venerare Ithyphalle.

Tibullus.

At ô Triphalle fæpe floribus novis
Tuas fine arte deligavimus comas.

Nicephorus Calliftus Ecclefiaft. hift. lib. 14. c. 48. *Phalli vero & Ithyphalli, & obfcœnitatis omnis domicilia apud illos quem non merentur rifum? Quid Pan ipfe & Priapus, qui præter naturam informi membro cum magna gratia colitur.*

Phallus autem veretrum feu mentulam notat. Herodotus Phallophoros in Bacchi facris fuiffe fcribit, hoc eft, qui ftatuas gerebant cubitum longas cum veretris longis reliquum pæne corpus æquantibus. Talibus Phallis ex vitro, ebore, auro, ferico & panno lineo mulieres ufas, & hodieque uti ad explendam libidinem, vel navem, ut ait Petronius, fuam onerandam Gyraldus refert. Quod enim idem Gyrald. Fafcinum & Mutonem pro Priapo dictum exiftimat, fugit eum ratio, ut in Indice oftendemus. Nunc de officio, forma & facris ejus (quæ tertium caput erat) differamus. Hortis ergo præficiebatur. Unde & hortus non virgineus locus carmine 1. dicitur, &

horti

horti vocabula paullo improbiora fiunt, propter ejus Deos tutelares, Venerem inquam, & Priapum. Hinc carm. 4. hortus obscœnum est, cum dicit Priapus:

Quod meus hortus habet sumas impune licebit,
Si dederis nobis, quod tuus hortus habet.

Eadem nequitia hortum Plautus naturam muliebrem vocat, ut à Lipsio observatum est. Et ideo Priapus hortorum custos dici solet. Carm. ad Lectorem:

Sed rubor hortorum custos membrosior æquo.

Carm. 23.
Hinc me custodem fecundi villicus horti &c.

Sed nec hortos solum, verum & pomaria, vineas & agros tuebatur. carm. 72.

Si commissa mea carpes pomaria cura.

Et carm. 73.
Pomarii tutela diligens Priape &c.

Et carm. 14.
Commisso mihi non satis modestas
Quicunque attulerit manus agello.

86. *Agellum hunc sinistra, tute quem vides,*
Herique villulam, hortulumque pauperis
Tuor, &c.

87. *— domini hortulum vineamque tueri.*

Etiam in nemore Priapus fuit, sed is rudis admodum & informis de trunco nondum evulso factus. Carm. 84.

Non horti neque palmitis beati,
Sed rari nemoris, Priape, custos,
Ex quo natus es & potes renasci.

In talibus ergo locis statui solebat, ut ejus adspectu fures & aves repellerentur, ut mox ex Horatii carmine videbimus. Vide hic carm. 29. & 73.

Effigies ejus alia apud Ægyptios, alia apud Latinos

nos fuit. apud illos cubitalis erat & juvenilis, ut supra de Horo dictum: apud Latinos commodæ, ut Plautus vocat, & justæ staturæ; eratque agricolæ barbato similis. unde eum à Tibullo Agricolam Deum vocatum volt Gyraldus, quod ego verum non puto. De barba habes carm. 63. *Rigetque dura barba juncta crystallo.*

Et 77.

Quod sim jam senior meumque canis
Cum barba caput albicet capillis.

Ruber quoque fuit & nudus. carm. ad Lectorem.

Sed ruber hortorum custos, membrosior æquo
Qui tectum nullis vestibus inguen habet.

Carm. 25.

Qui quondam ruber & valens solebam &c.

Et 83.

Ruber sedere cum rubente fascino.

Tibull.

Nudus & hiberna producis frigora bruma,
Nudus & æstivi tempora sicca canis.

Dextra falcem salignam: Virgil.

Et custos furum atque avium cum falce saligna.

Carm. 5.

Et falx lignea ligneusque penis &c.

Sinistra mentulam arrectam tenebat. unde Carm. 24. quasi manibus tractans.

Hoc, ait, sceptrum quod ab arbore ut recisum &c.

Et 22.

Hac tentigine quam videtis in me.

Et 5.

Totamque hanc sine fraude quantacumque est.

Et illam quidem pedalem. Carm. 10.

Trajectus conto sic extendere pedali.

Et 27.

Padicabere fascino pedali.

In capite ejus ramus vel pertica figebatur, unde Scaligeri error deprehenditur, qui Priapo quoque μηνίσκον impositum fuisse censet; de quo ad carm. 83. Horat. lib. 1. Sat. 8. *Olim*

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Cùm faber incertus scamnum faceretve Priapum,
Maluit esse Deum. Deus inde ego furum aviumque
Maxima formido. nam fures dextra coërcet,
Obscœnoque ruber porrectus ab inguine palus.
Ast importunas volucres in vertice arundo
Terret fixa, vetatque novis considere in hortis.

Asinus ligneus adjungi illi solebat, ut ex carm. 52. odoratus sum.

Jam ad sacra ipsi facta quod attinet, alia apud Græcos, alia apud Latinos fuisse arbitror. Græci enim asinum Priapo immolabant. cujus rei causam ab Ovid. 1. Fastor. petere licebit. Fortassis iidem & alia animalia ipsi immolabant ut carm. 65. porcum, & 87. hircum & capellam, quod tamen Romanis legibus vetitum fuisse non obscurè subindicat Priapus. cum dicit:

Sanguine hanc etiam mihi, sed tacebitis, aram
Barbatus linit hirculus cornipesque capella.

In horto sacellum ipsi statuebatur, in eoque mensa seu ara. Carm. 15.

Imposuit mensæ, nude Priape, tuæ.

Sed an ipse quoque in sacello collocatus? Et ex Tibullo non injuria dubitari potest. Ait enim:

Sic umbrosa tibi contingant tecta, Priape,
Ne capiti soles ne noceantque nives.

Sed verius opinor, non fuisse. quid enim causæ foret cur de tempestatis injuria quereretur, si sacello inclusus & tectus esset. Carm. 63.

Parumne, quod superfluunt sinus imbres,
Et in capillos grandines cadunt nostros,
Rigetque dura barba juncta crystallo.

Et carm. 83.

Abegimusque voce sæpe cum tibi
Senexve corvus impigerve graculus
Sacrum feriret ore corneo caput.

Et

Et carm. 18. ait se stare sub Jove coleis apertis. Quare locus ille Tibulli sic accipiendus erit, ut Priapum nonnunquam sub arbore conlocatum dicamus: quod & carm. 83. confirmatur.

Placet Priape, qui sub arboris coma
Soles sacrum revincte pampino caput
Ruber sedere cum rubente fascino.

Ubi *sedere* pro *sedem fixisse* (ut carm. 63. loquitur) interpretandum. alias enim Priapus semper stare dicitur. Honores illi ab agricolis & villicis varii habebantur. Ejus enim caput vere corolla rosea, æstate spicea, auctumno pampinea, hieme oliva donabatur, ut ex carmin. 85, 86, 87. videre est. Maximè vero omnium curabant, ut herba (ceu Priapus carmin. 87. testatur) dumosa asperaque ab ejus esset remota sacello. Eidem poma offerebant. carm. 15.

20. *Hæc quacunque tibi posui vernacula poma.*
42. *De cera facili dat tibi poma Deus.*
53. *Tu quoque dive minor majorum exempla secutus,*
Quamvis pauca damus consule poma boni.

Libum eidem, lac & ordea tosta offerebant carmin. 21. Virgil.

Sinum lactis & hæc tibi liba Priape quotannis.
Exspectare sat est, custos es pauperis horti.

Carmin. 34. puella quædam, quot viros una nocte experta fuerat, tot verpas salignas Priapo dedicat. carmin. vid. 37. pro sanato fascino suo quidam tabellam votivam in Priapi sacello suspendit. Ejus denique mentulam coronis cingere solebant. carm. 40.

Cingit inauratâ penem tibi, Sancte, coronâ.

Et 50.

Totam cum partibus, Priape, nostris
Cingemus tibi mentulam Coronis.

De

De Auctore Operis.

DE auctore carminum horum ut dicamus, res monet. Quod ergo Virgilio à quibusdam tribuuntur, male id fieri existimo, & Jovem lapidem jurare ausim, nullum horum à Virgilio factum fuisse. quod & doctis placere video. Mihi vero simile fit, in horto Mæcenatis facellum Priapo dicatum fuisse, & ex iis Poëtis, qui ad Mæcenatem suum cottidie visebant, unumquemque versiculos aliquot jocosos in facelli parietibus notasse, quod heic confirmari videtur, carm. 1.

Ergo quicquid id est, quod otiosus
Templi parietibus tui notavi,
In partem accipias bonam rogamus.

Et 41.

Quisquis venerit huc Poëta fiat,
Et versus mihi dedicet jocosos.

Et 49.

Tu quicumque vides circa tectoria nostra.
Non nimium casti carmina plena joci.

Ad eorum imitationem posteriores, Petronium, Martialem, alios multa lusisse crediderim, quæ demum ab eo, qui carmen ad Lectorem præposuit, in unum libellum congesta sint.

ARGUMENTUM autem libelli hujus varium est: modo enim vel Poëta, vel puella aliqua, vel viator, vel villicus Priapum adloquitur. Interdum, immo sæpius Priapus furibus masculini & fœminini sexus stuprum suadet vel minatur; sortem suam miseratur, de tentigine sua, de furibus, de puellis lascivis super inguina Priapi de nocte molentibus conqueri, & alia longè plurima, quæ heic recensere infinitum fit, & à Lectore nullo negotio intelligi facilè poterunt.

LECTORI S.

M*Onendus es*, benevole Lector, *quisquis eris, cujatis eris, sicubi dictionem aliquam in commentariis non satis interpretatus fuerim, ad indicem tibi visendum esse. De orthographiæ ratione, quam servavi, solicitus esse noli. illam enim, quam doctis placere & librorum manuscriptorum auctoritate niti intellexeram, non sequi mihi religio fuit. Tantum est. Tu vale* Lector, *& Priapum nostrum nunc ipsum contempla.*

DIVERSORUM POETARUM In PRIAPUM LUSUS.

Ad Lectorem.

Arminis incompti luſus lecture procaces,
Conveniens Latio pone ſupercilium.
Non ſoror hoc habitat Phœbi, non Veſta ſacello:
Nec quæ de patrio vertice nata dea eſt:
Sed ruber hortorum cuſtos membroſior æquo,
Qui tectum nullis veſtibus inguen habet.
Aut igitur tunicam parti prætende tegendæ:
Aut quibus hanc oculis aſpicis, iſta lege.

COMMENTARIUS.

¶ *Incompti*) ſcripti nimirum, ut carmin. ſeq. ait, non nimium laborioſè: & inornati nec exacti ſatis. *Comere* enim eſt *ornare*. Auſon.

Come ſerenatam duplici diademate frontem.

Idem:

Tu quoque qui Latium lecto ſermone TerentI
Comis, & adſtricto percurris pulpita ſocco.

¶ *Luſus*) Ludere dicitur in re, ad quam efficiendam & impetrandam non magno labore uſus eſt, ut carm. ſeq. *Ludens ſcripſi.* & hoc in vulgus etiam notum eſt, nec pueri ignorant, niſi qui nondum ære lavantur.

¶ *Pone ſupercilium*) Ponere ſupercilium, ſive, ut Horatius fabulatur, *demere ſupercilio nubem*, eſt *frontem exporrigere*, nec auſtero vultu ſive ma-

tutina & Catoniana fronte jocos alterius suscipere. tristem enim animum præportare videntur, & severum. quibus frons corrugata & supercilium conductum. Sic vetus Poëta in Catalectis à Josepho Scaligero Criticorun patre vulgatis.

Esse tibi videor demens, quod carmina nolim
Scribere patricio digna supercilio.

Senatoribus austeritatem convenire scilicet. Cæterum quo animo Latio convenire heic dicatur, nullus adhuc dispicio, & aliorum esto arbitrari.

¶ *Nonsoror*) Tres deas commemorat, quibus virginitas perpes nullius gnara mariti: Dianam, Vestam, & Minervam.

¶ *De patrio*) De pro *ex*. Sic Tibullus.

—— De facili composuitque luto.

Et infra: *Quæ puto de quæstu libera facta tuo est.* Propertius:

Iam tibi de timidis iste protervus erit,

id est, ex timidorum numero.

Tertullianus (ut & hunc ad partem venire patiamur) de præscriptionibus: *Et ipse* (inquit) *Christi traditor de Apostolis fuit.* sic etiam Carm. 31.

Exire ut ipsa de tuo queas cunno.

& 42.

De cera facili dat tibi poma deus.

¶ *Sed ruber*) Priapum rubrum dici primulùm, putabam, quòd verpa esset & glande ex tentigine assidua nudata. Sed muto nunc, & probo Priapum rubrum integrum fuisse, infra.

Qui quondam ruber & valens solebam
Fures cædere quamlibet valentes.

& Tibullus.

Soles sacrum revincte pampino caput
Ruber sedere cum rubente fascino.

¶ *Membrosior æquo*) Sic Lucret.

At qui obitum lamentetur miser amplius æquo.

Ho-

Horatius.

—— ubi plenius aqua

Laudat.——

Porrò, quem hic membrosum, etiam carm. 79. fascinosum vocat, ob vasorum luculentitatem sc. ut Janus Douza Batavus nequitiarum magister & Hellespontiaco par Priapo in suis ad Petronium Præcidaneis loqui nos ex his ipsis Priapeiis docuit

¶ *Tegenda*) Cur hîc *pudenda* malim, occidit caussa.

CARMEN I.

Ad Priapum.

Ludens hæc ego teste te, Priape,
Horto carmina digna, non libello,
Scripsi non nimium laboriose.
Nec Musas tamen, ut solent Poëtæ,
Ad non virgineum locum vocavi.
Nam sensus mihi corque defuisset,
Castas, Pieridum chorum, sorores
Auso ducere mentulam ad Priapi.
Ergo quicquid id est, quod otiosus
Templi parietibus tui notavi,
In partem accipias bonam rogamus.

COMMENT.

¶ *Teste te*) id est, spectatore. *Testis* enim κατ' ἐξοχὴν dicitur oculatus, qui in re præsente adfuit. Nam, ut ait Plaut. Trucul. act. 2. sc. 6.

Pluris est oculatus testis unus, quam auriti decem.
Qui audiunt, audita dicunt. qui vident, plane sciunt.

Sic Seneca, etiam in Tragœdiis supra nasutulorum quorumdam & non nisi Neptuni istos inquietos filios magnificantum opinionem probus

Thebaide, uti loquitur Jocasta, bellum inter filios compositura.

—— fervidos juvenes anus
Tenebo, nullum teste me fiet nefas:
Aut si quod & me teste committi potest,
Non fiet unum ——

Sic Plautus Pœnul. sc. 3. in f. act. 3. *testem esse*, pro *inspectare*.

—— evocemus huc Agorastoclem,
Ut ipse testis sit tibi certissimus.

Hoc ipsum interpretatur:

Ut tute inspectes aurum lenoni dari.

Sic infra. *Magnis testibus ista res agetur.* carmin. 14.

¶ *Libello*) Libellum hic accipio pro taberna libraria, ad quam sermonum cædundorum honestiores confluebant, sicut ad tonstrinas viliores. Vide Scaligerum patrem omnium Criticorum ad versum illum Catulli.

Te quæsivimus in minore campo,
Te in circo, te in omnibus libellis.

Ait ergò, carmina sua, utpote rudia & nondum exacta, adde etiam lasciviuscula non tam in librarias officinas ad reliquorum erudita scripta, quam in hortum, qui locus Veneri sacer & Priapominorum genticum deo, amandanda.

¶ *Non nimium*) Ironiæ speciem habet. vult enim dicere, nullo sibi hæc labore carmina constitisse. Sic Catull.

Cæsar, non cupio nimium tibi velle placere,
Nec scire utrum sis albus an ater homo.

Idem: *Salve nec nimio puella naso.*

Ita enim legendum ibi cum Scaligero Jovem lapidem jurare sum paratus, quicquid alii dicant non minimi homines nasi, qui quod sibi vitii est, id puellæ etiam Catullianæ inesse volunt, eique de suo & ex abundanti liberalissima causa condonare,

nare. Sed affis eos non facio, & cum naso suo malam rem habere porrò jubeo. Satis enim acceptum mihi atque persuasum est, puellam à naso non opipare, immo ne ad pauperiem quidem vitandam, instructam fuisse, quippe de qua alibi scribat:

Ista turpiculo puella naso. Sic censeo.

Sic etiam carm. 49.

Non nimium casti carmina plena joci.

¶ *Non Virgineum*) Si quis eò provectus audaciæ scribere hodie non dubitet, hortos loco esse non virgineos, næ faxim pereat ille probè & pugnam cum virginibus nostratibus cernat non bonam: quæ omnibus cæteris locis indelectatæ & nauseantes ad solos hortos usque convolant: quippe in quibus non cruentos, non deformes Priapos, sed verò formosissimos & nihilo deterius mutoniatos juvenes reperire sperant.

¶ *Sensus*) Sic Propert.

Hic primum vidit sine sensu vivere amantem.

¶ *Corque defuisset*) id est, omni ratione orbatus & modò non furiosus fuissem. Sic Ausonius.

Qui reminisco putat se dicere posse Latinè,
Hic ubi CO scriptum est, faceret COR, si cor haberet.

Cor enim pro sinceritate rationis & intellectu utuntur. Ut Furius Bibaculus:

En cor Zenodoti, en jecur Cratetis!

Propert. lib. 2. eleg. 9. de eo, qui Amorem pinxit.

Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit & humano corde volare deum,

Id est, admodum cordate finxit Cupidinem volare.

¶ *Ergo quicquid id est*) Sic Catull.

Quare habe tibi quicquid hoc libelli est.

¶ *Notavi*) *Notare* pro *inscribere*: id vero non chartæ solùm, sed animo quoque notandum. Haut absimiliter Virg. eclog. 5.

Immò hæc in viridi nuper quæ cortice fagi
Carmina descripsi, & modulans alterna notavi.

CARMEN II.

OVIDII.

Priapus.

Obscurè poteram tibi dicere, da mihi, quod tu
Des licet assidue, nil tamen inde perit.
Da mihi quod cupies frustrà dare forsitan olim,
Dum tenet obsessas invida barba genas.
Quodq; Iovi dederat, qui raptus ab alite sacra,
Miscet amatori pocula grata suo.
Quod virgo prima cupido dat nocte marito:
Dum timet alterius vulnus inepta loci.
Simplicius multò est, da pædicare, Latino
Dicere, quid faciam? crassa Minerva mea est.

COMMENT.

¶ *Da mihi*) *dare* in obscœnis est, ut loquitur familiaris meus Petronius, *facere quod dictat distenta libido.* sive, ut idem ait, *plenum & voluptabilem coitum concedere.* Infra Carmin. 50.

Et nec dat mihi, nec negat daturam.

¶ *Nil tamen inde perit*) numquam enim amittit culum vel cunnum, non si vel Marrucinus Asinius furtorum insignis ipsus in re præsenti adesset.

¶ *Frustra dare*) præter vulgarem interpretationem τὸ *Frustra* pro gratis accipere possumus. quod ego tamen sciolo cuidam Professor. Haidelbergensi probare adhuc non potui. Quin immò

ope-

operam navasse sibi videbatur, si, quòd quem frustra docuisse dixeram, ea me re derideret. Sed quid mirum in homine, qui fontes linguæ Latinæ, id est, Plauti delicias non degustavit? Plautus ergo Menæch. audiatur. *Frustra*, inquit, *meretrix, me ductare non potes.* innuit, eum nisi à donis instructum ipsius quiden causa fore exclusissimum.

¶ *Olim*) *olim* de futuro. Sic Horat.
—— *non si malè nunc, & olim sic erit* ——

¶ *Obsessas*) Notandum *obsessa gena*, id est, hirsutæ. Nisi fortasse legendum sit, *obsertas* pro obsitas ab obserendo. Sicut Tibull. *Stipitem desertum in agris* dicit, id est, defixum, à deserendo, quod est, inferendo *obserere*, utitur Attius apud Nonium in Seges: *Quod beneficium haut in sterili segete te obsesse intelligis*, id est, *obseviſſe*. Ubi *serere beneficium* dicit, nec mirè. quando quæ bonis fit, ea gratia gravida est bonis, uti Plautus nescio ubi fabulatur. Porrò, *obsessas* pro *obsertas* inscitia librariorum irrupisse nemo mirabitur, qui noverit *s.* & *r.* sæpe inter se commutatas, ut *Valesius* pro *Valerius*. *Fusius* pro *Furius*. *Asa* pro *Ara*. Sic & *s.* & *r.* commutantur. Ut Ennius. *Terta nitet galea*, id est, *tersa*. Sic *tenta mentula*. tensus pro eo, qui tentigine adficitur.

¶ *Invida*) quòd illum lævorem invidere quasi pueris vel ephebis videatur.

¶ *Qui raptus*) Ganymedes puer ab aquila, sive Jove in aquilam converso in cœlum raptus, ut illi in deliciis & à poculis esset.

¶ *Misceat amatori pocula*) *Miscere pocula*, est, *esse alicui à poculis*, sive fundum aut pocillatorem.

¶ *Dum timet*) nova nupta solet culum sponso præbere, cum ille cunnum petit. Illa igitur dum cunno suo metuit, culum obvertit.

¶ *Da pædicare, Latine*) ſimpliciter dicam: præbe mihi, ô puer, culum tuum præcidendum, quod Latinè loquendo *Pædicare* dicitur. Simile huic eſt infra carmen 38. Legendum autem puto: *Latino dicere*, id eſt, Latino ſermone. Porrò Latinè loqui dicuntur etiam, qui unamquamque rem libertate Stoica, ut teſtatur Cicero, non per ambages & circuitionem, ſed ſuo nomine ſimpliciter apellare conſueverunt. Martial.

Abſolvis lepidos nimirum Auguſte libellos,
Qui ſcis Romana ſimplicitate loqui.

¶ *Craſſa Minerva mea eſt*) Solent textoriis & ſimilibus vocabulis uti ſcriptores, ſi quando de contexenda oratione loquuntur. Ut *deducere verſus, &c.* Sic Cicer. *orationem craſſo filo ſcriptam ait.*

CARMEN III.

Ad Priapum.

Obſcœnis rigido deo tabellas
Ducens ex Elephantidos libellis
Dat donum Lalage: rogatque tentes,
Si pactas opus edat ad figuras.

COMMENT.

Elephantis puella Græca σχήματα συνουσιῶν varios coëundi modos ſcripſerat. Ex hujus ergò libris ductas picturas Lalage Priapi ſacello ſuſpendit, rogans ut ſe ſtuprare velit & tentare, an omnes iſtos pictos coëundi modos fideliter imitari poſſit. Hic ſenſus eſt carminis, aliud qui dicunt, campas loquuntur.

¶ *Rigido deo*) i. e. Priapo, cujus mentula ex adſidua tentigine riget. ſic etiam carm. 45.

Cum quendam rigidus deus videret.

¶ *Tabellas*) ſic in veteri epigrammate:

Inque

Inque modos omnes dulces imitata tabellas
Transeat, & lecto pendeat illa meo.

¶ *Si pictas*) id est, an possit opus edere ad figuras, id est, omnes istos coëundi modos exprimere. Si pro an. Propert. lib. 2. eleg. 20.

Mane erat, & volui si sola quiesceret illa
Visere, at in lecto Cynthia sola fuit.

Sallust. Jugurth. de Vacca: *Simul tentandi gratia si paterentur.* Terent. Eunuch. *Itque ad eum visum, si domi est.* lib. 2. eleg. 2.

Quaerebam sicca si posset piscis arena
Vivere ——

Et in jure nostro saepius ut l. 3. § 1. D. de collat. bon. l. 3. C. commun. de legat. l. 10. C. de adopt. l. 13. C. de usufr. leg. & alias saepe.

CARMEN IV.

De Priapo.

Quam puero legem fertur dixisse Priapus,
Versibus hic infra scripta duobus erit:
Quod meus hortus habet, sumas impune licebit;
Si dederis nobis, quod tuus hortus habet.

COMMENT.

¶ *Quam puero*) Lex, quam Priapus puero tulit, duobus versibus continetur.

¶ *Dixisse*) *Dicere legem alicui*, Livius & Ovidius. *Dicere* enim pro edicere & impetrare usurpatur. Vegetius: *Multa sunt dicenda atque observanda pugnantibus.* Idem: *quocumque enim hac ferri dixerit ductor.* Hinc *dicta ducum* pro *jussis*, teste Varrone. Furius:

Nomine quemque ciet, dictorum tempus adesse:

¶ *Quod meus hortus habet*) ut poma, pira, & similia, quae tu ex meo horto decerpere poteris:

ea tamen lege, ut ego viciſſim ex tuo horto decerpam, id eſt, plenum & voluptabilem coitum extorqueam.

¶ *Tuus Hortus*) *Hortus* in obſcœnis dicitur id, quod viri in pueris & puellis expetunt, culus & cunnus: quia Venus hortorum dea. Vide etiam, Carm. 88.

CARMEN V.

Priapus.

Quod ſim ligneus, ut vides, Priapus,
Et falx lignea, ligneusque penis:
Prendam te tamen & tenebo prenſam:
Totamque hanc ſine fraude, quantacunque eſt
Tormento, citharaque tenſiorem,
Ad coſtam tibi ſeptimam recondam.

COMMENT.

¶ *Quòd ſim*) *Quòd* pro *quamvis.* Sic Ovid.
Illa quod eſt virgo, quod tela Cupidinis odit,
Multa dedit multis vulnera, multa dabit.

Ita etiam Plautus Aſin. Aulul. & Milite uſurpat, ut princeps docuit elegantiſſimus omnium Muretus in enarratione epigamm. Catulli in Furium. Nec aliter Terentius Eunuch.

Quod dicas mihi, iter hac habui, alium quærebam, periſti.

Sic Propert. lib. 2. eleg. 17.
Tu quoque quòd pleno faſtus aſſumis amore
Credule, nulla diu femina pondus habet.

Idem lib 3. eleg. 1.
Quòd non Tænariis domus eſt mihi fulta columnis &c.
At Muſæ comites.

¶ *Prendam*) pro *prehendam* & apprehendam ac retinebo te.

¶ To-

¶ *Totamque hanc*) mentulam scilicet: quam non opus erat nominare, quippe quam manu tenebat.

¶ *Sine fraude*) pro *profectò*.

¶ *Tormento*) mentulam meam, quæ magis extensa est, quam funis tensus, aut cithara, ad septimam usque costam in ventrem tuum condam. Observa, *tendere esse* in obscœnis pro tentigine adfici, & habere supinum tentus vel tensus. Unde *mentula tenta* inf. sic *Distentare* etiam, post Indicem. carm. 19. 33. & 75. quæ hic tensa dicitur. Sic tersa & terta galea. inf. carm. 69. de Achille:

Ille Pelethroniam cecinit miserabile carmen
Ad citharam, citharâ tensior ipse suâ.

Tensus ergo est, qui tentigine rumpitur. infr. carm. 26. tentum vocat. de puella quæ Priapum orat.

Tenta ut ad exemplum sit sua turba dei.

¶ *Recondam*) *Condere* in hoc significatu admodum propriè accipitur. Sic Plaut. Trucul. ubi meretrix quæ se ex militis complexu gravidam reperisse ait:

Qui me interfecisti pene (id est cauda) *& vita & lumine,*
Quique vim magnam doloris per voluptatem tuam
Condidisti in corpus etiam quo nunc, morbo misera sum.

Aliàs *Recondere* accipitur etiam pro *effundere*, contrarium τῷ Condere. Propert. lib. 2. eleg. 21.

Cum subito Triton ore recondit aquam.

Sic idem sub finem eleg. 20. lib. eod.

Sic ego tam sancti custode recludor amoris.

id est, excludor à Cynthia, quæ amorem tam sanctè colit. Vide etiam Huberti Giphanii Jurisconsultorum nostra memoria facile principis Indicem Lucret. in Reparcunt.

CAR-

CARMEN VI.

Priapus.

Cum loquor, una mihi peccatur littera: nam T,
P, dico semper: blæsaque lingua mea est.

COMMENT.

¶ *Pædico*) dicturus *prædico*, semper balbutiens videlicet, soleo *Pædico* dicere. *Pædicare* autem est puero hillas cædere, sive, constuprare.

¶ *Blæsaque*) Ovid. quoque *blæsam linguam* dixit. Ceterum quod quidam inter *blæsum* & *balbum* distinguere volunt, næ illi balbutiunt & frustra sunt. Quam enim hic *linguam blæsam* dicit, quæ sc. literam R. pronunciare nequit, Cic. *balbam* vocat, de Oratore: Demosthenes ita balbus fuit, ut Rhetoricæ primam literam non posset dicere.

CARMEN VII.

Priapus.

Matronæ procul hinc abite castæ:
Turpe est vos legere impudica verba.
Non assis faciunt, euntque recta.
Nimirum sapiunt, videntque magnam
Matronæ quoque mentulam libenter.

COMMENT.

¶ *Non assis faciunt*) Sic Catull. *Non assis facis oblitum lupanar.* Alibi, *assis æstimare dicit.*

Rumoresque senum severiorum
Omnes unius æstimemus assis.

¶ *Euntque rectà*) id est, rectà accedunt, nec avertuntur matronæ istæ, ut pudicas decebat.

¶ *Liben-*

¶ *Libenter*) id est, cum voluptate, & delectatione aliqua. Sic Cic. *libenter esse, cœnare, prandere*, id est, cum appetitu, ut loquuntur, & voluptate. 2. de Finibus. Et tamen non negat libenter umquam cœnasse Gallonicum: mentiretur enim.

CARMEN VIII.

Priapus.

Cur obscœna mihi pars sit sine veste, requiris.
Quaro, tegat nullus cur sua signa deus
Fulmen habet mundi dominus: tenet illud apertè:
Nec datur æquoreo fuscina tecta deo.
Nec Mavors illum, per quem valet, occulit ensem:
Nec latet in tepido Palladis hasta sinu.
Num pudet auratas Phœbum portare sagittas?
Clámve solet pharetram ferre Diana suam?
Num tegit Alcides nodosa robora clava?
Sub tunica virgam num deus ales habet?
Quis Bacchum gracili vestem pratendere Thyrso,
Quis te celata cum face vidit Amor?
Nec mihi sit crimen, quòd mentula semper aperta est.
Hoc mihi si telum desit, inermis ero.

COMMENT.

¶ Hoc carmen Ovidii est, & vel eo nomine diligenter legendum, quod uno quasi obtutu omnium ferè Deorum arba nobis exponat. eadem sunt etiam carm. 19.

¶ *Pars*) Sæpe in hoc carmine *Pars* pro mentula nominatur. Scires propter excellentiam & præstantiam ejus hoc factum, quod illa melior sit & major Priapi pars, & quam mavult sibi, quam caput manusque, si qua est non fatui puella cunni. Sic & Membrum. Inf. carm. 29.

Falsæ

Falce minax, & parte tui majore Priape. & 48.
Quod partem madidam mei videtis,
Per quam significor Priapus esse.

¶ *Sine veste*) *Esse sine veste.* id est, *nudum.* Contrà apud Propert. *esse in tunica*, id est, *tunicatum.*

¶ *Mundi dominus*) id est, *Jupiter.* Sic Horat.
Terrarum dominos evehit ad deos.

¶ *Æquoreo Deo*) id est, *Neptuno.* Porro Fuscina est tridens Neptuni, hoc est, telum trisulcum piscatorium, quod fundo natantia capiat. hoc etiam retiarii in gladiatoriis ludis utebantur. Juvenal.
Vicerat hoc monstrum tunicati fuscina Gracchi.

Sed de isto videnda Lipsii Saturnalia, quid Lipsii? immo Petri Fabri. Sed utrum illius, an Fabri, quid ad me? Tam utitur benè, quàm sibi pararit Nostro Lipsius invidendus ævo, per quem non licet esse negligentem, ut in Taciti compilatione Chifletio & Mureto sese exhibuit. ne quid hic de versibus Ennianis apud Agellium lib. 12. c. 4. dicam. quos cum ope complurium veterum librorum feliciter emendasset Gifanius & Mureto Romam misisset, hic, qui tum Mureto præsens erat & epistolam Gifanii legebat, totam deinde istorum verborum emendationem, mutatis tamen, ut fures solent, poculorum ansis, cum pulvisculo sibi abstulit. adeò apud istos homines unaquæque res
Res fisci est, ubicumque natat ——

Sed odorati sunt postea fraudem hanc viri docti, editis nimirum Mureti epistolis. En Lector imitare sis egregiam istam ad laudem grassandi viam.

¶ *Per quem valet*) *Valere* est *esse robustum, viribus firmum.* unde *Valens* etiam in Priapeiis pro robusto, quem volgò fortem poëticè magis, quàm oratoriè vocare solent. *Valentiorem nactus adver-*

adversarium. Plaut. quem Lucret. viribus editiorem vocat.

¶ *Occulit*) id est, *celat*, occultat etiam apud Ciceron.

¶ *Robora clava*) id est, *ipsam clavem.* Sic Lucret. *Robur saxi* point pro ipso saxo lib. 1.

Conveniebat enim fruges quoque sæpe minutas
Robore cum saxi franguntur, mittere signum
Sanguinis.

Et lib. 2.

Et validi silices ad duri robora ferri.

Ubi Lambinus homo stultividissimus, quique uni anno plus auctoribus nocuit, quàm alii decennio prodesse poterunt, putabat tralationem esse ab inanimo ad aliud inanimum, cum robur propriè de quercu dicatur. Acute! quasi verò robur non potius de vi & duritia dicatur, sicut idem Lucret. vim ignis seu flammeam vocat. Sed de acumine illius in Plautum dicendi locus erit.

¶ *Deus ales*) Mercurius, qui pinnatus pingebatur.

¶ *Vestem prætendere*) Sic suprà ad lectorem:

Aut igitur tunicam parti prætende tegendæ.

¶ Thyrso) *Thyrsus* hasta erat aculeata, hederis obtecta, quam in Orgiis, Bacchi sacris, quatiebant.

¶ *Calata cum facie*) vide Lilium Gyraldum histor. Deorum syntagmate XIII. ubi ait Caunium Cupidinem vocatum ab æstu, qui fit ex amore, unde & illi ardentes faces adtribuebant antiqui. Tribul. lib. 2. eleg. 1.

Sancte veni dapibus festis, sed pone sagittas,
Et procul ardentes hinc precor abde faces.

¶ *Nec mihi sit crimen*) *crimen esse alicui*, pro *vitio verti.* Sic Propert. lib. 2. eleg. 19.

Iupiter affectæ tandem miserere puellæ.
Tam formosa tuum mortua crimen erit.

Venit

Venit enim tempus, quo torridus æstuat aër,
Incipit & sicco fervere terra care.
Sed non tam ardoris culpa est, neque crimina cœli,
Quam toties sanctos non habuisse deos.

Et post eleg. 21.

Qui videt, is peccat, qui non & viderit, ergo
Non cupiet, facti crimina lumen habet.

¶ *Mentula semper aperta*) sic etiam carm. 38.
Natura est quoniam semper aperta mihi.

CARMEN IX.

Priapus.

Insulsissima quid puella rides?
Non me Praxiteles Scopasve fecit:
Nec sum Phidiaca manu politus:
Sed lignum rude villicus dolavit;
Et dixit mihi: Tu Priapus esto.
Spectas me tamen, & subinde rides.
Nimirum tibi salsa res videtur,
Adstans inguinibus columna nostris.

COMMENT.

¶ *Insulsissima*) Insulsus hic pro eo, cui res quæpiam salsa & ridicula videtur, quæ tamen secus est.

¶ *Praxiteles*) marmoris sculpendi insignis artifex. Scopas unus ex iis fuit, qui Mausolæum cælaverunt. Phidias in ebore scalpendo maxime claruit.

¶ *Politus*) Polire est statuariorum verbum, quando imaginem exegerunt, ut homini jam omnibus partibus æmula sit. ait ergo Priapus, se perfunctorie & tralatitia diligentia dolatum, ut ligno, quam homini similior sit.

Rudis

Rudis quoque eſt ſtatuariorum verbum,& idem eſt, quod non politus. Ovid.

Nondum exacta ſatis, rudibuſque ſimillima ſignis.

Ubi *ſignum* pro ſtatua accipitur, quod & heic ἀντὶ τοῦ Lignum libens admodum receperim & & legerim.

Sed ſignum rude villicus dolavit.

Imago ergo vel ſimulacrum non edolatum, Rude vocatur vel impolitum: alius Exactum. Cicer.

Forma ingenii admodum impolita & plane rudis. Idem lib. I. de Oratore. *Vis enim ut mihi ſæpe dixiſti, quoniam quæ pueris aut adoleſcentulis nobis ex commentariolis noſtris inchoata atque rudia exciderunt, vix hac ætate digna & hoc uſu, quem ex cauſſis, quas diximus, tot tantiſque confecuti ſumus, aliquid iiſdem de rebus politius à nobis perfectiuſque proferri: &c.* Ubi perfectum inchoato, politum rudi opponit.

¶ *Et dixit mihi*) Sic apud Horat. lib. 10. Sat. 8. Priapus.

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum.
Cum faber incertus, ſcamnum faceretne Priapum,
Maluit eſſe Deum Deus inde ego furum aviumque
Maxima formido——

¶ *Salſa res*) *Salſa res* pro *ridicula & faceta.*

¶ *Columna*) *Columna* pro *eo, quo viri ſumus.*. Catullus trabem vocat;

O Memmi, bene me ac diu ſupinum
Tota iſta trabe lentus irrumaſti.

Horatius loco modo laudato palum vocat:

Obſcenoque ruber porrectus ab inguine palus.

CARMEN X.

Priapus.

Ne prensere cave: prenso nec fuste nocebo:
Sæva nec incurva vulnera falce dabo.
Trajectus conto sic extendere pedali
Ut culum rugas non habuisse putes.

COMMENT.

¶ *Prensere*) *prehendare* vel *deprehendare à me*, quod si enim apprehensus fueris, pœnas penitus dabis, nam hic contus sive hæc pertica ab inguine meo porrecta, pedem longa ubi te iniverit, culum tuum adeo extendet, ut numquam ante rugosum fuisse credere possis. Carm. 5. supra.

Prendam te tamen & tenebo prensam.

¶ *Dabo*) observandum: *dare alicui vulnera ferre.* Sic Ovidius de virgine.

Multa dedit multis vulnera, multa dabit.

¶ *Conto pedali*) sic infra carm. 27.

Pædicabere fascino pedali.

Martialis; qui pulchre quoque pensilibus peculiatus fuit, Sesquipedalem amat dicere:

Mentula cui nondum sesquipedalis erat.

CARMEN XI.

Priapus.

Quædam serior Hectoris parente
Cumeæ soror, ut puto, Sibyllæ,
Æqualis tibi, quam demum revertens
Theseus reperit in rogo jacentem,
Infirmo solet huc gradu venire:
Rugosasque manus ad astra tollens
Ne desit sibi, mentulam rogare.

Hesterna

Hesterna quoque luce, dum precatur,
Dentem de tribus excreavit unum.
Tolle, inquam, procul, ac jube latere
Scissa sub tunica, stolaque rufa,
Ut semper solet, & timere lucem,
Qui tanto patet indecens hiatu,
Barbato macer eminente naso,
Ut credas Epicuron oscitari.

COMMENT.

¶ *Serior*) Docuit nos Scaliger, *serum* pro *sene* poni, etiam apud Tibullum.

Vidi ego jam juvenem premeret cum serior ætas.

¶ *Parente*) *parens* pro *matre*. quamvis non ignorem Priamum Hectoris patrem cum Nestore collocari solere infra carm. 57. & 77. hanc tamen anum cum tribus aniculis comparat, cum Hecuba, Sibylla, & Hecale.

¶ *Sibylla*) Deiphobes: cujus ætas in proverbium abiit.

¶ *Æqualis*) æquales ergo sunt, qui eadem ætate sunt.

¶ *Tibi*) Hecalem anum adloquitur pauperculam, quæ Theseum adhuc adolescentem hospitio suscepit. Hujus paupertatem Callimachus integro libro celebravit.

¶ *Reperit*) malè & insulsissimè Musisque adeo invitis & plorantibus magistelli nostri *Repperit* scribunt, versui consulentes scilicet. At ego Lucumones istos atque hominum vix nomine dignos malam rem habere & in Arcadiam ad consortes suos auritos amandandos censeo, & literas fœdis ungulis suis tractare veto: nisi si discere tandem velint, Præpositiones RE & PRO modo longas, modo breves esse. quod idem de adverbiis in E & O quibusvis censeo. qua de re consulendi præstantissimi Giphanii Index Lu-

cretianus, & Iosephi Scaligeri ad Propertium notæ.

¶ *Infirmo gradu*) quem Plautus testudineum & succretum cribro pollinario vocat.

¶ *Ne desit sibi*) solet huc venire & sublatis ad cœlũ manibus mentulam rogare, ne sibi deesse velit.

¶ *Hesterna luce*) id est *heri*. Catull.
Hesterna, Licini, die otiosi.

¶ *De tribus unum*) sic Propert. de Parca loquens.
---*de tribus una soror.*

¶ *Stolaque rufa*) Nota vetulam rufa stola indutam fuisse. quod ille, qui regnum inter Criticos obtinere putat, &
quem penes arbitrium est & vis & norma loquendi,
In suis Collectis (illud, Electis inquam) non innuit. Sed vero simile sit, Petrum Fabrum memoriæ nostræ Cujacium nihil etiam ista de re in scriniis suis latitans servasse. Vide Indic. *Stola.*

¶ *Et timere lucem*) ita quidem emendavit Scaliger, cum ante legeretur: *& timere locum.* Ego sic legendum putem. *& locum timere Qui &c.* dic tuo denti, ut locum hunc, id est gingivam ploxemi veteris, fugiat, nec inferi rursus velit. qui locus, interea dum nasum resupinas tuum & elevas ac eminere facis, tanto hiatu turpiter patet, ut quis hominem pigerrimum & Epicuri de grege porcum oscitari credat.

CARMEN XII.

Priapus.

Præcidere puer moneo: futuere puella:
Barbatum furem tertia pœna manet.

COMMENT.

Omnibus manum ab horto non abstinentibus pœnam interminatur, puero pædicationem, puella

puellæ fututionem, viro autem sive barbato, irrumationem.

Vide etiam carm. 21. & 75.

¶ *Præcidere*) *cædere* & *præcidere* sunt in abominanda illa Venere virili. Sic etiam carm. 14.

——*nemo præcisum sciet esse me*

& 25.

Fures cædere quamlibet valentes,

Et Catull.

——*rigida mea cæ̂di* sc. puerum.

Futuêre) Futuere est in licita Venere, frequens Martiali, quamvis descendat à *fundo*, quod semen fundatur. Sic etiam *effutio* à fundo dicitur, vel potius ejus frequentativo *futo*, Inf. carm. 25. *Exfututus* est ad nauseam usque in palæstra illa versatus.

¶ *Tertia pœna*) id est, *intumatio*.

¶ *Manet*) pœna me manet. Solemus etiam dicere, *manet mihi*. Catull.

Scelesta, bene? quæ tibi manet vita!

Virgil.

O mihi tam longe maneat pars ultima vitæ.

CARMEN XIII.

Priapus.

Huc huc, quisquis es, in dei salacis,
Diverti grave ne puta sacellum.
Et si nocte fuit puella tecum:
Hac re quod metuas adire non est.
Istuc cælitibus datur severis.
Nos vappæ sumus, & pusilla culti
Ruris numina: nos pudore pulso
Stamus sub Iove coleis apertis.
Ergo quilibet huc licebit intret
Nigra fornicis oblitus favilla.

COMMENT.

¶ *Dei salacis)* Priapi inf. carm. 34.
Cum sacrum fieret deo salaci.

¶ *Diverti grave ne puta)* ne gravare templum, sive potius, sacellum meum ingredi, etiam si spurcam noctem habueris. *Spurca* enim *talis nox* à Plauto Asinar. dicitur; quam miseret me Gifanii, qui nobis de jure ex spurca spuriam noctem seminare postulat! Observandum, veteres concubio abstinuisse rem divinam facturos, quod Latine dicebant Pure habere. Arcendos enim à sacris putabant hesternâ Venere inquinatos. Tibullus eleg. 1. lib. 2.

Vos quoque abesse procul jubeo: discedite ab aris,
Queis tulit hesterna gaudia nocte Venus.

Hinc Lampridius in Alexandro: *Primum usus vivendi eidem hic fuit: primum si facultas esset;* id est, si cum uxore cubuisset, matutinis horis in larario suo rem divinam faciebat. Ovid. lib. 3. Amor. eleg. 6.

A tenera quisquam sic surgit mane puella,
Protinus ut castos possit adire deos?

Plura pete à magno illo Brissonio Formul. lib. 1. fol. 6. editione Francoford. Mercuriali Var. lect. lib. 2. cap. 15. & Sebast. Castalione Annotat. in 1 Regum. 21.

¶ *Hac re)* *hac re*, pro *ideo*, *ea de caussa*. Varro: *Hac re medicos exquisitim convocabat, ut convalesceret.*

Sic Brutus ad Atticum de Cicer. *An hoc ipsum ea re facit, quod illi propter amplitudinem omnia jam deferenda putat?* Sic Valerius. *Hac re senatus censuit.* Vide Giphanii Indicem Lucretianum in *Hac re.*

¶ *Istud calitibus)* apud me non ea puritate opus est, quæ in sacris majorum deorum requiritur, non

non opus eſt ut te vivo flumine ad me venturus prius abluas.

¶ *Nos vappa*) *Vappa* τοὺς ἀχρείους ac homines nihili vocatos docuit nos Scaliger.

¶ *Pudore pulſo*) *Pellere pudorem*, quod Apulejus *devorare*, alius inf. carm. 28. ponere pudorem dicit.

Sed cum tu poſito deus pudore
Oſtendas mihi coleos patentes.

¶ *Sub Iove*) id eſt, ſub dio. Sic Horat.

---manet ſub Jove frigido Venator--

¶ *Coleis apertis*) *Colei* ſunt teſticuli. Hinc Pomponius apud Nonium, *coleatam cuſpidem* vocat id, quo viri ſumus. Sic infra 48. *Coleos patentes.*

¶ *Nigra fornicis*) audebit quivis huc intrare, etiam qui modò ex ganeo venit. *Fornix* dicitur locus concameratus & arcuatus. In talib. autem locis meretrices proſtare & ſui copiam & corporis uſuram facere & præbere ſolebant. Horat. lib. 1. Sat. 2.

Contra alius nullam (ſc. amat) *niſi olenti in fornice ſtantem*
Quidam notus homo cum exiret fornice macte
Virtute eſto, inquit ſententia dia Catonis. id eſt, *Cato*
Nam ſimul ac venas inflavit tetra libido.
Huc (in ganeum) *juvenes æquum eſt deſcendere, non alienas*
Permolere uxores---

CARMEN XIV.

Priapus.

Commiſſo mihi non ſatis modeſtas
Quicunque attulerit manus agello:
Is me ſentiet eſſe non ſpadonem.
Hic inter frutices loco remoto
Dicat forſitan hæc ſibi ipſe, nemo

Præcisum sciet esse me, sed errat:
Magnis testibus ista res agetur.

COMMENT.

Quicumque ex agro meæ custodiæ & fidei concredito auferre volet, is à me stuprabitur, hic post frutices.

Commisso) *Committere alicui*, id est, custodiæ ejus mandare. Vide carm. 52. in principio.

¶ *Modestas)* nota *modestas manus*, quibus contrariæ sunt quas furaces sive malas & improbas vocant.

¶ *Hic inter)* Locus ab interpunctione laborare visus antea, sic rectè à nobis restitutus est.

¶ *Loco remoto)* Sic Horat.
Seu tu in remoto gramine per dies
Festos reclinatum bearis &c.

¶ *Nemo)* noli cogitare, neminem impudicitiæ tuæ conscium adfore, eo quod in remoto loco te stuprare velim. De *præcidendi* verbo vide commentarium ad 12 carmen.

¶ *Magnis testibus)* Ambiguitas inest testibus: videtur dicere *testes*, id est spectatores, supra ad carmen 1. cum tamen revera coleos illos apertos & testiculos intelligendum sit.

CARMEN XV.

Ad Priapum.

Qualibus Hippomenes rapuit Schœneida pomis:
Qualibus Hesperidum nobilis hortus erat:
Qualia credibile est spaciantem rure paterno
Nausicaam pleno sæpe tulisse sinu:
Quale fuit malum; quod littera pinxit Aconti,
Qua lecta, cupido pacta puella viro est:

Ta-

Taliacunque puer dominus florentis agelli
Imposuit mensæ nude Priape tuæ.

COMMENT.

¶ *Atalanta*) Schœnei filia procis suis cursus certamen ea lege proposuit, ut illi inermes currerent, ipsa cum telo insequeretur, & quem cursu adsequi posset, venabulo confoderet. Hippomanes ejus amore captus adsumptis tribus aureis malis cum ea cursu certare non dubitavit. Cum ergo currerent, ille rejectis post se extra viam malis illam in colligendis istis occupatam facile antevertit.

¶ *Hesperides*) Hesperi, qui frater fuit Atlantis, filiæ hortum habuerunt nemore aurifero pretiosum, à dracone pervigili servatum: quem cum Hercules interfecisset, pomis aureis potitus est.

¶ *Nausicaa*) filia fuit Alcinoi Phæacum regis, cujus horti & deliciæ in proverbium abiere.

¶ *Acontius*) cum in amorem Cydippes puellæ incidisset, nec ea tamen potiri posset, novam commentus est fraudem, & in pomo aureo hos scripsit versus:

Iuro tibi sane per mystica sacra Dianæ
Me tibi nupturam & comitem sponsamque futuram.

Hoc pomum in sinum Cydippes abjecit. quæ versus legens juravit imprudens, & Acontio tamdem nubere morbo coacta est.

¶ *Pinxit*) observa. *Pingere aliquid* pro *inscribere*.

¶ *Taliacumque*) id est talia. τὸ Cumque παρέλκει, ut apud Horat. *Utcumque* pro *ut* sive *ubi*. sic infra carm. 69. *Quicumque valentior esset*, pro, *qui*, *quinam*.

CARMEN XV.

Priapus.

Quid mecum tibi circitor moleste?
Ad me quid prohibes venire furem?
Accedat sine: laxior redibit.

COMMENT.

Circitor est custos, qui hortum frequenter obit, ne fures intrent. *Circare* est περιοδεύειν, *circuire.* Hinc Vegetius *Circatores* vocat, qui vigilias circumeant, quos *rondier* hodie dicimus. Videndus eruditorum princeps Scaliger ad lib. I. Tibull. & doctissimus deque literis nostris optime meritus Stevechius ad lib. 3. Vegetii. c. 8.

¶ *Laxior redibit*) adeo ipsius culum perforabo, ut longe, quam accessit, laxior domum abeat. Vide carmen 31. & 46.

CARMEN XVII.

Priapus.

Commoditas hac est in nostro maxima pene.
Laxa quod esse mihi fœmina nulla potest.

COMMENT.

Suam mentulam adeo luculentam esse ait & crassam, ut quævis mulier, quantumis laxum fossatum habeat, sibi tamen non nimis laxa sit, quo minus eam naviter, ut ait Lucretius, expleat.

CARMEN XVIII.
Ad Priapum.

Ecquando Telethusa circulatrix,
Qua clunem tunica tegente nulla
Extis aptius, altiusque motat,
Crissabit tibi fluctuante lumbo?
Sic ut non modo te Priape posset,
Privignum quoque sed movere Phadra.

COMMENT.

Ecquando) Papinianus noster Giphanius Indice Lucretiano in *Etquantus* multum disputat de significatione τῶ *Ecquis* & *Etquis*, & labitur tandem ut dicat *Ecquis* valere *numquis*. *Etquis* autem sonare, *quod quis*. Cui nos subscribentes hic *Etquando* legendum pro *quando* recte opinor contendemus.

Clunem) *Clunis* in singulari. Porrò clunes in Venere movere meretricum est. Lucret. fine 4.

Nam mulier prohibet se coincipere atque repugnat,
Clunibus ipsa viri Venerem si lata retractet,
Atque exossato ciet omni pectore fluctus.
Ejicit enim recta sulci regione viaque
Vomerem, atque locis avertit seminis ictum.
Idque sua caussa consuerunt scorta moveri,
Ne complerentur crebro gravidaque jacerent,
Et simul ipsa viris Venus ut concinnior esset.

Sic infra carm. 26.

Delicia populi, magno notissima circo
Quinctia, vibratas docta movere nates.

Et hinc Petronius *Pygiaca sacra* vocat coitum, quod pygarum sive clunium usus in venere sit permagnus: *Non cessavit*, inquit, *puellam invitare ad pygiaca sacra.* Novius apud Non. in Pilare: *Antequam pyge pilant*, id est, antequam crines in natibus crescere incipiant.

¶ *Extis*) Hoc præter Sibyllam interpretari posse reor neminem. Fortassis legendum est, *Lectis*, & ita sensus erit apertus. Vide Indicem in *Crissare*.

¶ *Crissabit tibi*) id est, tibi subsidet seu succumbet. *Crissare* enim & *Cevere* apud Iuvenalem est, nates ita, ut dixi, movet. Iuven. sat. 6. *Medullina crissantis*. Interp. Crissare mulierum, cevere virorum est. Hinc cevetes molles & obsceni vocantur. Martialis pro *tremere* & *moveri* usurpavit de mentulâ:

Tam tremulum prurit, tam blandum crissat, ut ipsum
Mastupratorem fecerit Hippolytum.

ait, mentulam tentam adeo tremere, ut quemvis etiam Hyppolito castiorem incitare possit, ut manibus ipse ad inguen admotis semen sibi eliciat. Hoc enim est Mastuprari, q. d. manu stuprare. Erravit igitur amicus quidam noster, qui in suis ad Institutiones juris commentariis Mastuprationem quasi maris seu masculi stuprationem & pædicationem dictam censet.

¶ *Fluctuante lumbo*) *Fluctuare* est crebro movere & inquietare ad exemplum fluctuum. Arnob. lib. 2. *Et ad ultimum clunibus & coxendicibus sublevatis lumborum crispitudine fluctuaret*. Hinc *fluctuatim ire* est magnifice & contemnifice se inferre & facere ut pallium ad undarum instar fluctuet. Afranius: *Magnifice volo fluctuatim ire ad illum*. Sic Plaut. Epid. *Quis ille, suam qui undantem chlamydem quassando facit?*

Porrò, lumbi valentes & vegeti ad Venerem requiruntur. Hinc Petronius de Eumulpo, qui cum puellam constuprare vellet, hoc tamen absterritus fuit, quia Podagricum se lumborumque solutorum omnibus dixerat. Hinc interpret. Propert. lib. 2. eleg. 13.

Barbarus excussis agitat vestigia lumbis,
Et subito felix nunc mea regna tenet.

Ad quem locum ita magnus ille Turnebus: *Agitare* (inquit) *vestigia est vestigia agere & incedere. Prætorem enim hominem fœdum & barbarum amore potitum & victorem incedere magnificè dixit.* Hæcille. Sed, condonent mihi tanti viri manes, longè aliud vult Propert. *Excutere* idem est quod *movere.* Virgil. XII. Æneid.

—— Gaudetque comantes

Excutiens cervice toros ——

Prætor ergo excussis & motis ac fluctuantibus lumbis vestigia relinquit suæ in lecto præsentiæ. de his vestigiis idem Propert. lib. 2. eleg. 20.

Apparent non ulla toro vestigia presso,
Signa volutantes nec jacuisse duos.

Ita enim locum hunc ex Farnesiano codice restituit doctissimus Lipsius. Catullus quoque.

Qui duros nequeunt movere lumbos,

id est, qui adeo triti sunt in Venere, ut eam ægre amplius exercere possint. Lucret. laudato loco.

Atque exossato ciet omni pectore fluctus,

id est, in coitu mulier ita se commovet & subinde incurvat, ut nullum plane os in ventre habere videatur.

¶ *Privignum*) Hippolytum Thesei ex Hippolyta filium, cui sua castitas fraudem capitalem creavit.

CARMEN XIX.

Priapus.

Fulmina sub Jove sunt: Neptuni fuscina telum:
Ense potens Mars est: hasta Minerva tua est.
Subtilibus Liber committit prælia thyrsis:
Fertur Apollinea missa sagitta manu.
Herculis armata est invicta dextera clava:
At me terribilem mentula tanta facit.

COM-

COMMENT.

Similia habes supra carmine 8. quod vide.

Sub Jove sunt) observanda phrasis, *sub aliqu esse*, pro alicujus.

¶ *Fuscina*) vide quæ dixi ad carm. 8.

¶ *Ense potens*) sic supra. Mavors, per quem valet, ensem.

¶ *Subtilibus*) id est, confusis & connexis: hedera enim thyrsi implicabantur, ut supra dictum.

¶ *Committit prælia*) Notandum. *Gladio committere prælium*, id est, *pugnare*.

¶ *Mentula tanta*) vide quæ ad carm. 5. diximus.

¶ *Terribilem*) sic dictus propter mentulam. Columel. lib. 10.

Arboris antiquæ numen venerare Ithyphalli,
Terribilis membri.

Petron. Satyr. *Ter corripui terribilem manu bipennem.*

Infra carm. 56.

Quæ me terribilem facit videri.

CARMEN XX.

Ad Priapum.

Copia me perdit: tu suffragare rogatus,
Indicio nec me prode, Priape, tuo:
Hæc quæcunque tibi posui vernacula poma,
De sacra nulli dixeris esse via.

COMMENT.

¶ *Copia me perdit*) Alloquitur dominus Priapum suum. Sensus est subobscurus. Hoc tamen videtur dicere: Quia copiosum & divitem me feci sive simulavi, ferè ad paupertatem redigor, quia semper dare cogor. quando ergo ad te de facul-

culta-

cultatibus meis rogatum venient, hoc à te peto, ne paupertatem meam, cujus tu conſcius, illis prodere velis. Idque ut facias facilius, en tibi à me poma: quæ etſi in ſacra via emerim, tu tamen dicas, eſſe in meis prædiis nata.

¶ *Tibi poſui*) *Ponere deo aliquid*, eſt *ei dicare*. ſic infra carmine 26. de Quinctia:

Cymbala cum crotalis, pruriginis arma, Priapo
Ponit, & adductâ tympana pulſa manu.

Propertius:

Has pono ante tuam tibi, Diva, Propertius ædem
Exuvias, totâ nocte receptus amans.

¶ *Vernacula poma*) id eſt, *in fundo meo nata. Vernaculus* enim domeſticum notat & advenæ ſive peregrino opponitur. Horatius *inempta* vocaret.

¶ *De ſacra via*) In ſacra enim via poma & ſimilia leviora venibant. Ovid. ead. de re:

Dum bene dives ager, dum rami pondera nutant.
Adferat in calatho ruſtica dona puer.
Rure ſuburbano poteris tibi dicere miſſa,
Illa vel in ſacra ſint licet emta viâ.

CARMEN XXI.

Priapus.

Fœmina ſi furtum faciet mihi virque puerque:
Hæc cunnum, caput hic, præbeat, ille nates.

COMMENT.

Vide carmen 12. & notas & infra carm. 75.

¶ *Furtum faciet*) obſervandum, furtum facere alicui.

Cunnum) ſtuprandum. Caput inrumandum, nates pædicandas.

CAR-

CARMEN XXII.

Priapus.

Quicunque hic violam, rosamve carpet,
Furtivumve olus, aut inempta poma,
Defectus pueroque fœminaque,
Hac tentigine, quam videtis in me,
Rumpatur precor usque, mentulaque
Ne quicquam sibi pulset umbilicum.

COMMENT.

¶ *Carpet*) Carpere pro *decerpere*. verbum hortorum. unde ad oscula transfertur.

¶ *Inempta poma*) Horat. epod. 2. *Dapes inemtas adparet*. Virgil. 4. Georg.

—— Seraque revertens
Nocte domum, dapibus mensas onerabat inemtis,

Sed ibi inemptus est vernaculus, in fundo natus. heic est idem quod furtivus, non ære paratus.

¶ *Defectus*) precor ut tentigine rumpatur, & non habeat in quo evomat vim Lucillii seu genitale semen. *Defectus* est *destitutus*, *carens*.

¶ *Rumpatur*) Cæl. Aurelianus lib. 3. *Satyriasis est vehemens Veneris appetentia*. vocatur autem ab herbæ virtute, quam Satyrion vocant. Hanc enim accipientes in Venerem provocantur cum tentigine genitalium partium. Horat. lib. sat. 2.

—— tument tibi cum inguina, num, si
Ancilla aut verna est præsto puer, impetus in quem
Continuò fiat, malis tentigine rumpi?

Sic etiam carm. 33.

Turpe quidem factu, sed ne tentigine rumpar. & 25.
Aut rumpar, nec habebitis Priapum.

¶ *Usque*)

¶ *Usque*) *usque* pro *diu* vel *semper*. aliàs ferè φαρίκον videtur. vide Indicem.

¶ *Nequaquam*) id est, *frustra*. ita scribendum ex v. lib.

¶ *Pulset umbilicum*) quod in tentigine fieri solere omnes norunt.

CARMEN XXIII.

Priapus.

Hic me custodem fœcundi villicus horti
Mandati curam jussit habere loci.
Fur habeas pœnam: licet indignere, feramque
Propter olus, dicas, hoc ego propter olus?

COMMENT.

¶ *Feramque*) & dicas: Egone ut hanc pœnam ob olus surreptum feram propè olus in gramine? Alterum propter est Prope. Vult enim furem stuprare in gramine prope agrum ubi olera consita. Sed hæc conjectura tantum est.

CARMEN XXIV.

Priapus.

Hoc sceptrum, quod ab arbore ut recisum est,
Nulla jam poterit virere fronte.
Sceptrum, quod pathicæ petunt puellæ:
Quod quidam cupiunt tenere reges:
Cui dant oscula nobiles Cynœdi:
Intra viscera furis ibit usque
Ad pubem, Capulumque coleorum.

COMMENT.

¶ *Hoc sceptrum*) Constructio hæc est: hoc sceptrum, quod &c. ibit intra viscera furis. *Sceptrum* pro mentula poni nemo mirabitur, qui cogitabit mulieres omnes reginas esse, & hæ quidem sceptro indigent.

¶ *Ut recisum*) *Ut* pro *postquam, simulac.*

¶ *Pathica puella*) *Pathicus in Venere* est, qui patitur. infra carm. 40. de mentula:

Hunc pathica summi numinis instar habent.

Et carm. 48.

Cum mens est pathicæ memor puellæ.

¶ *Reges*) perstringit libidinem regum & imperatorum, qui se aliis culcitas fecerunt, ut Cæsar Nicomedi, Cicero Crasso, alii aliis.

¶ *Cui dant oscula*) sic infra carm. 44.

Oscula dat medio si qua puella mihi.

¶ *Cinædi*) sunt qui aliis subsidunt ἀπὸ τοῦ κινεῖν τὰ αἰδοῖα à movendis pudendis, aliorum scilicet.

¶ *Intra viscera*) *Viscera* sunt interiora omnia, ut jecur, cor, pulmo, præcordia, ilia, & reliqua, quæ pelle teguntur.

Sic infra carm. 66.

Intra viscera habere concupiscis.

¶ *Ad pubem capulumque*) id est, tota, quantacumque est, inibit usque ad crines pudendos & testiculos seu coleos, de quibus vide suprà carm. 13. quod & in gladio est capulum, hoc in mentula sunt colei seu testiculi.

CARMEN *XXV.*

Priapus.

Porro (nam quis erit modus?) Quirites,
Aut præcidite seminale membrum,
Quod totis mihi noctibus fatigant
Vicinæ sine fine prurientes,
Vernis passeribus salaciores:
Aut rumpar: nec habebitis Priapum.
Ipsi cernitis exfututus ut sim,
Confectusque macerque pallidusque,

Qu

Qui quondam ruber & valens solebam
Fures cædere, quamlibet valentes,
Defecit latus: & periculosam
Cum tussi miser expuo salivam.

COMMENT.

¶ *Porrò*) quasi dicat: quando nullum quidem malorum meorum finem modumque video, civium Romanorum opem implorandam esse existimo. Qui enim auxilium populi implorabant, *Porrò Quirites* clamabant, & hoc *Quiritare* dicebatur. Varro lib. 5. de lingua Lat. *Quiritare dicitur is, qui Quiritum fidem clamans implorat.* Tertull. lib. 1. advers. Valentinianos: *Inclamaverit in eam quasi Porrò Quirites aut Fidem Cæsaris.* Quod in palliata comœdia Amphitruone imitatus Plautus sc. 1. vers. 220.

Cujus nunc es. S O. *tuus, nam pugnis usu fecisti tuum.*
Porrò fidi Thebani cives. M E. *etiam clamas carnifex?*

Sic enim locus ille ex v. l. legendus est. Plura vide apud Brissonium in Formulis. Wouwer. Animad. in Pet. C. Colerum Parerg. c. 13. Turneb. in Adverf. & meor. Verisim. lib. 1. c. 16.

¶ *Præcidite seminale membrum*) mentulam resecate.

¶ *Fatigant*) intelligendum opinor de coitus genere, quod inequitatio dicitur. Sic Ovid. *Andromachen Hectoreo equo sedisse* dicit, id est, super Hectorem jacuisse & super inguina ejus moluisse.

¶ *Vernis passeribus*) omnia verno tempore in Venerem sunt proniora, maximè verò omnium passeres. Cum Ingolstadii agerem, vidi è regione Musæi mei passerem coitum vicies repetentem, & inde adeo ad languorem datum, ut avolaturus in terram decideret. En sortem iniquam. Hoc passeribus datum, negatum hominibus? Næ qui

facinus hujusmodi imitari ausit, faxim ut pici qui aureos montes colunt, divitiis ille solus superet. Præ milite Plautino omnes eum sectaturas fœminas scilicet.

¶ *Rumpat*) tentigine scilicet. Vid. carm. 22.

¶ *Exfututus*) Vide quæ supra ad carm 12. diximus.

¶ *Confectusque*) id est, *defessus*. Sic Virgil. XI Æn.

Ducitur infelix ævo confectus Aletes.

Sic Lucil. *confectum doloribus corpus* vocat. Et Cic. 2. de Off. *Ne me angoribus dedi, quibus essem confectus.*

¶ *Macerque pallidusque*) Venereos macilentos & pallidos fere esse quis nescit? quorum ut testis est Propert. officium totâ nocte valere potest. Vide Muret. comment. ad Catullum, in Agellium.

¶ *Ruber*) Vide carmen suprà ad Lectorem & Comment.

¶ *Valens*) vide Comment. ad carm. 8.

¶ *Cadere*) obscœnum, de quo suprà ad carm. 12.

¶ *Defecit latus*) Eadem laterum est ratio, quæ lumborum, de quibus carmine 18. egimus. Tibull. infra carm. 83.

—— *usque dum mihi*
Venus jocosa molle ruperit latus.

Catull. ad Flavium:

Nam in stupra, valet nihil tacere
Curvantem latera ex futura panda.

Quod ita interpretatur Scalig. nisi stuprum est, quod fateri non audes, nihil est cur taceas quid noctu facias, cum exhaustæ vires & pandum latus id prodat.

¶ *Cum tussi*) Nota ex crebrâ Venere tussim ortam, quod ego Medicis disceptandum censeo.

C AR-

CARMEN XXVI.

Ad Priapum.

Deliciæ populi magno notissima circo
Quintia, vibratas docta movere nates.
Cymbala cum crotalis, pruriginis arma, Priapo
Ponit, & adducta tympana pulsa manu.
Pro quibus, ut semper placeant spectantibus, orat:
Tentaque ad exemplum sit sua turba Dei.

COMMENT.

¶ *Deliciæ*) Sic Plaut. Pseud. *Phœnicum, tibi hæc ego loquor, deliciæ summatum virum.*

¶ *Circo*) de meretricibus in Amphitheatro prostantibus videndus Lipsius Elect. 1. cap. 13: Sic Virgil.

—— *mediaque in valle theatri*
Circus erat ——

¶ *Movere nates*) vid. suprà ad carm. 18.

¶ *Cymbala cum crotalis*) sic auctor Copæ: *Copa Syrisca caput Graja redimita mitella.*
Crispum sub crotalo (id est, ad sonum ænei crepitaculi) *docta movere latus, &c.*

¶ *Pruriginis arma*) quia cantus iste & saltationes prurire faciunt & ad Venerem invitant, ut ex Copa apparet. *Arma* pro eo, quod vulgò, non rectè tamen, (ut in Indice dicetur) instrumenta dicimus. Armis in bello, crotalo in Veneris studio utimur.'

¶ *Ponit*) id est, *dedicat*. Vide suprà ad carm. 20.

¶ *Adducta*) nam tympanistæ alteram manum ad se reductam habent dum tympana terunt.

¶ *Tentaque*) ut amatores sui habeant tam tentam mentulam, quàm Priapus. Vide suprà carmine 5.

CARMEN *XXVII.*

Priapus.

Tu qui non bene cogitas, & agrè
Carpendo tibi temperas ab horto,
Pedicabere fascino pedali.
Quod si tam gravis & molesta pœna
Non profecerit: altiora tangam.

COMMENT.

¶ *Carpendo horto*) *Carpere hortum*, insolens est, pro *fruges ex horto*. Sic infra carm. 72.

Si commissa mea carpes pomaria cura.

¶ *Fascino pedali*) sic suprà carm. 10. *conto pedali*, quod vide. *Fascinum* est *mentula*. Hinc *fascinosus*, id est, *mentulatus* inf. carm. 72.

¶ *Altiora tangam*) os scil. hoc est, irrumabo te.

CARMEN XXVIII.

Ad Priapum.

Obscœnis peream, Priape, si non
Uti me pudet, improbisque verbis:
Sed cum tu posito Deus pudore
Ostendas mihi coleos patentes:
Cum cunno mihi mentula est vocanda.

COMMENT.

¶ *Peream*) vide Indicem.

¶ *Posito pudore*) suprà carmine 13. dixit, *pudore pulso*.

¶ *Coleos patentes*) carm. 13. *coleis apertis stare*:

CARMEN XXIX.

Ad Priapum.

Falce minax, & parte tui majore, Priape,
Ad fontem, quæso dic mihi, qua sit iter:

COMMENT.

¶ *Parte tui majore*) quia Priapo talis mentula opponebatur, quæ totum corpus æquaret. Vide suprà carm. 8.

¶ *Ad fontem*) Priapi & Mercurii in compitis, triviis, quadriviis ponebantur cum virga in manu, quæ advenis iter ad fontem monstraret. nec intererat Mercurii, an Priapi essent dii isti viales, cum & Mercuriis ipsis & Terminis vialibus verectra non minus, quàm Priapis, longa tribuerentur. Vide Scaligerum ad hunc ipsum locum.

¶ *Qua*) hîc transitum notat. Malè tamen, & pessimo exemplo Gisanius Indice Lucretiano τῷ *Qua* pro *ubi* universo Latio interdicit, ædilitias sc. edictiones habens sine populi suffragio.

CARMEN XXX.

Priapus.

Vade per has vites, quarum si carpseris uvas,
Quas aliter sumas, hospes habebis aquas.

COMMENT.

¶ *Quas aliter sumas*) Tu quidem aquam petis potui: sed si uvam decerpseris, ego te irrumabo, ut ob aliam causam, quàm institueras, aquâ opus habeas, ad os sc. à me impudicatum, eluendum.

Aliter pro, *alia de causa*.

CARMEN XXXI.

Priapus.

Donec proterva nil mihi manu carpes,
Licebit ipsa sis pudicior Vesta.
Sin; hæc mei te ventris arma laxabunt,
Exire ut ipsa de suo queas cunno.

COMMENT.

¶ *Pudicior*) Hîc *pudica*, quæ omninò virum ignorat. alias pudica matrona dicitur, quæ viro contenta vivit uno. Scalig.

¶ *Sin;*) Eleganter hæc particula sic separatim ponitur, pro *si non, si minus*. Cic. 10. ad Att. ep. 6. *Si vir esse volet, præclara συνοδία: sin autem; erimus nos, qui solemus.* Et lib. 16. ad Att. *Verum tamen si pares æquè inter se, quiescendum. sin; latius manabit & quidem ad nos, deinde communiter.*

¶ *Ventris arma*) sic suprà carm. 8. *telum* vocat.

¶ *Laxabunt*) ita tuum cunnum patulum & amplum ac spatiosum reddam, ut ipsa inde exire possis.

¶ *De tuo*) *De* pro *ex*. Vide suprà ad carm. ad Lector.

¶ *Cunno*) Jupiter Diique cæteri facinus maximum cluent fecisse, quod Pelopi humerum eburneum pro carneo restituerint. nugas maximas fuisse reor, præ ut ego nunc sequiori sexui, mulieribus inquam, id restituo, quo sunt, quod sunt; cunnum videlicet, quo nunc sæcula aliquot culo contentæ caruerunt. Ante enim nullo sensu hic *culo* legebatur, etiam in Scaligeri editione. Equidem magnas & modò non ingentes à feminis gratias hac mea tam comi opera inivisse confido.

CAR-

CARMEN *XXXII.*

Priapus.

Uvis aridior puella passis,
Buxo pallidior novaque Cera,
Collatas sibi quæ, suisque membris
Formicas facit altiles videri:
Cujus viscera non aperta Tuscus
Per pellem poterit videre haruspex,
Quæ succo caret, atque petra pumex,
Nemo viderit hancut expuentem:
Quam pro sanguine pulverem, scobemque
In venis medici putant habere:
Ad me nocte solet venire, & affert
Pallorem, maciemque larvialem.
Ductor ferreus insularis, æque
Laternæ videor fricare cornu.

COMMENT.

Simile ferè epigramma est apud Catullum, in quo Furii ejusque parentum maciem describit. Inter alia:

Atqui corpora sicciora cornu,
Aut si quid magis aridum est, habetis
Sole, frigore, & esuritione.
A te sudor abest, abest saliva.
Mucusque & mala pituita nasi, &c.

¶ *Novaque cera)* sic infra carm. 51.
Magisque cerâ luteum nova prunum.

¶ *Collatas sibi)* tam tenuis est, ut si cum formicis conferatur, illæ pinguiores videantur. *Altilis* enim, teste Nonio, est *pinguis* ab alendo.

¶ *Cujus viscera)* ejus intestina non aperta, id est, adhuc in ventre conclusa inspici possunt.

¶ *Tuscus haruspex) Haruspices* dicti, ut ait Donatus

natus, ab harugis, id eſt, hoſtiis inſpiciendis ex Hetruria primum Romam acciti.

¶ *Atque petra*) *Atque* pro *ſicut*, obſervatione dignum.

¶ *Nemo viderit*) conſtrue: ut nemo viderit hanc exſp.

¶ *Larvialem*) qualem maciem larvæ ſeu animæ defunctorum habere ſolent.

¶ *Ductor ferreus*) obſcure hoc videtur dicere: equo quando illam ſubagito ſive ſuppono, videor mihi ferrum ducere ſive in laminam procudere, vel etiam laternam corneam fricare: adeò exſucca eſt illa.

¶ *Inſularis*) in inſulis enim multa metalla, eaque re ad metallum damnati in inſulas deportabantur.

¶ *Æque*) Legendum puto, *Atque*. Ego videor mihi ductor ferreus, & videor mihi cornu fricare.

¶ *Cornu*) Lucret. quoque *cornum* pro *laterna* poſuit. Et Plaut. *Volcanum in cornu gerere*.

CARMEN *XXXIII.*

Priapus.

Najadas antiqui, Dryadaſque habuere Priapi:
Et quo tenta Dei vena ſubiret, erat.
Nunc adeo nihil eſt: adeo mea plena libido,
Ut Nymphas omneis interiiſſe putem.
Turpe quidem factu: ſed ne tentigine rumpar,
Falce manu poſita, fiet amica manus.

COMMENT.

¶ *Et quo*) & ſemper aderat vulva aliqua, quam Priaporum mentula iniret. nunc ego nullam habeo, cum tamen maximè nunc concupiſcam.

¶ *Tenta*

¶ *Tenta vena*) vide ſuprà ad carm. 5. *Vena* eſt *mentula*. Juvenalis:

Cum moroſa vago ſingultiet inguine vena.

¶ *Rumpar*) vide ſuprà ad carm. 22.

¶ *Falce manu poſita*) Maſtuprationem innuit, velle ſemen ſe emittere manu ad pudenda admotâ, è qua tamen falx prius deponenda ſit.

CARMEN *XXXIV.*

Ad Priapum.

Cum ſacrum fieret Deo ſalaci,
Conducta eſt pretio puella parvo,
Communis ſatis omnibus futura.
Quæ quot nocte viros peregit una,
Tot verpas tibi dedicat ſalignas.

COMMENT.

¶ *Deo ſalaci*) Ita Priapus dicitur ſuprà carm. 13.

¶ *Peregit*) *Peragere virum* eſt *experiri*. Ennodius.

Ludit in ancipiti conſtans fallacia ſexu:
Femina cum patitur, peragit cum turpia vir eſt.

¶ *Verpas*) mentulas. Vide Lipſium lib. 2. Antiq. lect.

CARMEN XXXV.

Priapus.

Pædicabere fur ſemel: ſed idem
Si præſens fueris bis, irrumabo.
Quod ſi tertia furta molieris:
Ut pœnam patiare & hanc, & illam,
Pædicaberis, irrumaberiſque.

COMMENT.

Epigramma hoc difficultatis nihil habet, obſcœnitatis plurimum. Ne tamen nihil obſerves, hoc obſerva, *Bis breve eſſe, non longum. Moliri furtum :*

CARMEN XXXVI.

Priapus.

Notas habemus quiſque corporis formas :
Phœbus comoſus : Hercules lacertoſus :
Trahitque Bacchus virginis tener formam :
Minerva flavo lumine eſt : Venus pæto.
Frontem cruentos Arcadas vides Faunos.
Habet decenteis nuntius deûm plantas :
Tutela Lemni diſpares movet greſſus :
Intonſa ſemper Æſculapio barba eſt :
Nemo eſt feroci pectorioſior Marte.
Quodſi quis inter hæc locus mihi reſtat,
Deus Priapo mentulatior non eſt.

COMMENT.

¶ *Frontem cruentos*) hujus loci reſtitutio Scaligero debetur. Ante legebatur:

At fronte crinita Arcades vides Faunos.

malè, cùm Fauni ſemper calvi ſint; ideoque Panes, Silvani, Satyri ſemper pingebantur manum obtendentes fronti pro umbraculo ad arcendum calorem Solis, quod non facerent ſi comati eſſent. At eos cruentos, id eſt, rubentes eſſe, docet Virgil. eclog. 10.

Pan deus Arcadiæ venit, quem vidimus ipſi
Sanguineis ebuli baccis minioque rubentem.

¶ *Decentes*) id eſt, *pulcras*. Plaut. Moſtell. *Contempla ſatin hæc me veſtis deceat* id eſt, apta ſit & decora.

¶ *Tutela*

¶ *Tutela Lemni*) id eſt, *Vulcanus*. *Tutela* pro *tutore*. Sic infra carm. 73. *Pomarii tutela diligens* dicitur *Priapus*.

¶ *Diſpares movet greſſus*) *Diſpares greſſus movere*, eleganter, pro *claudicare*.

CARMEN XXXVIII.

Voti ſolutio.

Cur pictum memori ſit in tabella
Membrum quæritis, unde procreamur.
Cum penis mihi forte læſus eſſet:
Chirurgique manum miſer timerem:
Diis me legitimis, nimiſque magnis,
Ut phœbo, puta, filioque Phœbi,
Curatum dare mentulam verebar.
Huic dixi, fer opem, Priape, parti,
Cujus tu, pater, ipſe par videris:
Quæ ſalva ſine ſectione facta,
Ponetur tibi picta, quam levaris,
Parque, conſimiliſque, concolorque.
Promiſit fore: mentulamque movit
Pro nutu deus, & rogata fecit.

COMMENT.

Hic præmonendum, ægrotos pro ſalute ſua Dei alicui vota nuncupaſſe; cumque convaluiſſent, tabulam in illius Dei templo ponebant. Sic naufragium qui evaſerant, veſtes ſuas unà cum tabula in Neptuni æde ſuſpendebant. qua de re accuratiſſimè Briſſon. lib. 1. formul. fol. 106. edit. Francof. Hic ergo proponitur tabella, in qua Mentula picta cum eiſdem carminibus in Priapi ſacello viſebatur.

¶ *Memori tabella*) Unde & monumenta dicitur, quod nos rerum vetuſtarum admoneant & recordari faciant.

¶ *Dis*

¶ *Dis me*) τὸ ΜΕ παρέλκει. vide Indicem.

¶ *Dis me legitimis*) Observa, *Deos legitimos* dici, ad quos propriè cura rei alicujus pertinere videbatur, ut ad Æsculapium sanitatis restitutio: Neptunum naufragia &c. Vide Indicem.

¶ *Puta*) *Puta* posteriore brevi. quæ res suspicari me facit, Imperativos primæ conjugationis non minus corripi, quam omnes secundæ.

¶ *Curatum dare*) *Medico quid curatum dare*. phrasis observatione non indigna.

¶ *Vertebar*) id est, *verecundabar*, pudebat me mutantis diis rem istam turpiculam offerre sanandam.

¶ *Qua salva*) si eam sanaveris, ita ut sectione opus non sit, tum pictam tibi mentulam ponam, ei, quam tu sanaveris, similem.

¶ *Levaris*) *Levare* pro *sanare*.

¶ *Mentulamque movit*) Ridiculum. Sicut Jupiter rogatus superciliis annuere solet, ita Priapum mentula annuisse volt.

CARMEN XXXVIII.

Priapus.

Simpliciter tibi me, quodcunque est, dicere oportet:
Natura est quoniam semper aperta mihi.
Pædicare volo: tu vis decerpere poma.
Quod peto si dederis: quod petis accipies.

COMMENT.

¶ *Natura*) *Natura* pro *pudendo*. ut Græcis φύσις. Sic in illo Mimi: *Hircus vetulus naturam capreis ligurrit*. Sic Cicer. 3. de nat. deor. *Cujus obscœnius excitata natura traditur, quod adspectu Proserpinæ commotus sit*. loquitur de Mercurio.

Suprà carmine 8. *mentulam tibi semper apertam* dixit.

CARMEN XXXIX.

Priapus.

Forma Mercurius potest placere :
Forma conspiciendus est Apollo :
Formosus quoque pingitur Lyæus :
Formosissimus omnium est Cupido.
Me pulchra fateor carere forma :
Verùm mentula luculenta nostra est :
Hanc mavult sibi, quam Deos priores,
Si qua est non fatui puella cunni.

COMMENT.

¶ *Luculenta*) *Luculenta*, pro *commodo*, *oportuno*, & *optimo*, sicut ignis lucens perpetuo est optimus. Unde Tibullus *nihil aliud se precari ait, quam ut suus adsiduo luceat igne focus.* Et *ignem non habere* extremæ paupertatis est. Catull.

Furi cui neque servulus est, nec arca,
Nec cimex, nec araneus, nec ignis.

Ab hoc luculento vasorum luculentitatem nobis Janus Dousa mediocris Grammaticus & Poëta, prætereaque nihil, expatravit in suis ad Petronium, imò pro Petronio Præcidaneis. (tam raris enim & fastidiosis indicibus libellos suos exornare hoc illi fatuo maxima lætitia est) in quibus præterquam quod ipsum Petronium spurcidicis & immemorabilibus verbis multis parasangis prævenit & equis præcurrit albis.

CARMEN LX.

Ad Priapum.

Nota Suburranas inter Telethusa puellas,
Quæ puto de quæstu libera facta suo est:
Cingit inaurata penem tibi sancte corona:
Hunc Pathicæ summi numinis instar habent.

COMMENT.

Apparet Telethusam hanc, de qua & suprà carm. 18. libertinam meretricem fuisse, quæ cum in regione Suburrana, ubi meretricum fornices & diversoria erant, amplum corpore quæstum fecisset, argentumque pro capite numerasset, penem seu caudam Priapi corona inaurata donavit. Solebat autem mentula Priapi coronari, ut infra ex carm. 50. discimus:

Totam cum paribus Priape nostris
Cingemus tibi mentulam coronis.

¶ *De quæstu*) *De* pro *ex*, supra carm. ad Lector.

¶ *Sancte*) observa Priapum sanctum dici, ut & Cupido. Sic infra carm. 82.

¶ *Cingit*) *Cingere* pro *coronare*.

¶ *Pathicæ*) De his supra ad carm. 24..

CARMEN XLI.

Priapus.

Quisque venerit huc, Poëta fiat:
Et versus mihi dedicet jocosos.
Qui non fecerit, inter eruditos
Ficosissimus ambulet Poëtas.

COM-

COMMENT.

Epigramma hoc difficultatis nihil habet, volt ut omnes facello ſuo carmina adſcribant. *Ficoſus* eſt plenus ulceribus, quæ Fici dicuntur.

CARMEN XLII.

Ad Priapum.

Lætus Ariſtagoras natis bene villicus uvis
De cera facta dat tibi poma Deus.
At tu ſacrati contentus imagine pomi,
Fac veros fructus ille, Priape, ferat.

COMMENT.

Ariſtagoras villicus pomum cereum Priapo offert.

¶ *Natis bene*) id eſt, quandoquidem uvæ bene provenerunt, nec ſpem cultoris eluſerunt.

¶ *De cera*) *De* pro *ex*. vide carm. ad Lector.

¶ *Sacrati*) *Sacratus* pro *ſacro* & *dedicato*.

¶ *Ille*) fac ut Ariſtagoras veros fructus accipiat, ſive ex fundo percipiat.

CARMEN XLIII.

Priapus.

Nolite omnia, quæ loquor, putare
Per luſum mihi, per jocumque dici.
Deprenſos ego ter, quaterque fures
Omnes, ne dubitetis, irrumabo.

Nota. *Per luſum quid dicere.*

CARMEN XLIV.

Priapus.

Velle quid hanc dicas, quamvis sim ligneus hastam :
Oscula dat medio si qua puella mihi ?
Augure non opus est : in me, mihi credite, dixit,
Utetur veris usibus hasta rudis.

COMMENT.

Ita carmen hoc elegans, quod ante obscurum erat, primus interpunxi. hoc primum ; deinde legendum censeo : velle quid hanc dicat, ut sit sensus. Non opus est augure ad divinandum, quid (id est, ob quid, quamobrem) hanc se hastam velle dicat puella, quæ me in medio mei osculatur. Cur non opus est augure ? quia ipse, modo mihi fidem arbitremini, idipsum exponam. Dixit ergò puella ; Hæc rudis hasta in me veris usibus utetur, & me inibit. Hic sensus est epigrammatis.

¶ *Hastam) hasta* pro *mentula.*

¶ *Oscula dat medio)* Vide suprà carm. 24.

CARMEN XLV.

Priapus.

Cum quendam rigidus Deus videret
Ferventi caput ustulare ferro,
Ut Mauræ similis foret puella :
Heus, inquit, tibi dicimus cynæde,
Uras te licet usque, torqueasque :
Num tandem prior es puella, quæso,
Qua sunt, mentula quos habet, capilli ?

Lectionem hujus epigrammatis volgatam retinere volui, cum optimum sensum contineat, cum Scali-

Scaligeri contrà lectio fortassis ne à Sphyngis quidem interprete intelligatur: quæ res satis arguit, eum mentem Priapi non satis intellexisse. Juvenis crines suos in capite torquebat, ut Mauritanæ puellæ similis esset. Hunc Priapus increpat, puellam totam non tanti esse, ut propter eam vel capillus pudendorum, non dico capitis, mutetur. Hic sensus est.

¶ *Rigidus Deus*) id est *Priapus* suprà carm. 3.

¶ *Ferro*) calamistro, quod calfaciebatur in cinere, quo torqueretur capillus.

¶ *Mauræ*) hinc videmus Mauros, ut etiamnum Æthiopes, crispos fuisse.

¶ *Num tandem prior*) tu vis puellæ te similem facere, dum crines tuos ita torques. sed malè facis. nam puella tanti æstimanda non est, ut crines pudendorum propter eam mutentur. *Prior* eleganter posuit pro *melior*, ut Græci φέρτερος. Hom. ὀδ. τ. οὐδ' ἄρα φέρτερος ἐ ἀρείων.

¶ *Capilli*) *Capillus* pro *pilo*. Persius:

—— *& positis bicolor membrana capillis.*

Agell. lib. 12. c. 1. *Nam si ovium lacte hœdi aut caprarum agni alerentur, constat ferme in his lanam duriorem, in illis capillum gigni teneriorem,*

CARMEN XLVI.

Priapus.

O non candidior puella Mauro,
Sed morbosior omnibus cynædis,
Pigmeo brevior gruem timenti,
Ursis asperior, pilosiorque,
Medis laxior, Indicisque braccis:
Mantes his licet, ut libenter ires.
Nam quamvis videar satis paratus:
Erucarum opus est decem maniplis,

 Fossas

Fossas inguinis ut teram, dolemque
Cunni vermiculos scaturientes.

COMMENT.

¶ *Mollior cinædis*) *Cinædi molles.* Vide Wouwer. Animadv. in Petr. 298. Catull.

Cinæde Thalle mollior, cuniculo capillo,
Vel anseris medullula, vel imulâ oricillâ.

Inf. carm. 64. *Quidam mollior anseris medulla.*

¶ *Laxior*) vide suprà ad carm. 16.

¶ *Braccis*) *Bracca seu bracha* vestimenti laxi genus, pudenda maxime tegens, Medis, Indis & Scythis usitatum:

¶ *Mantes*) etiamsi hic manes, tamen utinam hinc abires. vel optarem tamen ut ultro & libenter abires. Ut ἐπιεικῶς. Catull.

Jupiter, ut Sicelicum omne genus pereat.

Ita enim locus ille legendus cum Scaligero, quantumvis reclamante Giphanio, qui genus Sicelicum Latine dici posse non putat. de quo ille viderit.

¶ *Nam quamvis*) etiamsi tentigine rumpar, te tamen tam turpem, & cujus in cunno vermiculi suboriuntur, stuprare nolim.

¶ *Satis paratus*) Sic Ovid.

At Deus obscœna nimium quoque parte paratus.

¶ *Erucarum*) *Eruca* herba, ita dicta quod bestiolas omnes corpori innascentes erodat, hujus maxima in condiendis obsoniis suavitas est. Venerem mirifice provocat. Auctor Moreti:

——— *Venerem revocans Eruca morantem.*

Columell.

Et quæ frugifera seritur vicina Priapo,
Excitet ut Veneri tardos eruca maritos.

¶ *Dolemque*) *Dolare* pro *nocere alicui.* Propert.

——— *adsiduo me dolat aura gelu.*

hic *dolare vermiculos* est *necare.*

¶ *Scaturientes*) *Scaturire* non modo de aquis sed etiam de herbis, cæterisque sua sponte ubertim nascentibus dicitur.

CARMEN XLVII.

Priapus.

Quicunque vestrum, qui venitis ad cœnam,
Libare nullos sustinet mihi versus:
Illius uxor, aut amica, rivalem
Lasciviendo languidum precor reddat:
Et ipse longa nocte dormiat solus
Libidinosis incitatus erucis.

COMMENT.

¶ *Libare sustinet*) *Sustinet* cum Infinitivo, est *audet, in animum inducit.* Valer. Maxim. lib. 8. cap. 1. *Neque punire eam justo dolore impulsam sustinebat.* Sueton. Calig. c. 30. extr. Petron. 79. pag.

¶ *Lasciviendo*) *Lascivire* est facere, quod fecit cum Cynthia Propertius, Corinna Ovidius.

¶ *Languidum*) Languidum reddere in coitu quid sit, interpretatione mea non indiget. Sic Plaut. Pseud. *Leno minatur puellæ, se illam, ut in pergulam deferatur, curaturum, ut ibi usque ad languorem.*

¶ *Libidinosis*) Active, quæ libidinosum faciunt, ut suprà ad carm. 46. dictum.

¶ *Erucis*) Quando in cœna comederat erucas.

CARMEN XLVIII.

Priapus.

Quod partem madidam mei videtis,
Per quam significor Priapus esse:
Non ros est, mihi crede, nec pruina:

Sed quod sponte sua solet remitti,
Cum mens est pathicæ memor puellæ.

COMMENT.

¶ *Partem mei*) vide suprà carmen ad Lectorem.
¶ *Non ros est*) caussa sc.
¶ *Sed quod*) id est *semen*, quod fluit mihi, quando puella mihi in mentem venit.

CARMEN XLIX.

Priapus.

Tu quicumque vides circa tectoria nostra
Non nimium casti carmina plena joci:
Versibus obscœnis offendi desine: non est
Mentula subducti nostra supercilii.

COMMENT.

¶ *Tectoria*) Sic Scaliger restituit. tectorium κονίαμα, τοῖχος κεκονιαμένος. nam parietibus templorum Priapi, quicumque intrabant, pro symbolo quisque carbone epigramma exarabat. Et hæc verba sunt Scaligeri, quæ bona fide auctori suo transcribenda duxi, ne aliorum laborem gloriam nostram facere velle videamur, quamvis nec ista ignoraverim.

¶ *Subducti supercilii*) de quo ad carmen ad Lectorem. Propert. eodem modo libr. 2. Eleg. 8.
Nunc volo subducto gravior procedere vultu.

CARMEN L.

Ad Priapum.

Quadam, si placet hoc tibi, Priape,
Ficosissima me puella ludit
Et non dat mihi, nec negat daturam;

Caussas-

Caussasque invenit usque differendi.
Quæ si contigerit fruenda nobis :
Totam comparibus, Priape, nostris
Cingemus tibi mentulam coronis.

COMMENT.

¶ *Si placet*) Sic Catull. de puero.
—— hunc ego, si placet Dionæ,
Pro telo rigida mea cecidi,
¶ *Ficosissima*) vide suprà ad carm. 41.
¶ *Dat*) De hoc verbo dictum ad carm. 2.
¶ *Fruenda*) *Frui puella*, pro *potiri*.
¶ *Cum paribus*) σὺν ἡλικιώταις, æqualibus.
¶ *Cingemus*) vide suprà carm. 40.

CARMEN LI.

Priapus.

Quid hoc negoti est? quave suspicer caussa
Venire in hortum plurimos meum fures?
Cum quisquis in nos incidit, luat pœnas ;
Et usque curvos excavetur ad lumbos :
Non ficus hic est præferenda vicinæ,
Uvæque quales flava non legit Crete :
Non mala truncis afferenda Picenis,
Pyrumve, tanto quod periculo captes,
Magisque cera luteum nova prunum,
Sorbumve ventres lubricos moraturum.
Præpingue rami nec mei ferunt morum,
Nucemve longam, quam vocant avellanam,
Amygdalumve flore purpureo fulgens.
Non brassicæ fero gulosior caules,
Betasve, quantas hortus educat nullus,
Crescensve semper in suum caput porrum :
Nec seminosas ad cucurbitas quenquam,
Ad ocymumve cucumeresve humi fusos,

Venire, crede sessilesve lactucas:
Nec ut salaces nocte tollat erucas,
Mentamque olentam, cum salubribus rutis:
Acresve cœpas, alliumque fibratum.
Quæ cuncta, quamvis nostro habemus in septo,
Non pauciora proximi ferunt horti.
Quibus relictis, in mihi laboratum
Locum venitis, improbissimi fures.
Nimirum apertam convolatis ad pœnam:
Et vos hoc ipsum, quod minamur, invitat.

COMMENT.

Non ficus hic) Mirum est fures in hunc hortum potius quàm in vicinos venire: cum tamen hujus horti arbores & fructus vicinis non sint præstantiores. Non est heic melior ficus, quam in vicinia, non sunt hîc meliores uvæ, non sunt meliora pyra &c. Sed verisimile est, eos non propter fructus huc venire, sed amore pœnæ potius, ut sc. à me perforentur.

¶ *Arete*) quales uvas Alcinoi uxor ex suis hortis decerpere solita est.

¶ *Uvas leget*) Sic Varro lib. 5. de ling. Lat. *Vinum legere*, sicut *poma legere*. infrà carm. 68.

¶ *Afferenda*) sive *inferenda*. prius etiam apud Catonem reperitur. *Afero*, quando pro *semino* sive *planto* accipitur, fit *infero*, quod modo est *planto*, Virgil.

Insere nunc Melibœe piros, pone ordine vites.
aliquando pro, *insitionem facio*, quod fit, cum scisso trunco surculus fœcundæ arboris in sterili inferitur. Picenum porro Italiæ regio est fertilissima.

¶ *Tanto cum periculo*) pædicationis sc.

¶ *Cera*) sic supra carm. 32. *Buxo pallidior novaque cera.*

¶ *Sorbumve*) non etiam heic est sorbum acidum (ut

(ut Virgil. vocat) quod alvum adstringat. *Sorbum* est fructus sorbi arboris.

¶ *Moraturum*) observatione dignum. *Morari ventrem lubricum*, pro *alvum conducere* & *adstringere*.

¶ *Albana*) id est, *Albensis* seu *Prænestina*. secuti heic sumus emendationem Scaligeri.

¶ *Seminosas*) *Seminosus* pro eo, qui semine abundat.

¶ *Salaces erucas*) vid. suprà ad carm. 46.

¶ *Alliumque fibratum*) ita Scaliger in Moreto;
Ac primum leviter digitis tellure refossa
Quatuor educit cum spissis allia fibris.

¶ *Ut ambiamus*) Ita Scaliger, quæ quanquam omnia in nostro sæpto ambiantur, in nostro horto inclusa sint, tamen ea nec à cæteris hortis absunt.

¶ *Mihi laboratum*) In hortum, qui mihi factus & cultus est.

¶ *Improbissimi*) *Improbus* perpetuum furis epitheton. unde carm. 82. *Improbus* absolute pro *fure* dicitur.

¶ *Apertam*) quia Priapo natura est semper aperta.

CARMEN LII.

Priapus.

Heus tu, non bene qui manum rapacem
Mandato mihi contines ab horto:
Iam primum stator hic libidinosus
Alternis ineundo & exeundo.
Porta te faciet patentiorem.
Accedent duo, qui latus tuentur,
Pulchre pensilibus peculiati.
Qui cum te male foderint jacentem:
Ad partem veniet salax asellus.

Nihilo deterius mutoniatus.
Quare qui sapiet, malum cavebit,
Cum tantum hic sciet esse mentularum.

COMMENT.

¶ *Mandato*) suprà carmen 14. *Commisso mihi*, & infra 72. *Commissa mea pomaria cura.* & carm. 23. *Mandati curam jussit habere loci.*

¶ *Sator*) idem qui *circitor*, suprà carm. 16.

¶ *Patentiorem*) *Patentior* pro *laxior.* vide. suprà *carm.* 16.

¶ *Latus tuentur*) *Laterones*, idem qui *circitores*.

¶ *Pensilibus*) *pensilia* pro *mentula.*

¶ *Peculiati*) id est, *peculio instructi*, sive *mentulati.* *Peculium* enim est id, quo viri sumus. Petronius. *Prolato peculio cœpit rogare stuprum.* Plaut Pseud. sc. Malus &c.

Mea hæc habeo omnia, meo peculio emta,

B A. *nempe quod fœmina sustinent.*

id est eo, quod summis feminum partibus sustinetur. Et Persa sc. *Satin hæc: Atque ob istam rem ego aliquî te peculiabo.* id est, *te stuprabo.*

¶ *Ad partem veniet*) *Venire ad partem*: observandum.

¶ *Mutoniatus*) nihil minus, quam illi, à pensilibus instructus. *Muto, onis* est *mentula.* & habet primum ancipitem. heic enim brevis, apud Horat. longa :

Quod si mutonis verbis mala tanta videntis.

CARMEN LIII.

Ad Priapum.

Contentus modico Bacchus solet esse racemo:
Cum capiant alti vix sua musta lacus.
Magnaque fœcundis cum messibus area desit,

In Cereris crines una corona datur.
Tu quoque Dive minor majorum exempla secutus,
Quamvis pauca damus consule poma boni.

COMMENT.

Etiamsi vinum uberrime provenit, tamen Baccho racemus tantum offerri solet, & quamvis adeo sit fœcunda messis, ut granaria & areæ fere desint, tamen Cereri spiceam tantum coronam imponere solent: quare & tu, Priape, paucis pomis contentus esse debebis.

¶ *Lacus*) *Lacus* vas est, in quo uva calcatur, ac mustum defluit. Plin. *Gustare de lacu mustum.* Tibullus.

Nec spes destituat, sed frugum semper acervos
Præbeat, & pleno pinguia musta lacu.

Columella *lacus vinarios* vocat.

¶ *Datur*) *dare coronam in crines.* observandum, Cereri ex aristis concinnata corona imponi solebat. Horat. Carmine sæculari:

Fertilis frugum pecorisque tellus
Spicea donet Cererem corona.

CARMEN LIV.

Priapus.

E, D, si scribas, temonemque insuper addas:
Qui medium D vult scindere, pictus erit.

COMMENT.

Etsi carmen hoc dignum non sit, in quo interpretando laborem: officium tamen meum, ut quod incœpi exsequar, requirit. Hoc dicit. Si scribas E D & temonem in medio addas hoc modo: E-D, tum mentula erit quodammodo depicta, quæ te medium scindere volt, sive, quæ te

te ſtuprare volt. Ambiguitas eſt in D. in pronunciatione ſc: *Te* enim intelligit. Hæc interpretatio ſub manu mihi & calamo nata, non eſt, quod cuiquam erudito probetur: nec ideo tamen de alia cogitare debui;

Nam *ſtultus labor eſt ineptiarum.*

CARMEN LV.

Priapus.

Credere quis poſſet, falcem quoque (turpe fateri)
De digitis fures ſurripuiſſe meis?
Nec movet amiſſi tam me jactura, pudorque:
Quam prabent juſtos, altera tela metus:
Quæ ſi perdidero, patria multabor: & olim
Ille tuus civis Lampſace, Gallus ero.

COMMENT.

¶ *Movet jactura*) Sic Petron. *Non tam jacturam movet, quam negligentia nequiſſimi ſervi.*

¶ *Prabent*) Nota *prabere alicui metum.*

¶ *Altera tela*) vereor ne mentula quoque mihi ſurripiatur, quod ſi fiat, tum Lampſaco patria mea ejiciar & Gallus ſive caſtratus ero.

¶ *Multabor*) *Multari patria* eſt *in exilium mitti.*

¶ *Lampſace*) infra carm. 76.

Mortalis tibi Lampſacum dicarunt.

¶ *Gallus*) id eſt, *inteſtabilis.* Martial. lib. 1. ep. 34
Gallo turpius eſt nihil Priapo, infra 76.

CAR

CARMEN LVI.

Priapus.

Derides quoque fur: & impudicum
Ostendis digitum mihi minanti.
Heu heu me miserum quod ista lignum est,
Quæ me terribilem facit videri,
Mandabo domino tamen salaci,
Ut pro me velit irrumare fures.

COMMENT.

Impudicum) id est, *medium*, qui & infamis. Plaut Pseud sc. malus & nequam:
In hunc intende digitum, hic leno est.
Id est, medio digito porrecto lenonem deride.
¶ *Quod*) sic distinxi, *Quod* pro *quamvis*, suprà carm. 5. Etiamsi mea mentula lignea est, & ideo te inire non potest, tamen domino mandabo &c.
¶ *Quæ me terribilem*) sic suprà carm. 19.
At me terribilem mentula tenta facit.
¶ *Facit videri*) suprà carm. 32.
Formicas facit altiles videri.

CARMEN LVII.

Priapus.

Cornix & caries, vetusque bustum,
Turba & putrida facta seculorum.
Quæ forsan potuisset esse nutrix,
Tithoni, Priamique, Nestorisque,
Illis ni pueris anus fuisset;
Ne desit sibi, me rogat, fututor.
Quid si nunc roget, ut puella fiat?
Si nummos tamen hæc habet, puella est.

COM-

COMMENT.

Anus cornice annosior, quæ &c. rogat me.

¶ *Caries*) caries, ut ait Nonius, est *vetustas*
putrilago. Hîc pro *anu cariosa*. Sic Turpil.

Vident ut osculatur cariem? num illum hac pudet?

Afran: *Nemo illa vivit carie cariosior*. Sic enim
legendum, non ut Janus Gulielmius German
rum quondam politissimus & elegantissimus ce
sebat *Curiosior*. quid enim eo opus?

¶ *Turba seculorum*) pro *annorum multitudine*.

¶ *Illis ni pueris*) cum illi pueri adhuc adessen
jam tum hæc anus erat, ita ut ætate eos nutrire n
posset: absque hoc fuisset, mammam fortassis il
dedisset.

¶ *Fututor*) vide carm. 12. & 11.

CARMEN LVIII.

Priapus.

Quicunque fur fefellerit fidem nostram,
Effœminato marceat procul culo.
Quæque hac proterva carpserit manu poma
Puella, nullum inveniat fututorem.

COMMENT.

¶ *Fefellerit fidem*) me non advertente aliq
surripuerit.

¶ *Effœminato*) id est, *impudico, muliebria patien*

¶ *Invenerit*) sic legimus cum Scaligero.

CA

CARMEN LIX.

Priapus.

Prædictum tibi ne negare possis,
Si fur veneris, impudicus ibis.

COMMENT.

Ne dicas te non fuisse præmonitum, ego omnibus denuncio &c.

¶ *Impudicus*) *Impudicus* seu *impudicatus* est, qui muliebria patitur.

¶ *Ibis*) *Ire* pro *abire*.

CARMEN LX.

Ad Priapum.

Si quot habes versus, tot haberes poma, Priape,
Esses antiquo ditior Alcinoo.

COMMENT.

¶ *Versus*) in sacello tuo à variis notatos.

¶ *Alcinoo*) cujus horti proverbio celebrantur.

CARMEN LXI.

Malus.

Quid frustra quereris colone mecum,
Quod quondam bene fructuosa malus,
Auctumnis sterilis duobus adstem?
Non me prægravat, ut putas, senectus:
Nec sum grandine verberata dura:
Nec gemmas modo germine exeunteis
Seri frigoris ustulavit aura:

Nec

Nec venti, pluviæve ſiccitasve.
Quod de ſe quererer, malum dederunt,
Non ſturnus mihi, graculusve raptor,
Aut cornix anus, aut aquoſus anſer,
Aut corvus nocuit ſiticuloſus :
Sed quod carmina peſſimi Poetæ
Ramis ſuſtineo laborioſis.

COMMENT.

Elegans carmen hoc Priapejum non eſt, ſicu & proximè ſequens.

¶ *Quereris mecum*) *queri cum aliquo* pro *expoſtulare.*

¶ *Auctumnis*) Auctumnus, pars pro anno toto Ovid.

Quatuor auctumnus Pleias orta facit.

¶ *Adſtem*) *Adſtare* pro *ſtare.* Ennius apud Nonium:

Aſta atque Athenas antiquum opulentum opidum Contempla ——

Quo loco cur Gifanius *Aſty* legere præoptet, cauſam nullus adhuc video : immo inſcitiſſima ſententia *Aſty* recipietur, proinde ac quis diceret, opidum & Athenas antiquum opidum adſpice.

¶ *Frigoris uſtulavit*) Virgil. 1. Georg.
—— *Boreæ penetrabile frigus adurat.*

¶ *Malum dederunt*) *dare malum* pro *necare.*

¶ *Aquoſus anſer*) φίλυδρος, *qui aqua gaudet.*

¶ *Ramis*) carmina ramis & cortice notabantur.

¶ *Laborioſis*) ἐνεργητικῶς pro *laborantibus.*

CARMEN LXII.

Priapus.

Securi dormite canes : cuſtodiat hortum
Cum ſibi dilecta Sirius Erigone.

COM-

COMMENT.

Erigone Icarii filia, quæ ex dolore paternæ necis, quem rustici temulenti occiderant, se ipsa suspendit, deorumque miseratione in cœlum tralata Virginis nomen obtinuit. Inde Erigonejus canis est stella, unde Caniculares dicuntur: sive Sirius. nam fabulantur hanc caniculam Erigones fuisse: quæ cum Icarium occisum esse, & Erigonem suspendio periisse videret, contabuerit; ob quam pietatem eam cum Erigone Iupiter in cœlum transtulerit.

CARMEN *LXIII.*

Priapus.

Parum est mihi fixi quod hic miser sedem,
Agente terra per Caniculam rimas,
Siticulosam sustinens diu æstatem.
Parum, quod imi perfluunt simis imbres:
Et in capillos grandines cadunt nostros:
Rigetque dura barba juncta crystallo.
Parum, quod acta sub laboribus luce,
Parem diebus pervigil traho noctem,
Huc adde, quod me terribilem deum fuste
Manus sine arte rusticæ dolaverunt,
Interque cunctos ultimum deos numen
Cucurbitarum ligneus vocor custos.
Accedit istis impudentiæ signum,
Libidinoso tenta pyramis nervo:
Ad hanc puella (pœne nomen adjeci)
Solet venire cum suo fututore.
Quæ ut tot figuras, quot Philenis enarrat,
Non invenit, pruriginosa discedit.

COMMENT.

¶ *Fixerim sedem*) *Figere sedem alicubi* & apud Juvenalem.

¶ *Agente*) *Agere rimas* eſt *biſcere*. utitur & Ovid.

¶ *Per Caniculam*) eleganter, pro *in diebus canicu-larib.* cum gravis exuſtos æſtus hiulcat agros, ut ait Catul.

¶ *Superfluunt*) imbres fluunt ſuper ſinum.

¶ *Rigetque*) id eſt, *hiberno tempore congelata eſt*.

¶ *Cryſtallo*) *Cryſtallus* pro *glacie*.

¶ *Acta ſub*) Elegans elegantiſſimi hujus epigrammatis phraſis: *agere lucem ſub laboribus*, id eſt, *diem labore frangere*, ut loquitur Horat.

¶ *Parem diebus*) nox pares diurnis mihi moleſtias creat. *Trahere noctem*. Propert. dicit *ducere*.

¶ *Sine arte*) Columella lib. 10. vocat forte dolatum.

—— Sed truncum forte dolatum
Arboris antiquæ numen venerare Ithyphalli.

Sic infra carm. 86. Catullus:

Parata namque crux ſine arte mentula.

¶ *Pyramis*) id eſt, *mentula*, quæ nervo tenditur

¶ *Figuris*) *picturis*, in quibus varia coëundi genera continentur. Tales ſcripſere Philænis, Ele-phantis ſuprà carm. 3. & Cyrene, quæ eam o rem δωδεκαμήχανος dicta eſt. Ait ergo Priapu puellam iſtam, niſi omnes iſtos modos cum ſu fututore experiatur, adhuc pruriginoſam diſce-dere.

CARMEN LXIV.

Priapus.

Quidam mollior anſeris medulla
Furatum venit huc amore pœnæ.
Furetur licet uſque, non videbo.

ÇO

COMMENT.

¶ *Anseris medulla*) Imitatus eſt Catullum :
Cinade Thalle mollior cuniculi capillo,
Vel anseris medullula, vel imula oricilla.
Vide quæ ſuprà dicta ad carm. 46.

¶ *Uſque*) vis hujus particulæ tam crebro repetitæ & ferè redundantis hæc ferè videtur, *quamdiu videbitur, dum voles.* Sic ſuprà. *Uras te licet uſque torqueasque.* Vide Indicem.

¶ *Non videbo*) ſimulabo me non videre.

CARMEN LXV.

Ad Priapum.

Hic tibi qui roſtro creſcentia lilia merſit,
Caditur è tepida victima porcus hara.
Nec tamen exanimum facias pecus omne, Priape,
Horti ſit facias janua clauſa tui.

COMMENT.

Porcus in hortum invaſerat & lilia devoraverat, ob quam noxam Priapo immolatur: cui tamen mandatur, ut poſthac fores claudat, ne ſi irrumpant pecudes & horto noceant, ſtatim omnes occidendæ & immolandæ ſint.

¶ *Roſtro*) *Roſtro mergere* eſt *devorare.* ita enim interpretari malo. etſi ne illud quidem rejiciendum, porcum roſtro protriviſſe lilia.

CARMEN LXVI.

Priapus.

Tu quæ, ne videas notam virilem,
Hinc averteris, ut decet pudicam :

Nimirum, nisi quod times videre,
Intra viscera habere concupiscis.

COMMENT.

¶ *Notam virilem)* Nota *virilis* pro *mentula.* Apulejus notaculam dixisset, unde sc. agnosceretur. Vide Indicem.

¶ *Intra viscera)* Vide supra ad carm. 24.

CARMEN LXVII.

Priapus.

PEnelopes primam DIdonis prima sequatur,
Et primam CAni syllaba prima REmi:
Quodque fit ex illis, mihi tu deprensus in horto
Fur dabis: hac pœna culpa luenda tua est.

COMMENT.

¶ *Quodque fit)* pædicare scilicet. quod verbum ex istis quatuor verborum syllabis efficitur.

¶ *Dabis)* sic suprà carm. 2. *da pædicare Latine dicere.*

CARMEN LXVIII.

Priapus.

Rusticus indocte si quid dixisse videbor,
Da veniam: libros non lego, poma lego:
Sed rudis hic dominum toties audire legentem
Constituique meras, edidicique notas.
Psoleon ille vocat, quod nos Psoloënta vocamus:
Id quod nos culum, culeon ille vocat.
Smerdaleos certe nisi res non munda vocatur,
Et pædiconum mentula smerdalea est.

COM-

COMMENT.

Est hoc carmen Ovidii.

Rusticus) est qui rem quamque suo adpellat nomine, nec circuitione utitur. Sic Aristophanes

Ἀγροικός εἰμι, τὴν σκάφην σκάφην λέγω.
Rusticus sum, scapham scapham voco.

¶ *Poma lego*) nimis argutatur Lipsius, dum rem hic turpiculam & parum severam innui putat.

¶ *Institi*) id est, *conatus sum.* Catull.

Institit & ferri frangere duritiem.

Et Afranius.

Incirco hac agere tecum secreto institi.

¶ *Notas*) *Nota* pro *vocabulo.* Hinc *notare*: Lucret.

Cum ligna atque ignes distincta voce notemus.

Idem:

—— Nam cur hic posset cuncta notare
Vocibus. ——
Pro vario sensu varias res voce notaret.

¶ *Psoleon*) ψωλεὸς & ψωλὸς *verpes, verpa,* recutitus. *κολεὸς vagina, culeus. σμερδαλέος terribilis.*

¶ *Nisi res*) Pædiconum mentula horribilis est & smerdalea, nisi quis dicat smerdaleum esse turpem & immundum, & non significare terribilem.

CARMEN LXIX.

Priapus.

Quid? nisi Tænario placuisset Troica cunno
Mentula: quod caneret non habuisset opus.
Mentula Tantalidæ bene si non nota fuisset:
Nil senior Chryses quod quereretur, erat.
Hæc eadem socium tenera spoliavit amica:
Quaque erat Æacidæ maluit esse suam.
Ille Pelethroniam cecinit miserabile carmen

Ad citharam, cithara tensior ipse sua.
Nobilis hinc nata nempe incipit ilias ira:
Principium sacri carminis illa fuit.
Altera materia est error fallentis Ulyssei,
Si verum quæras, hunc quoque movit amor.
Hinc legitur radix, de qua flos aureus exit;
Quem cùm moly vocat mentula moly fuit.
Hinc legimus Circen Atlantiademque Calypso
Grandia Dulichii jussa tulisse viri.
Hujus & Alcinoi mirata est filia membrum
Frondenti ramo vix potuisse tegi.
Ad vetulam tamen ille suam properabat: & omnis
Mens erat in cunno Penelopeia tuo.
Qua sic casta manes, ut jam convivia visas:
Utque fututorum sit tua plena domus.
E quibus ut scires quicunque valentior esset,
Hæc es ad arrectos verba locuta procos:
Nemo meo melius nervum tendebat Ulysse:
Sive illi laterum, seu fuit artis opus.
Qui quoniam periit, modò vos intendite: qualem
Esse virum sciero, vir sit ut ille meus.
Hac ego Penelope potui tibi lege placere:
Illo sed nondum tempore factus eram.

COMMENT.

Carmen hoc cum superiore cohærere debet: pergit enim exsequi de Homero: cujus scripta dicit omnia propter mentulam suscepta esse.

¶ *Tænario*) nisi Helenæ placuisset Paris. *Tænarus* promontorium est Laconiæ.

¶ *Tantalide*) Agamemnonis, qui Chrysei sacerdotis filiam bello captam secum habuit.

¶ *Hæc eadem*) mentula Agamemnonis Briseidem à socio suo Achille abduxit.

¶ *Ille Pelethroniam*) Achilles cithara Pelethronia lusit. *Pelethronium* autem oppidum est Thessaliæ, & Achilles fuit Thessalus. *Iliad.* I. narrat Homerus legatos offendisse Achillem oblectantem se cithara,

cithara., & præteritorum virorum res præclarè gestas decantantem.

¶ *Cithara tensior*) vide supra ad carm. 5.

¶ *Incipit Ilias ira*) quia Homeri Ilias incipit.

Iram dic mihi dea Pelidæ Achillis.

Hactenus de Iliade: nunc de Odyssea, quam quoque propter mentulam scriptam ait.

¶ *Fallentis*) *Fallens* pro *versuto, versipelle, duplice.*

¶ *Flos aureus*) *Aureus* pro *pulchro.* Vide Indicem.

¶ *Moly*) radix quam à Mercurio accepit Ulysses, ut contra Circes venena tutior esset.

¶ *Vasa tulisse*) sic libenter legimus cum Lipsio, ante legebatur *jussa.* *Vasa* pro *viribilus.* Plaut.

Facio quod mœchi non solent, salva vasa domum refero, &c.

Mœchis enim deprehensis cauda demetebatur.

Et ita legendum apud Lampridium, si bene memini, de Imperatore, qui conquiri sibi jusserit bene vasatos, non, ut Petr. Crinitus volebat, nasatos.

¶ *Alcinoi filia*) Nausicaa. de qua supra carm. 15.

¶ *Membrum*) de hoc vide notas ad carm. ad Lector.

¶ *Vix potuisse tegi*) vide Homer. odyss. z.

Quicunque valentior) *Quicumque* pro *quinam.* not.

¶ *Valentior*) De hoc verbo vide supra ad carm. 8.

¶ *Arrectos*) *Arrectos* pro *attentos.* *Arrige aures Pamphile*, Terent. Vel *Arrectus*, cujus mentula arrecta. Auson. centone: *Tollit se arrectum.*

¶ *Nervum*) Ambiguitas. vel pro *arcu*, vel pro *nervo in virilibus*, de quo supra carm. 63.

¶ *Sive illi laterum*) Laterum usus in Venere supra probatus fuit carm. 26.

¶ *Vir sit ut ille meus*) ut quemcumque ego videam

deam virum esse, & nervum benè tendere posse, ille meus sit. *Vir* pro *marito.*

¶ *Hac ego*) si nunc factus & dolatus fuissem, certè meus nervus tibi præ omnibus adrisisset.

CARMEN LXX.

Priapus.

Cum fici tibi suavitas subibit,
Et eam porrigere huc manum libebit:
Ad me respice fur, & æstimato,
Quod pondo tibi mentula est cacanda.

COMMENT.

¶ *Cum fici tibi*) si delectaberis vesci ficubus. Latini indifferenter ficus & ficus pro fructu dicunt, quamvis Martialis distinguat.

¶ *Cacanda*) quot librarum sit mea mentula, quam tu in te recipies, & emittes alternis, ut eam quasi cacare videaris. Plura addere piger pudetque.

¶ *Est*) observa. æstima, quot pondo mentula tibi est cacanda, pro *sit.* hoc apud Plaut. & alios multum, apud nos rarum.

CARMEN LXXI.

Priapus.

Illusit mihi pauper inquilinus,
Qui libum dederat, molaque fusa,
Quare partibus additis in ignem.
Sacro protinus hinc abit peracto.
Vicini canis huc subinde venit,
Nidorem puto prosecuta fumi:
Quæ libamine mentulæ comeso,

Tota nocte mihi litat rigendo.
At vos amplius hoc loco cavete
Quicquam ponere, ne famelicorum
Ad me turba velit canum venire:
Ne, dum me colitis, meumque numen,
Custodes habeatis irrumatos.

COMMENT.

¶ *Molamque fusam*) id est, *ordea tosta.*

¶ *Partibus*) *Partes* vocat profecta vel proficia. Ovid. 6. Fastor.

Sic ubi libavit profecta calentibus aris.

Vide Brisson lib. 1. Formul. fol. 24.

¶ *Libum dederat*) *Dare* sacrorum verbum est. Cato: *Cereri exta & vinum dato.* Martial.

Dat populus, dat gratus eques, dat tura senatus.

¶ *Canis profecuta*) Nota. Canis hæc. de masculo. unde istud; quia ait eam rigere, quod sine mentula fieri non potest.

¶ *Litat*) observa, *Litare* pro *sacrificare.* quod non temerè alibi apud auctores reperias. Vide Brisson. lib. 1. Formul. fol. 28.

CARMEN LXXII.

Ad Priapum.

Si commissa meæ carpes pomaria curæ
Dulcia: quid doleam perdere, doctus eris.

COMMENT.

¶ *Carpes pomaria*) Vide retrò carm. 27.

¶ *Commissa*) Vide carm. 14. & 52.

¶ *Dulcia: quid*) tunc ego te pædicabo, ut ita perdiscas, quàm acerbum hoc mihi accidat & ægrè faciat, quòd tu omnia mihi dulcia ex horto subducis.

CARMEN *LXXIII.*

Ad Priapum.

Pomarii tutela diligens, rubro, &c.

COMMENT.

Hoc epigramma, ut restituit Scaliger, repræsentavi.

¶ *Tutela)* pro *tutore*, suprà carm. 36.

¶ *Mutino)* Mutinus deus, unus priaporum, in cujus sinum nova nupta, antequam ad virum deduceretur, locabatur, ut prior quasi deus pudicitiam imminuisse videretur. Hinc nostrum peculium Mutinus, vel muto dicitur. Vide Jan. Gulielmium Verisim. lib. 1. c. 23.

CARMEN *LXXIV.*

Priapus.

Quod movear non est: quia si furaberis ipse
Grandia mala, tibi bracchica mala dabo.

COMMENT.

Ita carmen hoc legendum puto interim dum doctioribus de ejus lectione convenerit. Secundus versus variè legitur. quidam legunt *μίκρα βραχῦα dabo.* quidam *mala βραχῦα dabo.* In quibusdam veteribus est, *braccica mala,* quæ minuta mala sunt. ut sit sensus: si tu mala Dionysiaca auferre voles, ego tibi non parva (qualia sunt Dionysiaca) sed verò grandia mala dabo. *Mala* pro *testiculis.*

CAR-

CARMEN LXXV.

Priapus.

Obliquis pathicæ quid me spectatis ocellis;
Non stat in inguinibus mentula tenta meis.
Quæ tamen exanimis nunc est, & inutile lignum:
Utilis hæc, aram si dederitis, erit.
Per medios ibit pueros, mediasque puellas
Mentula: barbatis non nisi summa petet.

COMMENT.

¶ *Pathicæ*) Vide Indicem.
¶ *Tenta*) Vide Indicem.
¶ *Utilis hæc ara*) Ita lego, quia ex altera lectione bonum sensum eruere nequivi. Utilis erit, si eam in aram ustulandam dabitis. Sed nec hoc mihi satisfacit.
¶ *Per medios*) Hæc explicantur ex carm. 12.21.
¶ *Non nisi summa*) supra 27. Altiora tangam.

CARMEN LXXVI.

Priapus.

Dodona est tibi Iuppiter sacrata:
Junoni Samos, & Mycena Diti:
Unda Tenaros æquorisque Regi.
Pallas Cecropias tuetur arces:
Delphos Pithius orbis umbilicum:
Creten Delia, Cynthiosque colles:
Faunus Mænalon, Arcadumque silvas.
Est tutela Rhodos beata Solis,
Gades Herculis, humidumque Tibur.
Cyllene celeri deo nivosa:
Tardo gratior æstuosa Lemnos.

Ætnea

Ætnea Cererem nurus frequentant:
Raptam Cyzicos ostreosa Divam:
Formosam Venerem Gnidos, Paphosque:
Mortales tibi Lampsacum dicarunt.

COMMENT.

¶ *Delfos*) Commenti sunt antiqui, Jovem cum vellet medium atque umbilicum terræ invenire, alteram aquilam ab oriente, alteram ab occasu pari velocitate emisisse, jussisseque illos rectà & è regione convolare. Illæ ergo cum in Delphos denique convenissent, umbilicum terræ Delphos esse Jovem docuerunt, teste Plutarcho, & Claudiano.

¶ *Tutela Rhodos*) *Tutela* pro eo, qui est sub tutela. quod observatione dignum.

¶ *Tibur*) *Curve te in Herculeum deportant esseda Tibur. Propert.*

¶ *Celeri deo*) *Celer deus* est Mercurius: tardus est Volcanus, quem Catullus tardipedem vocat.

¶ *Ennæ*) *Enna* civitas in Sicilia. ubi Cereris templum.

¶ *Frequentant*) *Frequentare Deum* pro *colere*. Sic infra carm. 15. ait Priapus:

Vere rosa, auctumno pomis, æstate frequenter Spicis, —

¶ *Raptam*) Proserpinam à Plutone raptam.

¶ *Lampsacum*) suprà carm. 55.

Ille tuus civis, Lampsace, Gallus ero.

¶ *Mortales*) id est, *homines*.

CARMEN *LXXVII.*

Priapus.

Quod sim jam senior, meumque canis
Cum barba caput albicat capillis:
Deprensos ego perforare possum

Titho-

Tithonum, Priamumque, Nestoremque.
Immanem stomachum mihi videtis,
Qui densam facitis subinde sepem:
Et fures prohibetis huc adire.
Hoc est lædere, dum juvatis: hoc est
Non admittere ad aucupem volucres.
Obstructa est via: nec licet jacenti
Iactura natis expiare culpam.
Ergo qui prius usque & usque & usque
Furum scindere podices solebam,
Per noctes aliquot, diesque cesso.
Pœnas do quoque, quod satis superque est,
In senemque abeo: salaxque quondam
Non vitam perago, quis hoc putaret,
Vt lusu citharædus abstineret?
At vos ne peream situ senili,
Quæso desinite esse diligentes,
Ne've imponite fibulam Priapo.

COMMENT.

¶ *Quod sim*) *Quod* pro *quamvis*. vide Indicem.

¶ *Perforare*) id est, *pedicare*. Plaut. *inforare* dicit. Curcul. sc. 1. act. 3.

Licetne inforare, si incomitiare non licet.

¶ *Immanem*) vos, qui sæpem condensatis, ne fures intrare possint, immanem stomachum mihi facitis, id est, indignari & irasci me facitis.

¶ *Obstructa est via*) *Obstruere viam*, pro *intercludere*.

¶ *Jacenti*) non licet furi furari, & propter furtum humi procumbere & pœnas luere impudicatis natibus.

¶ *Jactura natis*) Hunc ego versum, tamquam proverbialem de pueris, qui in scholis virgis cæduntur, frequentare soleo. Non multum abhorret phrasis Palmerii: *Hac mihi res in ludo nates abstulisset.*

¶ *Usque & usque*) id est *continuè*, sine restrigratione & protelo quasi.

¶ *Scindere*)

¶ *Scindere*) obſcœnum, pro *impudicare*, ſupra carm. 54.

Qui medium volt D. ſcindere, pictus erit:

Virgil. in Catalect. in Lucium quemdam:

Videbo habentem præter ignavos nihil
Fratres, & iratum Iovem,
Sciſſumque ventrem & hernioſi patrui
Pedes inedia turgidos.

¶ *In femenque abeo*) ſemen ſponte mihi fluit.

¶ *Ut luſu*) Proverb. ut ego non facerem, quod mei erat officii, fures, ſc. perforare. Simile proverbium eſt illud Catulli:

Ipſa olera olla legit.

quaſi ab oleribus legendis dicta ſit.

¶ *Imponite fibulam*) Proverb. *Fibula res duas conjugare ſolet.* Eandem phraſin reperi apud Tertullianum de Monogam.

Cur non potuerit poſt Apoſtolos idem ſpiritus superveniens ad deducendam diſciplinam in omnem veritatem per gradus temporum ſupremam jam fibulam carni imponere.

Ergò proverbialiter dictum eſt, de eo, quod veluti diſſolutum adſtringitur, cui contrarium eſt *Laxare fibulam.* Idem de corona militis:

Cauſſatio ejusmodi, ut etiam voluntariis delictis fibulam laxet.

id eſt, feneſtram quaſi aperiet & anſam det delictis. Sic Seneca, referente Lactantio lib. I. Divin. Inſtit. c. 16. Quid ergo eſt quare apud Poetas ſalaciſſimus Jupiter deſierit liberos tollere? Utrum ſexagenarius factus eſt, & illi lex Papia fibulam impoſuit? An impetravit jus trium liberorum?

Dicit ergo Priapus villicos, quando hortum adeo condenſis ſæpibus mœniunt, fibulam ſibi imponere, id eſt, viam ad ſtuprandos fures obſtruere.

CARMEN *LXXVIII.*

Ad Priapum

At dii, deæque dentibus tuis escas
Negent amicas, cunnilinge vicine:
Per quem puella fortis ante, nec mendax,
Et quæ solebat impigro celer passu
Ad nos venire: nunc misella Landace
Vix posse jurat ambulare præ fossis.

COMMENT.

Indignatur quòd vicinus Landacen ita perfututerat, & laxam reddiderat, ut ægrè jam præ hiatu & voragine cunni sui incedat, & ita Priapum non invisere cogatur.

¶ *Nec mendax*) quæ & poterat Priapi ruentis in Venerem tolerare pondus, & si promisisset, sedulo præstabat.

Fossis) nimis argutatur Scaliger, qui puellam per utramque cavernam moli solitam putat, eò quod Fossis, non fossa dicat. Sed hoc nauci non est, supra etiam 46. *Fossas inguinis* pro cunno dicit, nisi fortassis culum quoque inguen dici Scaliger probaverit.

CARMEN *LXXIX.*

Priapus.

Priape, quod sis fascino gravis tento,
Quod exprobravit hic tibi suo versu
Poeta noster: erubescere hoc noli.
Non es Poeta farcinosior nostro.

COMMENT.

¶ *Fascino*) id est, *mentula.* Vide Indicem.
¶ *Non es*) ita legimus cum Scaligero. volgo, *Est.*

CARMEN *LXXX.*

Ad Priapum

At non longa satis, non stat bene mentula crassa,
Et quam si tractes, crescere posse putes.
Me miserum cupidas fallit mensura puellas:
Non habet hæc aliud mentula majus eo.
Utilior Tydeus: qui, si quid credis Homero,
Ingenio pugnax, corpore parvus erat.
Sed potuit damno nobis novitasque pudorque
Esse, repellendus sæpius iste mihi.

COMMENT.

In hoc epigr. neque caput, neque pes apparet, quibusque coagmentandis Oedipo conjectore opus sit, qui Sphyngi interpres fuit. mihi hoc liquet, fragmenta diversorum esse, vel certe multa desiderari.

¶ *Si tractes*) Dousa ad Petron. domi doctus docet nos rem istam crescere & grandire, si tractatrix accedat. Vide Indicem *Tractare.*

¶ *Fallit mensura*) Accedunt me, quem putant adeo luculenta vasa habere: sed ipsis tamen non satis grandia sunt.

CARMEN LXXXI.

Ad Priapum.

Dum vivis, sperare decet: tu rustice custos
Huc ades, & nervis tente Priape fave.

COMMENT.

Putat Scaliger esse ex Satyrico Petronii: cum alia ad hujus intelligentiam requirantur, quæ ipse fortassis in prosa tractaverit. Ego putem in pervigilio

pervigilio Priapi, de quo Quartilla. Et vobis dormire in mentem est, cum sciatis Priapi genio pervigilium deberi? &c recitatum fuisse.

¶ *Nervis*) vide Indicem.

¶ *Tente*) vide I ndicem.

CARMEN *LXXXII.*

Ad Priapum.

Villicus ærarI quondam, nunc cultor agelli,
Hæc tibi Perspectus templa, Priape, dico.
Pro quibus officiis si fas est, Sancte, paciscor
Assiduus custos ruris ut esse velis.
Improbus ut si quis nostrum violarit agellum,
Hunc tu, sed tento: scis puto, quod sequitur.

COMMENT.

Quidam nomine *Perspectus*, qui ærarii dominici primum custos, h. e. dispensator, mox rusticationi operam dabat, hoc epigramma Priapo fecit. Scalig.

¶ *Officiis*) observa, *officium* dici quando Deo ædem sistimus, alias fere honores vocare solemus.

¶ *Si fas est*) construe vel hoc modo. Si fas est te sanctum vocitari. vel sic: si modo fas est hominem cum Deo pacisci. vel ita: si modo fas est me id pacisci, cui jure debeas.

¶ *Sancte*) vide supra ad carm. 40.

¶ *Improbus*) vide supra ad finem carm. 51.

¶ *Hunc tu*) subaudi, *perfores*.

CARMEN *LXXXIII.*

Albii Tibulli ad Priapum de inertia inguinis.

Quid hoc novi est? quid ira nunciat deûm?
Silente nocte candidus mihi puer
Tepente cum jaceret abditus sinu,
Venus fuit quieta: nec viriliter
Iners senile penis extulit caput.
Placet Priape, qui sub arboris coma
Soles revinctus sacrum pampino caput,
Ruber sedere cum rubente fascino?
At ô Priape sæpe floribus novis
Tuas sine arte deligavimus comas:
Abegimusque voce sæpe cum tibi
Senexve corvus, impigerve graculus
Sacrum feriret ore corneo caput.
Vale Priape; debeo tibi nihil.
Vale nefande destitutor inguinum.
Iacebis inter arva squalidus situ,
Canisque fœdus usque imminget, aut tibi
Lutosa sus fricabit oblitum latus.
Sceleste penis, ô meum malum grave.
Gravi, piaque lege noxiam lues,
Licet querare: nec tibi tener puer
Patebit ullus: ingemente qui toro
Iuvante verset arte mobilem natem.
Puella nec jocosa te levi manu
Fovebit, apprimetve lucidum femur.
Bidens amica Romuli senis memor
Paratur: inter atra cujus inguina,
Vacuaque pelle, tectus annuo gelu
Araneosus obsidet fores situs.
Tibi hæc paratur: ut tuum ter & quater
Voret profunda fossa lubricum caput.

Lin-

Licebit æger, aut languentior cubes.
Tereris usque donec ah miser, miser
Triplex, quadruplexque compleas specum.
Superbia ista proderit nihil: simul
Vagum sonante merseris caput luto.
Quid est iners? pigetne lentitudinis?
Licebit hoc inultus auferas semel.
Sed ille cum redibit aureus puer:
Simul sonanti senseris iter pede.
Repente nervos excitet libidine,
Et inquietus inguina arrigat tumor.
Neque hinnitare cesset, usque dum mihi
Venus jocosa molle ruperit latus.

COMMENT.

Editionem Scaligeri heic ferè per omnia sequimur.

Silente nocte) Virgil.
-- Tacita per amica silentia luna.
Catull.
Aut quam sidera multa cum tacet nox.
Vnde etiam Conticinium dicitur.

Placet Priape) q. d. Itane tandem Priape agier mecum oportuit? sup. car. 50.
Quadam, si placet hoc tibi, Priape,
Ficosissima me puella ludit.

Utebantur autem hac loquendi formula, ut docet Muretus, cum in manifesto peccato aliquem prehenderant, ita ut ne ipse quidem factum suum defendere posse videbatur. Sic Thais Terentiana deprehensum Chæream leviter objurgat: *Satin hoc tibi placet?*

Utitur eadem & Cicero ad Atticum.

Sub arboris coma) Accipio de pertica, quæ in capite Priapo ponebatur.

Revincte) Vocandi casus pro nominativo. Apud Virgil. aliquotiens, Ausonium sæpissime

Tibull. *Huc venias hodierne* ——

Idem:

Impiger Alcide multo defuncte labore.

Ruber { *de talibus adeundus Index.*
Fascino {

¶ *Triphalle*) Triphallus & Ithyphallus cognomina sunt Priapi, de quibus vide Confectanea.

¶ *Sine Arte*) Consulendus Index.

¶ *Abegimusque*) Iccirco μήνισκοι, ut docet Scaliger, imponebantur statuis, ne ab avibus conspurcarentur. Unde imperiti pictores hodieque imaginibus μηνίσκους imponunt, quibus tamen ab avibus & pluviis nihil periculi est. In Græcia projectis simulacris ita insultabant, ut ea scillis herbis peterent, & immingerent insuper. Unde Priapus ille Horatianus lib. I. sat. 8.

Mentior at si quid, merdis caput inquiner albis
Corvorum, atque in me veniat mictum atque cacatum
Julius & fragilis Pedatia, furque Voranus.

¶ *Ore corneo*) Harum avium rostra cornea vocantur. Petron. de pica à fele devorata:

Nam claudunt rabidam cornea labra gulam.

¶ *Destitutor*) quibus tu non faves, ut infra carm. 81. quæ tu destituis & deseris.

¶ *Situ*) *negligentia, incuria.* Vide Indicem.

¶ *Apprimetvè*) femur suum tibi mentulæ non apprimet, quando tam lenta esse vis.

¶ *Bidens amica*) talem tibi amicam paro, quæ duos tantum dentes habet, quæ Romuli vivi meminerit.

¶ *Tectus annuo*) Metaph. ut de locis septentrionalibus dicimus, eos annua nive damnatos.

¶ *Angue lentior*) sic Aristophanes ὄφιν pro pudendo remisso & liquefacto dixit.

¶ *Aureus puer*) *Aureus* pro *pulchro.* Vid. Indic.

¶ *Simul sonante*) *Simul* pro *simulac.* Adi Indicem.

¶ *Excube*) ita Scal. ex V. lib. id est, *in excubiis sit.*

Im-

Impenſo tamen placet Jani Douzæ lectio:
Repente nervus excitet libidinem.

¶ *Adrigat*) Hinc *arrectus*. Vide Indicem.

¶ *Nec incitare ceſſet*) & iſte tumor ſemper me incitet, uſque dum membra voluptatis mea vi labefacta liqueſcant.

¶ *Ruperit latus*) *Rumpitur latus* cum amplius operari non poſſumus, nec muliebria conſerere arva. Vide ſupra ad carm. 25.

CARMEN LXXXIV.

M. VALERII MARTIALIS

Ad Priapum.

Non horti, neque palmitis beati, &c.
Sed rari nemoris Priape cuſtos,
Ex quo natus es, potes renaſci;
Furaces moneo manus repellas,
Et ſilvam domini focis reſerves.
Si defecerit hæc, & ipſe lignum es.

COMMENT.

¶ *Nemoris*) Priapi non ſolum in hortis, ſed & in vineis ſilviſque.

¶ *Rari*) in quo non denſæ, ſed raræ arbores.

¶ *Et potes renaſci*) Ergo hic Priapus truncus eſt non exſtirpatus.

CARMEN *LXXXV.*

Priapus.

Vere roſa, auctumno pomis, æſtate frequentor
Spicis: una mihi eſt horrida peſtis hiems.
Nam frigus metuo: & vereor, ne ligneus ignem
Hac deus ignaris præbeat agricolis.

COMMENT.

¶ *Spicis*) Ergo & Priapo non minus, quam Cereri, ſpicea corona imponebatur. Unde Columella quando de Eruca loquitur, Priapum vocat frugiferum:

Et quæ frugifero ſeritur vicina Priapo.

¶ *Frequentor*) Frequentare Deum ſupr. carmin. 76.

¶ *Peſtis*) vide Indicem.

¶ *Hac*) ſcil. *hieme*. ne ab agricolis igni tradar.

CARMEN *LXXXVI.*

C. VALERII CATVLLI

Priapus.

Ego hæc, ego arte fabricata ruſtica,
Ego arida, ô viator, ecce populus
Agellulum hunc, ſiniſtra tute quem vides,
Herique villulam, hortulumque pauperis,
Tueor: malasque furis arceo manus.
Mihi corolla picta vere ponitur:
Mihi rubens ariſta ſole fervido:
Mihi virente dulcis uva pampino:
Mihi glauca duro cocta oliva frigore,
Meis capella delicata paſcuis.
In urbem adulta lacte portat ubera.
Meisque pinguis agnus ex ovilibus
Gravem domum remittit ære dexteram.
Teneraque matre mugiente vaccula
Deûm profundit ante templa ſanguinem:
Proin viator hunc deum vereberis,
Manumque ſurſum habebis. Hoc tibi expedit.
Parata namque crux eſt arte mentula.
Velim, pol inquis. at pol ecce villicus
Venit: valenti cui revulſa brachio
Fit iſta mentula apta clava dexteræ.

COM-

COMMENT.

Carmen hoc elegantissime princeps nob. interpretatus est Romani decus eloquii Muretus, cujus quoque, non nostra, verba hic referre jam inde à principio profitemur.

¶ *Sinistra*) è regione agelli ad sinistram sita.

¶ *Tuor*) antiquè pro *tueor*. Sic apud Lucret. *Contuimur* pro *contuemur*, id est, *videmus*.

¶ *Malas manus*) Malæ manus furtificæ dicuntur. Tibull.

Quid fraudare juvat vitem crescentibus uvis,
Et modò nata mala vellere poma manu?

¶ *Adulta*) distenta.

¶ *Ex vilib.*) Virgil. *ab vilibus imbuet agnus.*

¶ *Grauem domum*) Sic Virgil.
Non umquam gravis ære domum mihi dextra redibat.

¶ *Tenerque*) Veterib. nomina, quæ *er* syllaba finiuntur, maximam partē communia fuerunt, non ea tamen, quæ generibus variari non possunt, *uber*, *celer*, & similia, sed alia quoque. Pauperem fœminam dicimus, cum tamen pauperam cum Terentio dicere liceat. Cato 2. orig. *Itaque res uber fuit antequam vastassent regiones*: Nævius de bello Punico,

Fames acer augescit hostibus. Ennius:

Æstatem auctumnus sequitur, post acer hiems hunc. at utrobique *acris* dici poterat. pueram nonnumquam dicebant. Livius Odyssea,

Mea puera quid verbi ex tuo ore profluit?

At puerum tâmen utroque genere efferebant. Nævius.

Prima incedit Cereris Proserpina puer.

¶ *Seorsum habebis*) continebis, ne quid præripias. In *seorsum* est synæresis, qualis illa Virg.

Una eademque via sanguisque animusque sequuntur.

Et Propertius.

Eosdem habuit secum quibus est elata capillos.

¶ *Sine arte mentula.*) Vid. comment. ad carm. 63.

¶ *Parata*) jam mea mentula, tamquam crucis supplicium te manet. *

¶ *At pol*) repetitio ejusdem verbi valde irrisioni conveniens. Est autem jocus elegans, sed obscœnus; cum enim diceret viator, se nihil metuere, aut appetere etiam, usitatum illud supplicium; illudens deus, longe alio eum, quam putabat, modo acceptum iri respondet.

CARMEN LXXXVI.

Priapus.

Hunc ego juvenes locum villulamque palustrem,
Tectam vimine junceo, caricisque maniplis,
Quercus arida, rustica conformata securi
Nutrivi: magis, & magis ut beata quotannis.
Hujus nam domini colunt me, deumque salutant,
Pauperis tugurii pater, filiusque,
Alter assidua colens diligentia, ut herba
Dumosa, asperaque à meo sit remota sacello:
Alter parva ferens manu semper munera larga,
Florido mihi ponitur picta vere corolla
Primitus, & tenera virens spica mollis arista:
Luteæ violæ mihi, luteumque papaver,
Pallentesque cucurbitæ, & suave olentia mala,
Uva pampinea rubens educata sub umbra.
Sanguine hanc etiam mihi, sed jacebitis, aram
Barbatus linit hirculus, cornipesque capella.
Pro queis omnia honoribus hæc necesse Priapo
Præstare, & domini hortulum, vineamque tueri.
Quare hinc, ô pueri, malas abstinete rapinas.
Vicinus prope dives est, negligensque Priapus.
Inde sumite, semita hæc deinde vos feret ipsa.

COM-

COMMENT.

Carminis genus hoc à Cenſorino Priapeium, Diomede Angelicum vocatur, cujus talis dimenſio.

- v|- v v|- v v|- v|- v v|- -
- -| |- v -|- -| |- v.

Neque heic ſpicilegium poſt Muretum relictum nobis eſt, tum & carmen non minus facile, quam elegans eſt, ei quidem qui ſuperiora legerit.

¶ *Primitu*) *primitu* vel *primitus* antiquum adverbium, pro *primum*, quale eſt apud Plautum *ſimitu* pro *ſimul*.

¶ *Sed tacebitis*) quia legibus XII. tabb. ſacra facere peregrinis diis, niſi qui publice adſciti eſſent, non licebat.

¶ *Pro queîs honoribus*) *Honor* verbum eſt ſacrorum: quo ſenſu officium ſupra accipiendum.

Pro quibus officiis, ſi fas eſt, Sancte, paciſcor.

Virgilius:

Non ſine honore tuum patiar decus, ibit ad aras
Hircus, ſancte, tuas, pecoris pater ibit ad aras.

Servius etiam Honorem pro ſacrificio accipit ad illud 1. Æneid. *Non equidem tali me dignor honore.*

Profecto honore, ait, id eſt, *peracto ſacrificio*, qui eſt honor deorum. Plura ſuppeditat Briſſonius 1. Formul. fol. 22.

¶ *Vicinus*) indicat pueris agrum vicinum, unde commodius eripere aliquid poſſint, quod & dominum divitem habeat, & negligentem Priapum.

CARMEN LXXXVII.

Ejuſdem ad Priapum.

Hunc lucum tibi dedico conſecroque, Priape,
Qua domus tua Lampſaci eſt, quaque ſilva, Priape.
Nam te præcipue in ſuis urbibus colit ora
Helleſpontia, cæteris oſtreoſior oris:

HEIC PRIAPEIA FINIUNT.

L. APULEII

ANEXOMENO

EX MENANDRO.

AMare liceat, ſi potiri non licet.
Fruantur alii: non moror, ſum invidus;
Nam ſeſe excruciat, qui beatis invidet.
Quos Venus amavit, facit amoris compotes:
Nobis Cupido velle dat, poſſe abnegat.
Olli purpurea delibantes oſcula
Clemente morſu roſea labella vellicent,
Malas adorent ore & ingenuas genas:
Et pupularum nitidas geminas gemmulas:
Quin & cum tenera membra molli lectulo,
Cum pectora ipſa adhærent Veneris glutino,
Libido cum laſcivo inſtinctu ſuſcitat
Sinuare ad Veneris curſum femina femina,
Inter gannitus & ſubantis voculas,
Carpent papillas atque amplexus intiment,
Hereantque ſulcos molles arvo Venerio,
Thyrſumque pangant hortulo in Cupidinis,
Dum crebros ictus connivente lumine;
Trepidante curſu, Venere & anima feſſula,
Ejaculent tepidum rorem niveis laticibus.
Hæc illi faciant queîs Venus non invidet:

At nobis casso saltem delectamine
Amare liceat, si potiri non licet.

COMMENT.

¶ *Amare licet*) Sic Terent Eunuch. act. 4 scil. 2. *Si illud* (tangere) *non licet, saltem hoc* (videre) *licebit: certe extrema linea amare haud nihil est.*

¶ *Non moror*) Phrasis observanda, qua utimur, cum quid quasi respuere & contemnere, vel certe non magnopere desiderare velle videmur. Exemplis res fiet clarior. Plaut Milit. act. 3. scil. 1.

Sed iidem homines nunquam dicunt, quamquam appositum est ampliter,
Jube illud denuo tolli, hanc patinam remove, pernam nihil moror, id est, non delector pernâ.

Idem. Epidic. act. 3. sc. 2. *Nibil moror vetera & volgata verba Peratim ductitare, at ego follitim ductitabo.* Et Rud. act. 3. sc. ul.

LA. salve. PL. nihil salutem moror. opta ocyus,
Rapi te obtorto collo mavis an trahi?

¶ *Venus amavit*) obser. *Di nos amant*, quando nobis favent & rogata faciunt. Sic Plaut. Sticho. sc. 3.

Herculés te amabit prandio, cena? tibi
(Ehem annuisti?) nemo meliores dabit.

Sic enim locum illum distinguendum censeo, aperto sensu, q. d. ille parasitus, qui se pro cena vendere volt: Hoc de plano tibi promittere possum, quod, si cenâ me emas tibi, edatiorem nemo parasitum, quam tu, sit habiturus in polluctu Herculis (quod ex decima bonorum Herculi offertur, ut amet nos, & bono atque amplo auctet perpetuo lucro) ad quod suam inibi voracitatem ostentaturi, imo inania mentis explementa quæritantes potius, gregatim convolare parasiti solent. Unde & Herculem suam Curculio parasitus nutricem vocat.

Sic

Sic lacum obſcurum illuminari poſſe putavi: de quo tamen Lambinus ne gry quidem: ut in omnibus fere ſolet paullo difficilioribus, ceteri ſatis verboſus & ineptus, ut alias cum dîs volentibus oſtendemus.

¶ *Delibantes oſcula*) Catullus:

Oſcula mordenti ſemper decerpere noſtro,

Libare enim flores dicimus, & ſimilia. Lucret. lib. 3.

Quod ſimulatque hominem leti ſecura quies eſt
Indepta atque animi natura animaque receſſit,
Nil ibi libatum de toto corpore cernas

id eſt, *ademptum.* Et lib. 5.

Illa ipſa intervalla nihil de corpore libant.

Idem lib. 3.

Res animi parem delibat tempore in ullo.

Ibidem:

Nec prorſum vitam ducendo demimus hilum
Tempore de mortis, nec delibare valemus.

Et lib. 6. —— *Sol*
Humoris parvam delibet ab æquore partem.

Cic. 1. de Orat. *Libandus eſt etiam ex omni genere urbanitatis facetiarum quidam lepos, quo tamquam ſale perſpergatur omnis oratio.* Sic enim ibi legendum, ubi v. l. habent *liberandus.*

¶ *Clemente morſu*) ſuſpenſis dentibus ut loquitur Lucret. Mordere labella ſolere amantes didici ego ex auctoribus.

Lucret. lib. 4. de amantibus.

Quid petiere, premunt arte, faciuntque dolorem
Corporis, & dentes inlidunt ſæpe labellis,
Oſculaque adfigunt —— Et Horat.
—— *Sive puer furens*
Impreſſit memorem dente labris notam.

Plaut. Pſeudol.

Jocus, ludus, ſermo, ſuavis ſaviatio,
Compreſſiones arta amantum comparum,

Teneris labellis molles morsiuncule,
Papillarum horridularum oppressiuncula.
Catullus.
Quem basiabis? cui labella mordebis?
Sic Flora meretrix Pompejum, qui cum solita fuerat, ita commendabat, quod non nisi bene morsa ab eo discedere potuisset, teste Plutarcho.

¶ *Ingenuas genas*) non fucatas, nulla arte paratas. Sic Propert. lib. 1. eleg. 4.
Haec sed forma mei pars est extrema furoris,
Sunt majora quibus, Basse, perire juvat.
Ingenuus color, & nullis decus artibus, &c.
Sic enim legendum ibi vel quinquagenario sacramento contendere sum paratus, pro eo, quod vulgò, & in Scaligeri editione habetur, & multis decus. Ait se Cynthiam non tam quod pulchra, quam quod nativa & non fucata figura prædita sit, amare. Sic retro eleg. 2. naturæ decus mercato cultui opponit. Reprimere heic me nequeo, quin locum alium Propertii nequicquam à Scaligero & Lipsio mutatum defendam.
Is est lib. 1. eleg. 8.
Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis,
Sive dies, seu nox venerit, illa mea est.
Illud *Plantis contingere sidera* Lipsio & Scaligero Latio interdicendum videtur, at ego Tribunus pro eo intercedo & vim fieri veto. Felicem se prædicat Propertius, quod Cynthia potitus sit. q. d. jam deus mihi factus videor & in cœlum relatus, ubi, ait Catullus, *nocte premunt stellas vestigia divûm.* Plantis contingit terram, qui ambulat. Tanti autem venustatem suam facere amatores solent, ut eam immortalitati adæquent. Propert. lib. 2 el. 11.
Quanta ego præterita conlegi gaudia nocte.
Immortalis ero, si altera talis erit.
Et eleg. 12.

Si dabit hæc multas, fiam immortalis in illis.
Nocte una quivis vel deus esse potest.

Terent. Andr. ubi Pamphilus Glycerio potitus: *nam mihi, inquit, immortalitas parata est, &c.*

¶ *Molli lecto*) fubintellige, *adhærent*.

¶ *Suscitet*) Sic *incitare*. Vide Indicem. Porro, *suscitat* pro *suscitatur*. Sic *mutare* pro *mutari*. Livius: *Mores quidem populi Romani quantum mutaverint, vel hic dies argumento erit.*

Sallust. *Mortis metu mutabant sicut rei libuerat.* Sic *augere* pro *augeri*. Sallust. *Ignoscendo populi Romani magnitudinem auxisse*; histor. lib. 1. Sic *pallium rugat*. Plaut. *vestibulum pulverat*, & Agellius, *maculentia verba*, id est, *sordida*, & plurima alia, quæ ingeniosissimus Janus Palmerius in spicilegiis suis collegit. Intelligo tamen, fuisse, qui sic mallet: Libido cum lascivia ignem intus suscitat. Malim ego: Libido cum lasciviam ignem intus suscitat, sicut supra.

Repente nervus excitet libidinem.

¶ *Sinuent*) fœmora incurvent ad decurrendum amoris spatium. *Sinuare* est *inflectere*. Virgil. 3. Georg. de equorum institutione:

At tribus exactis ubi quarta accesserit æstas,
Carpere mox gyrum incipiat, gradibusque sonare
Compositis, sinuetque alterna volumina crurum.

Plin. *lunam in orbem sinuatam* dicit. *Arcum sinuare* apud Ovid. est *intendere*.

¶ *Veneris cursum*) *cursus* heic est ipse actus Venereus & parratus. Sic Lucret. lib. 4.

Nam facit ex animo sæpe & communia quærens
Gaudia solicitat spatium decurrere amoris.

¶ *Subantis voculas*) *Subare* quid sit docet Festus in Suillum. *Sues*, inquit, *immundissimi sunt ex omni mansueto pecore & ardentissimæ libidinis: ita uti opprobrium mulieribus inde tractum sit, cum subare & surire dicuntur*, Horat. Epod. 12.

—*jam-*

— jamque subando
Tenta cubilia tectaque rumpit.

Ad quæ verba veteres commentarii: *Subari* propriè dicuntur sues, quando libidinantur, hic autem *subando*, id est, *supra virum se agitando*: hinc propter libidinem ad alia animalia, atque etiam mulieres tractum est. Lucret. lib. 4.

—— ipsa quod illorum subat, ardet abundans
Natura, & Venerem salientum læta retractat.

Ita eum locum legendum censeo: & naturam pro eo, quo fœminæ sunt, interpretor. Vide Indicem.

¶ *Iterentque sulcos*) Ne non Criticum putares Douzam, pro *Iterare* nobis *Arare* substituit. Os hominis! quasi verò Iterare minus Latinum sit, nonne te in corde volutasse, Iterandi vocabulum rusticum esse, quod Columella aliter, altero sulco serere, dixerit? Et hoc est quod Ausonius Centone habet:

Itque reditque viam totiens ——

& supra carm. 52.

Alternis ineundo & exeundo &c.

¶ *Sulcos.*) Allegoricè loquitur. *Sulcus* est id, quo mulieres sunt: quo viri *vomer*. Lucret. 4.

Eicit enim recta sulci regione viaque
Vomerem ——

¶ *Arvo*) Lucret. lib. 4. *arvum* pro *cunno* accipit.
Atque in eo est Venus, ut muliebria conserat arva.

Virgil. 3. Georg. genitale arvum vocat, loquitur de equabus.

Hoc faciunt, nimio ne luxu obtusior usus
Sit genitali arvo, & sulcos oblimet inertes,
Sed rapiat sitiens Venerem interiusque recondat.

¶ *Thyrsumque pangant*) *Thyrsum* id est *mentulam*, quam contum quoque vocant, defigant in horto amoris, id est, in cunno seu natura muliebri. Petron. remissam mentulam, coliculi thyrso languidiorem dicit.

Sed

Sed quid ille thyrſus ſit, planius explicabit Douza, qui hac una in re operari conſuetus eſt. Ait ergo eſſe ſcapum ſeu caulem in morem columnæ ſupinatum ac ſubrectum, qui mulieribus ad ſubitum caſum, ut ſi pedem offendant, in ore eſſe ſolet. Nulla hercle circuitione, Douza, uteris.

¶ *Hortulo*) *Hortus* in obſcœnis. ſuprà carm. 4.

¶ *Crebros ictus connivente*) In effectu ſeu patratu, quando muliebre arvum ſeminatur, oculos nictare ajunt & tremere, hancque ob rem oculos poſtremos in homine formari. Perſius:

Oculos in fine patrantes, ſeu, ut quidam legunt, *trementes*.

¶ *Ejaculent*) *ſemen emittant*. *Latex* dicitur quivis humor, heic ſemen virile.

¶ *Caſſo*) *inani*. Sic neſcio quis veterum caſſam terriculam vocat inanes minas & ſine viribus iram.

F I N I S.

IN-

INDEX

Eorum, quæ vel in Carminibus, vel Commentariis observatione digna occurrunt, accuratissimus.

Numerus Carmen denotat: litera C Commentarium.

A.

Abire in semen. 77.
Abstinere malas rapinas. 78.
Acer fames, pro *acris*,
Ad partem venire. 52.
Adferre manus non modestas, pro *furari.* 14. c.
Adducta manu tympana pulsa. 26. c.
Adstare pro *stare.* 61. c.
Adverbia in, e, & , o, ancipitia. 11. c.
Adulta ubera lacte 86. c.
Ægrè temperare sibi, pro *difficulter.* 27.
Æqualis, pro, *par & æqualis annis.* 11.
Æquoreus deus, Neptunus. 8, c.
Æstas, siticulosa. 63.
Agere rimas. 63. c.
Agere sub laboribus lucem. 63. c.
Agnus ex ovilibus. 16. c.
Albicare, pro *album & canum esse.* 77.
Ales Deus, Mercurius. 8. c.
Ales sacra, id est, *aquila* 2.
Aliter, pro *alia de causa* 30.
Alternis inire & exire, pro *stuprare.* 25.
Altilis propingui. 32. c.
Amant nos dii. 88. c.
Ambire in horto, pro, *continere.* 51. c,

Amplius, pro *posthac*. 71.
Amygdalum flore purpurea fulgens. 51.
Anguis, pro *pudendo remisso*. 83. c.
Annuere mentula. 37. c.
Apertus pro *nudo*. ut *aperta mentula*. 8. 13. 38. 51. c.
Aquosus anser, id est, *qui aqua gaudet*. 61. c.
Arma, pro *instrumentis*. 26. c.
Arrectus pro *tento*. vel etiam *attento*. 69. c.
Arrigere inguina. 83.
Asserre, pro *inserere*. 51. c.
Assis facere. 7. c.
Atque pro *sicut*. 32.
Auctumnus pro *anno*. 61. c.
Averti, à re turpi. 66.
Augere, pro *augeri*. 88. c.

B.

Bacchica mala. 47. c.
Balbus & blæsus idem notant. 6. c.
Barba tegit obsessas genas. 2.
Barbatus, id est, *vir*. 12. 75.
Bene nata uva. 42.
Beneficium serere. 2. c.
Bidens amica. 83.
Bis, breve est. 35.
Blæsus quis. 6. c.
Bracca vel *bracha*. 46. c.
Brachium valens. Lucretius brachia dicit validis excepta lacertis. 86.

C.

Cacare mentulam quid? 70. c.
Cadere, obscœnum, pro *stuprare*. 12. c. 25.
Cœlites severi. id est, *dii*. 13.
Canis hæc de masculo dicitur. 71. c.
Capillus, pro *pilo etiam pudendorum*. 45. c.
Capulum. 24. c.

Carere pulchra forma. 39.
Caries. Cariosus. 57. c.
Carpere, verbum hortorum. 22. c. 33. 31. 58.
Carpere hortum, pro *fruges horti.* 27. c. 72.
Caissus, pro *vano, inani.* 88. c.
Cavere malo & malum. prius apud Plautum frequentius, & Petronium. 52.
Cera facilis. 42. *cera nova pallidior.* 32. 51.
Cera coronari solita. 53. c.
Cevere. 18. c.
Chorus Pieridum. 1.
Cinædi qui? 24. c. 45. *molles* 46. c.
Cingere pro *coronare.* 40. 50.
Circare. circator. circitor. 16. c.
Circulatrix. 18.
Circus. in eo meretrices. 26. c.
Cithara tensa. 5. 69.
Clunis. in singulari. 18. c. *clunes movere*, 18. c.
Colei, id est, *testiculi.* 13. c. 28. 24. c.
Coleata cuspis, id est, *mentula.* 13. c.
Comere, pro *ornare.* præfat. c.
Commissus, id est, *custodiæ alicujus traditus.* 14. c. 72.
Committere gladio prælia. 19. c.
Comosus, qui comam pascit. Phœbo enim semper intonsi sunt capilli. 36.
Compar alicui, id est, *similis.* 37.
Condere & recondere, obscœna. 5.
Conducere parvo pretio. 34.
Confectus, pro *defesso.* 25. c.
Conformatus, pro *fabricatus* 87.
Contus pro *mentula.* 10.
Convolare, pro *venire.* 51.
Cor, pro *prudentia & recta ratione*, *Corde humano*, id est, *prudenter.* 1. c.
Corneum os, cornea labra, pro *rostro.* 83. c.
Cornipes capella. 87.
Cornu, pro *laterna. cornu laterna.* 32. c.

Cornix pro *vetula*. 57. *cornix anus*. 61.
Coronam dare in crines, pro *coronare*. 53.
Coruus, fiticulosus. 57. *senex*. 83.
Crassa Minerva. crasso filo. 2. c.
Crissare alicui. 18. c. *puto heic intelligi inequitationem, coitus speciem : ut dicat, illam super virum positam & delicias libidinesque facientem, clunes altius elevare, quàm intestina ipsa, quæ heic Exta satis durè vocat, ut ita nates supra totum corpus sublatæ sint. quod mihi heic sub calamo nascitur, & ita melius de lumbo fluctuante intelligetur, qui non fluctuabunt, si illa subsidat.*
Crotalus quid. 26. c.
Cruentus pro *rubro*. *Mora cruenta*. 36. c.
Crystallus pro *glacie*. 63.
Culpam pœna luere 67.
Culpam expiare jactura natis. 77. c.
Culus sive podex. 10. 58.
Cumque, περὶλκς. 15. c. 69.
Cunnilingus. 78.
Cunnus est id, quo Mulieres sunt, 21. 28. 31. 34. 46. 69. ejus synonyma, *fossa inguinis*. 46. 78. 83. *sulcus, arvum muliebre, genitale, hortulus cupidinis* 88. c. ein Rosengarten.
Cupido caunius, cum face pictus. 8. c.
Curam loci habere, pro *custodire*. 23.
Curatum dare medico. 37. c.
Cursus Veneris. 88. c.
Custos pro *cane*. 71.

D.

DAre, *obscœnum*. 2. c. 4. 50.
Dare alicui vulnus. 10. c.
Dare coronam in crines. 53.
Dare malum, pro *nocere alicui*. 61.
Dare verbum sacrorum, pro *sacrificare*. 71.
Dare ictum in Venere, sicut *dare verberationem*. 88.

Dare osculum. 24. 44.
De pro *ex.* præfat. c. 31. 40. 42. 69.
De tribus unus. 11. c.
Decens pro *pulchro*, *apto. decere* est *aptum esse & bene convenire alicui, ut vestes.* 36. c.
Deducere versus 2. c.
Defectus, pro *carente, destituto.* 22. c.
Deficere, pro *viribus minui.* 25. c.
Delicata capella. Sic *Catullus.*
Puella tenellulo delicatior hœdo. 86.
Delibare quid? 88. c.
Deliciæ populi. 26. c.
Deligare comas. 83.
Delphi, *orbis umbilicus.* 76. c.
Desertus, pro *defixus*, *infixus.* 2. c.
Destitutor inguinum. 83.
Dicere, pro *mandare* *Dicta* pro *mandatis.* 4. c.
Digitum impudicum ostendere, est *irridere.* 56. c.
Dispares congressus movere, est *claudicare.* 36.
Diverti in sacellum, pro *ingredi.* 13.
Dolare, pro *necare*, *nocere.* 46. c.
Dolavit me lignum. 9. 63.
Dominus mundi Jupiter. 8. c.
Donum dat tabellas. 3.

E.

Ea re, id est, *ideò*, 13. c.
Edere opus ad aliquid, pro *imitari.* 3.
Effeminatus pro *impudicato.* 58.
Effutire ab *effundendo.* 12. c.
Elephantis puella Græca. 3. c. 63.
Equus, *genus coitus.* 25. c.
Erigone. Icarii filia, sidus. 62. c.
Eruca herba. 46. c. 47. 51.
Etquando. Etquis quid differt ab *ecquis.* 18. c.
Exactus. De hoc verbo in Propertio satis multa diximus. apud Ciceronem, & eos qui sæculo isto vixerunt,

non temerè reperias. 9. c.
Excubet nervus libidine, id est, *tendatur*, 83.
Excavari ad lumbos, pro *stuprari*. 51.
Excutere est *movere*. 18. c.
Exfututus. 12. c.
Exire pro *crescere, de qua flos aureus exit*. 61. 69.
Expiare culpam jactura natis. 77. c.
Exscreare dentem, Plaut. Amphit. 11.

F.

Fallens. pro *astuto, doloso*, 69.
Falx incurva. 10.
Fames acer, pro *acris*. 86. c.
Famem pellere. 2. c. epistola Symmachi.
Fascinum, pro *mentula*. 27. 79. 83.
Fatigare mentulam quid? 25. c.
Fauni, calvi, rubri, manum, pro umbraculo pratendunt. 36. c.
Fibulam imponere, laxare. Proverb. 77. c.
Ficosissimus. 41. c. 50.
Ficus, secunda & quarta declin, indifferenter. 70. c.
Fide tua dic, ede. 39. c.
Figere sedem. 63.
Figura pro *pictura*. 3. 63.
Filo crasso, soloci. 2. c.
Flos purpureus. 51. *aureus*. 69.
Fluctuare pro *movere*. *fluctuatim ire*. 18. c.
Fodere jacentem, pro *stuprare*. 52.
Fontem monstrabat Priapus, Mercurius &c. 30. c.
Fornix, meretricium 13. c.
Formam alicujus trahere, est *similem esse*. 36.
Fortis pro *valente, robusto*. 8. c.
Forte, pro *indiligenter*. 63. c.
Fossa inguinis, pro *cunno*. 46. 78. 83.
Frequentare deum, pro *colere*. 76. 85.
Frigore duro, id est, *hieme*. 86.
Frui puella, id est, *rem habere cum*. 50. c.

Frustra pro *gratis*. 2. c.
Fur improbus. 51. c. 82.
Furtum alicui facere, moliri. 21. 35.
Fuscina, Neptuni telum 8. c. 19.
Futuere est *stuprare*. *fututor*. 12. c. 57. 58. 63. 69.

G

GAllus idem est, quod castratus. 55.
Ganymedes. 2. c.
Glutino Veneris adhaerere. 88.
Graculus raptor. 61. *impiger*. 83.
Gradu infirmo venire. 11. c.
Grandis, de obscoenis partibus. 69. 74.
Gravis aere, id est, *plenus*. 86. c.
Grave putare, est *gravari*. 13.
Gressus dispares movere, est *claudicare*. 36.

H.

HAc re, pro *ideò*. 13. c.
Haruga, id est, *hostia*. *haruspex*. 32. c.
Hasta, pro *mentula*. 44.
Hecale, *anus*. 11. c.
Hesterna die, luce, id est, *heri*. 11. c.
Hortus, *obscoenum*. 4. c. *hortus Cupidinis*. 88.
Hortus, *locus non virgineus*. 1. c.
Honor pro *sacrificio*. *honorare*, *sacrificare*. 87. c.

I.

IActura non movet. 55. c.
Ictum dare in Venere. 88.
Ignem non habere extremae paupertatis est. 39. c.
Illudere alicui. Germani dicunt, einem ein bossen reissen. 71.
Immanis stomachus, pro *ira*. 77. c.
Imponere fibulam. Proverb. 77. c.
Improbus pro *impudico*, *obscoeno*. 28. c.
Improbus pro *fure*. 51. c. 82.

Impudicum digitum ostendere. 56. c.
Impudicus, pro *impudicato, stupriato.* 59.
In tunica esse, id est, *vestitum esse.* 8. c.
Incitare in Venere. 47 83. sub finem.
Inchoatus pro *imperfecto, rudi.* 9. c.
Incomptum carmen. præfat. ad Lector. c.
Indicativus pro *subjunctivo apud bonos auctores frequens,* Plaut. *Nunc cujus jussu venio & quamobrem venerim dicam.* 70. c.
Inempta poma. inempta dapes. 22. c.
Inequitatio, coitus species. 25. c.
Infirmus gradus. 11. c.
Inforare, pro *stuprare.* 77. c.
Ingenuus. 88. c.
Inire & exire alternis, id est, *stuprare.* 52.
Inserere quid? 51. c.
Insiti, pro *conatus sum.* 68. c.
Instrumentum minus recte accipimus, pro *eo, cujus opera & subsidio aliquid facimus. Ciceroni idem est, quod instructus, ornamentum & apparatus, ut 2. de Finibus.* Quid tanto opus est instrumento in optimis artibus comparandis, quid tanto concursu honestissimorum studiorum, tanto virtutum comitatu? 26. c.
Insulsus. 9. c.
Intimare amplexus. 88.
Intra viscera ire, habere. 24. c. 66.
Invida barba tegit obsessas genas. 2. c.
Inultus auferas hoc semel. 83.
Ire pro *accedere.* 6, pro *abire.* 59.
Irrumare vide. 21. c. 35. 43. 56.
Ithyphallus dicitur *Priapus.* 63. c. 83. c.

L.

Laboriose scripsi. 1.
Laboriosus, pro *laborante.* 61. c.
Labella rosea, etiam apud *Catullum.* 88.
Labra mordere, amantium. 88. c.

Labra cornea, pro *rostro*, 83. c.
Lacus vinarii. 53. c.
Languidum reddere in Venere. 47. c.
Lascivire, pro *in Venere esse operatum*. 47. c.
Larvialis. 32. c.
Laterna cornu fricare. 32. c.
Laterum usus in Venere 25. c. 69. 83. fine.
Latex pro *quovis humore*. 88. c.
Latinè loqui quomodo dicamur. 2. c.
Laxare fibulam, Proverbium. 77. c.
Laxus, id est, *tritus in Venere*. 16. c. 17. 31. 46.
Lege gravi piaque noxiam luere. 83.
Legere vinum, uvas, poma 51. 68.
Legitimi dii qui dicantur. fortassis etiam quod legibus in urbem recepti essent. 37. c.
Lentitudo. 83.
Libare pro *deminuere, decerpere, oscula*. 88. c.
Libare versus. hoc propter cœnam dicit, in qua diis vinum libabatur: sibi vinum expetit. 47.
Libello dignus. *Libellum* pro *librario* seu *officina libraria* dictum accipio. 1. c.
Libenter videre, cenare &c. 6. c.
Libido plena, pro *ardentissima*. 33.
Libidinosus, qui libidinem excitat. 47. c.
Libidine excubare. 83.
Licebit. 4. 31. 83. bis.
Litare pro *sacrificare*, *Latinum non est*. 71. c.
Lucem, id est, *diem sub laboribus agere*. 63. c.
Luculentus quid? 39. c.
Ludere, ludens feci. præfat. c.
Luere noxiam gravi piaque lege. 83.
Lumen, id est *oculus*, 36. 88.
Lusus. per lusum & jocum dicere. 43.
Lumbi in Venere. 18. c.

M.

Maculantia verba, id est, *sordida*. 88. c.
Mala pro *testiculis*. 74. c.
Malæ manus, id est, *furtificæ* 86. c.
Mandatus locus, id est, *fidei creditus*. 23. 52.
Manet me pœna, *&* *manet mihi*. 12. c.
Manipli. *tantum herbæ*, *quantum manu teneo*. 46. 87.
Mantare pro *manere*. 49.
Manubiæ deorum quod quisque manu gerit. 8. 19.
Manus ad astra tollere, *gestus precantis*. 11.
Manum continere ab re. 52.
Mastuprari. *Mastuprator*. 18. c. 33. c.
Mavors 8.
Mauritaniæ puellæ crispæ. 45. c.
Mauro non candidior, id est, *niger*. 46.
Me. *παρέλκει sive supervacaneum & redundans*, ut & *Tu*, *se*. 37. c. *Sallust*. *Omnes homines*, *qui sese studeant præstare ceteris*. *Plaut*. *Asin*. *Atque ego id facere me studeo*. *Idem*: *quod velis modò*, *id velim me scire*. *Idem*: *Volt placere sese amicæ*, *volt mihi*. *Mostel*. *Illud volo dici*, *id scire me expeto*. *Ibid*. *Si te accipere cupias*, *numquam sinam*. *Milit*. *Quos videre exoptabam me maximè*. *Terent*. *Si quisquam est*, *qui placere se studeat bonis*.
Membrum pro *obscœna parte*. præfat. 25. 69.
Membrosus, pro *mentulato*, præfat. c.
Memor tabella. 37. c.
Memor Romuli. 83.
Mens est memor, id est, *recordor*. 48.
Mens est in. *sic dicimus de properante*. *Plaut*. *Pers*. *mens est in navi*, id est, *propero ad navem*. 69.
Mentula Priapi coronari solita. 40. c. 50.
Mentulæ synonyma & epitheta. *membrum*. præf. c. 8. c. 25. 69. *pars tegenda* præfat. *tenta*. 2. c. 19. *penis* 5. 37. *pars obscœna*. 8. c. *telum* 8. 55. *columna*, *trabs*. 9. c. *palus* 9. c. *contus pedalis*. 10. c. *fascinum pedale*,

pedale. 27. c. *coleata cuspis.* 14. c. *sceptrum.* 24. c. *seminale membrum.* 25. *ventris arma.* 31. *vena tenta.* 33. c. *membrum unde procreamur.* 37. *hasta.* 43. *pars mei per quam significor Priapus esse.* 48. *anguis.* 83. c. *thyrsus.* 88. c. *pensilia.* 52. *peculium.* 52. c. *muto.* 52. c. *libidinoso tenta pyramis nervo.* 63. *nota virilis.* 66. c. *nervus.* 81. 83. *mutinus.* 73. *verpa.* 34. *inguen.* præfat. *Taurus. castaurus qua pars caditur in castratione. Cujus in indomito constantior inguine alvus, quam nova collibus arbor inhæret.* Hor. epod. 12. *Venas inflavit tetra libido. Muto, nis, mentula. Hor. l. 1. sat. 2. Inguina tument. tentigo, glans, penis.*

Mentulatior. 36.

Metum præbere. 55.

Minerva crassa fieri unde dicatur. 2. c.

Miscere pocula. 2. c.

Modestæ manus. 14. c.

Modicus pro *parvo.* 53.

Mola fusa. 71. c.

Moliri furtum. 35.

Mollior anseris medulla. 46. 64. c.

Morari, non moror, nihil moror. 88. c.

Morari ventrem lubricum pro *adstringere.* 51. c.

Mordere labella in Veneris rebus. 88. c.

Mortales, id est, *homines.* 76.

Motare, pro *movere.* 18.

Multari patria est, *in exilium mitti.* 55. c.

Mutare, pro *mutari.* 88. c.

Mutinus. 73. c.

Muto, onis, prima ancipiti, mentula. 52. c.

N.

NAta bene uve. 42.

Nates movere, meretricium. 18. c. 26.

Natura, pro *pudendis.* 88. c. 38 c.

Nequicquam, id est, *frustra.* 22. c.

Nervus.

Nervus. vena mentulæ, vel ipsa m. 63. 81. 83.
Nocte silente 83.
Non moror. elegans phrasis. 88. c.
Non est quod &c. 13.
Non nimium, id est, *planè non.* Iron. 1. c. 49.
Non virgineus locus, *hortus.*
Nota virilis, id est, *mentula.* 66.
Notacula natalium Apulejus vocat, signa & indicia quibus natales probantur. Unde ego verissimè quodam in carmine virtutem vetustorum natalium notaculam vocavi. 66. c.
Notæ pro *vocabulis*, *notare* pro *nominare, vocare.* 68. c.
Notare, pro *inscribere.* 1. c.
Notus inter aliquos, pro, notus aliquibus 40.
Nox tacet. 83.
Noxiam iues gravi piaque lege. 83.

O.

Oblitus, id est, *cœno plenus.* 83.
Obsertus fortassis. 2. c.
Obserere beneficium. 2. c.
Obsessæ genæ. 2. c.
Obstruere viam. 77.
Occulere, pro *occultare. Utitur Cicero & Plautus, eleganter de mulieribus, quæ vitia corporis fuco occulunt. Mostellaria.* 8. c.
Oculi ultimi in homine formantur, & ei rei ratio dicta. 88. c.
Odorare ore malas, fortassis legendum *Adorent ori*, pro *admovere*, sicut *illatebrare se in latebras. Adorare dicitur osculans, qui manum ori admovet.* Vide *Lips. Elect.* 2. c. 6. 88.
Officium in re divina. 82.
Olli pro *illi.* 88.
Opus edere ad aliquid, id est, *imitari.* 3.
Oscula dare alicui. 24. 44. *delibare purpurea.* 88. c.

P.

Paciscor. 82.
Padicare est *puerum vel masculum inire.* 2. 6. c. 27. 35.

35. 38. 67.
Pædicones, quos hodie Sodomitas vocamus. 68.
Palustris villula, in loco palustri sita. 87.
Pampino virente, id est, *autumno.* 86.
Panes calvi, rubri, manum fronti prætendentes. 36. c.
Pangere, pro *defigere in loco aliquo.* 88.
Pantex, panticis pro *abdomine.* 83.
Paratus, pro eo cui vena tenditur. 46. c.
Parens, pro *matre* 11. c.
Parca laus. 2. c. epistola Symmachi.
Pares pro *sociis, æqualibus.* 50. c.
Pars pro *eo quo viri sumus* præfat. c. 29. c. 48.
Partes, pro *profectis vel proficiis.* 72. c.
Passerum salacitas plenissima. 25. c.
Passu impigro venire. 78.
Patens, obscœnum, idem quod laxus. 52. c.
Pathicus, qui subsidit in rebus Veneris. 24. c. 40. 48. 75.
Patria multari, in exilium mitti. 55.
Pauper & paupera femina. 86. c.
Peccatur mihi litera, id est *ego pecco in litera* 6.
Pectorosus Mars. 36.
Peculium pro *mentula. Peculiare, stuprare.* 52. c.
Pedalis, id est, *pedem longus.* 10. c. 27.
Pellere famem. 2. c. epistola Symmachi.
Pellere pudorem. 13. c.
Pellere tympana. 26.
Penis pro *eo, quo viri sumus.* 40. 83. 5. 37.
Pensilia, pro *eodem.* 52.
Peragere virum, est *subsidere alicui.* 34.
Per caniculam, id est, *diebus canicularibus.* 63. c.
Peream si non &c. Jurandi formula, qua plerique auctores utuntur. Item *Dispeream.*
Dispeream si non totis Deciane diebus,
Et tecum totis noctibus esse velim. *Martial.*
Catull. Dispeream me nisi Lesbia amat.
Plura vide apud Brisson. 8. *Formul.* 28.
Perforare, pro *stuprare.* 77. c.
Pestis horrida. 85. *Qui purè Latina locuti sunt pestem non dicunt morbum illum, sed pestilentiam. Pestis enim nihil est aliud, quam pernicies & exitium. Virgil.* 3. *Georg.*
Inachia

Inachiæ Juno pestem meditata juvencæ.
Et 9. *Æneid.*
Sed non augurio potuit depellere pestem.
Mortem & exitium. 10. Æneid.
----Quid pestem evadere belli
Iuvit & Argolicos medium fugisse per ignes.
Pestem etiam pro *pœna accipit* 6. *Æneid.*
----nec funditus omnes
Corporeæ excidunt pestes.
ait enim cor exerceri pœnis.
Philænis , puella Græca. 63. c.
Picta corolla. 86.
Pieridum chorus. 1.
Pilare est *pilis vestiri.* 18. c.
Pingere malum, pro *inscribere in malo.* 15.
Placet ; pro *Itane.* 83. *si placet hoc.* 50. c.
Plena libido, pro *ardentissima.* 33.
Podex. podicem scindere. 77.
Pœna culpam luere. 67.
Polire , verbum statuariorum. Politus. 9. c.
Pollinctum Herculis. 88. c.
Ponere deo , pro *dedicare.* 20. c. 26. 37. 86.
Ponere pudorem. 28.
Porrò Quirites! 25. c.
Potiri , in amoribus. 88.
Præbere alicui justum metum. 55.
Præcidere, obscœnum, pro *prædicare.* 12. c. 14.
Præcidere, pro *resecare* , *demetere caudam.* 25.
Prægravat me senectus. 61.
Prætendere vestem. 1. 8. c.
Prendere 5. *prensari.* 10. *Prensus.* 5. 10. 35.
Pretio conducere parvo. 34.
Priapus ruber. Præfat. c. 83. *hortorum custos* præfat. c. 13. *membrosior aquo.* præfat. c. *rigidus deus.* 3. c. 45. *ligneus.* 5. *falax deus.* 13. c. *nudus.* 14. *sanctus.* 40. 82. *Ithyphallus.* 63. c. *ligneus custos.* 63. *Triphallus.* 83. *rari nemoris custos.* 84.
Primitus , vel *primitu* , id est, *primum.* 87.
Prior , id est , *melior.* 45.

Pro, præpositio anceps est. 11. c.
Prodere indicio suo. 20.
Proficit aliquid pœna. 27.
Propter, id est, *prope.* 23. c.
Profecta vel *proficia quid*; 71. c.
Proterva manus, id est, *furtifica.* 31. 58.
Proverbialia. Iactura natis expiare culpam. Ut lusu citharædus abstinerem. Ipsa olera olla legit. Imponere, laxare fibulam alicui.
Prurire. 25. *Pruriginis arma.* 26. c. *Pruriginosa.* 63.
Puber, is capilli qui pudenda muniunt. 24.
Pudendum esse alicui. 2. c. epistola Symmachi.
Pudicus, duo significat. 31. c.
Pudorem pellere. 13. c. *ponere.* 28.
Puer pro *filia. puera.* 86. c.
Pulchrè, pro *dapsiliter, opiparè, copiosè.* 52.
Pulverat vestibulum. 88. c.
Purè habere. 13. c.
Puta. posteriore brevi. 37. c.
Pyga, id est, *nates. Pygiaca sacra.* 18. c.
Pygmæo brevior gruem timenti. 46.
Pyramis, pro eo quo viri sumus. 63

Q.

QUa pro *ubi Latinè quoque dicitur.* 29. c.
Quamlibet valens, id est, *robustissimus.* 25.
Quantacumque; alias *quantaquanta.* 5.
Queri cum aliquo, pro, *expostulare.* 61.
Quicquid id est. 1. c.
Quicumque, pro, *qui, quinam.* 69. 15. c.
Quòd pro *quamvis.* 5. c. 56. 77.

R.

RAmis arborum carmina inscripta. 61.
Rarum nemus 84. c.

RE præpositio anceps est 11. c.
Recondere obscœnum. 5. c.
Recludi pro *excludi*, 5. c.
Remotus locus. 14. c.
Rigere crystallo, pro, *congelatum esse*. 63.
Rigere pro, *tendere in Venere* 13. fine.
Rigidus deus, id est, *Priapus*. 3. c.
Robur clavæ, saxi, ferri, pro *clava, saxo &c.* 8. c.
Rudis, verbum statuariorum. 9. c.
Rugat pallium, pro *rugosum est*. 88. c.
Rumpere latus in Venere. 82. fine.
Rumpi, pro *arrigi, tentigine rumpi*. 22. c. 25. 33.
Rusticus, qui in rebus obscœnis nulla circuitione utitur, sed suo quoque nomine, nec scapham aliter quam scapham appellat.

S.

S pro R. pro T. 2. c.
Sacrare pro *dedicare*. 42. 76.
Sacra via poma, pira & similia venibant. 20. c.
Sacra non faciebant, qui spurcam noctem habuerant. 13. c.
Sacrum carmen. 69.
Sacrum sit deo. 34.
Septum, pro *horto*. 51.
Sæculorum turba, pro *senectute*. 57.
Salax eruca 51 *asellus*. 56.
Salax deus, id est, *Priapus*. 13. 34. 25.
Salsa res, pro *ridicula*. 9.
Salvum facere, pro *sanare*. 37.
Sanctus, Priapus. 40. c. 82.
Satyri rubri, calvi, manum prætendentes fronti. 36. c.
Scaturire quid. 46. c.
Scindere, pro *stuprare*. 54. 77.
Sceptrum, pro *mentula*. 24. c.
Sedem figere. 63.
Seminale membrum. 25.
Seminosus, qui semine abundat. 51. c.

Senectus me pregravat. 61.
Sensus pro *ratione, prudentia.* 1. c.
Seorsum habere manus, pro *abstinere.* 86.
Serus, pro *sene.* 11. c.
Si placet hoc. 50. c.
Si pro *An.* 3. c.
Signum pro *statua* 9. c.
Silvam rubri, calui, manum fronti pretendunt, 36. c.
Simpliciter dicere 2. 38.
Simul pro *simulac.* Cic. Cæsar. Horat. 83. bis.
Sin, pro *sin minus, sic non.* 31.
Sine arte id est, *diligenter.* 63. 82. 86.
Sine fine. 25.
Sine fraude id est, *profecto.* 5.
Sine veste esse, id est, *nudum.* 8. c.
Sinuare quid? 88. c.
Sinus tepidus, tepens. 8. 83.
Sinu pleno ferre poma. 15.
Sirius, stella. 62. c.
Siticulosus corvus. Siticulosa æstas. 61. 63.
Situs araneosus. 83.
Situ squalidus. 83. *situ senili perire* 77.
Smerdaleor. 68. c.
Sole fervido, id est, *æstate* 86.
Solox filum. 2. c.
Sorbus. sorbum. 51. c.
Spado. 14.
Specus abditus. 83.
Spurca nox. 13. c.
Squalidus situ. 83.
Stator quis. 52. c.
Stola rufa matronarum. Sic *Propertius.*

Seu qua est plebeio, sive est sandicis amictu. 11. c.

Stomachus immanis pro *ira.* 77. c.
Sub laboribus diem agere. 63. c.

Sub Jove, id est, *sub divo*. 13. c.
Sub Jove esse, pro, *in ejus manu & potestate*. 19. c.
Subare quid? 88. c.
Subductum supercilium. 49. c.
Subinde usum vocabuli exempla docent. 9. 71. 77.
Subire. vena tenta subit aliquo. 33.
Subit mihi suavitas fici id est, *delector*. 70.
Suburrana puella, meretrix. 39. c.
Suffragari pro *adsentiri*. 20.
Sulcus pro *cunno*.
Supercilium ponere, subductum. præfat. c. 49.
Surripere de digitis, furari. 55.
Suscitare libidinem. Vide & *Incitare*. 88. c.
Suscitare pro *suscitari*. 88 c.
Sustinet pro *audet, in animum inducit*. 47. c.
Sutilis pro *connexo, conjugato*. 19. c.

T.

T *Et S. commutantur*. 2. c.
. *Tabella votiva qualis*. 37. c.
Tabella pro *picturis*. 3. c. 40.
Taliacumque pro *talia*. 15. c.
Tectorium quid? 49. c.
Tendere, obscœnum. 5. c.
Temperare sibi pro *abstinere*. 27.
Tener vaccula. 86. c.
Tenta mentula. 2. c. 5. 14. 63. 75. 79.
Tensus. 2. 5. c. 69.
Tenta verba, 26. c. 81.
Tentigine rumpi. 22. c. 23.
Terribilis ob mentulam. 19. 56.
Tertus pro *tersus*. 2. 5. c.
Testis pro *spectatore*. 1. c. 14. c.
Thyrsus in Orgiis quid? 8. c.
Thyrsus pro *eo, quo viri sumus*. 88. c.
Tollere pro *furari*. 51.
Tormentum, funis tensus, à torquendo. 5.

Tornus instrumentum quo aliquid calatur. A torno exigi. 2. c. epistola Symm.
Tractare mentulam, pro *contrectare.* sic Plaut. *Asin. Papillam pertractare* Petron. *Improba manu tractare.* Martial. *percurrit agili corpus arte tractatrix intelligit. ministram, quæ manu membra leviter fricabat.* Senec. *quid ni ego feliciorem putem Mutium, qui sic tentavit ignem, quam si manum illam tractori præstitisset.* 80. c.
Trahere formam alicujus id est *similem esse.* 36.
Trahere noctem pro *consumere.* 63.
Trajici conto, pro *stuprari.* 10.
Triplex compleas specum, id est, *ter.* 83.
Tuor, pro *tueor.* 86. c.
Turba sæculorum, pro *numero annorum senectute.* 57. c.
Tuscus haruspex. 32. c.
Tussis ex Venere. 25. c.
Tutela, pro *tutore.* 36. 73.
Tutela, pro *eo qui est sub tutela.* 76. c.

V.

V*Alere*, pro *robustum esse. Valens, valentior.* 8. c. 25. *bis.* 69. 86.
Vappa pro *homine nequam & nihili.* 13. c.
Vasa pro *virilibus. vasatus.* 69. c.
Ubera adulta lacte. 86.
Venerei pallidi, macilenti. 25. c.
Vena pro *eo quo viri sumus.* 33. c.
Venire impigro passu. 78.
Ventrem lubricum morari, pro, *alvum constringere.* 51. c.
Venus quieta, id est, *non robusta.* 83.
Vereri, pro *verecundari.* 37. c.
Vernacula poma. 20. c.
Vernus passer. 25. c.
Verpa, pro *mentula.* 34. c.

Versare, pro *movere* 83
Videri facit altiles, terribilem. 32. 56.
Vimen 87.
Vir, id est *maritus, absolutum* pro *relato*. 69. c.
Viriliter. 83.
Virilis nota pro *mentula*. 66.
Virere fronde. 24.
Virente pampino, id est, *auctumno*. 86.
Vis ignis, vis flammea. 8. c.
Viscera 24 c. 66. 32.
Vocandi casus pro *nominativo*. 83. c.
Vulnera dare. 10. c.
Usque, particula hac sæpe redundare in oratione videtur, & pro re nata varie interpretanda est. Usus ejus exemplis ostendi poterit. 22. c 45. 50. 64. 77.
Ustulare. 45. 61.
Ut pro *simulac, postquam*. 24. 63.
Ut pro *utinam*. 46. c.
Ut pro *quamvis*, 51. c.
Utcumque, pro *ubicumque*. 15. c.
Uvæ passæ. 32.

FINIS.

EPISTOLÆ
HERACLII IMPERATORIS
Ad
SOPHOCLEM SOPHISTAM.

Sophoclis Sophistæ ad Heraclium Imperatorem.

C. ANTONII
Ad Q. Soranum.

Cleopatræ Reginæ ad eundem.

Qu. Sorani ad
ANTONIUM & CLEOPATRAM,

DE

PRIAPISMO
Cleopatræ Reginæ ejusve remediis.

In lucem prolata ex Bibliotheca

MELCHIORIS HAMINSFELDII GOLDASTI.

Lectori benevolo S. D.

PRÆSENTAVI tibi, *Lector humanissime*, fidem membranei codicis, cujus mihi copiam ex festiva sua Bibliotheca & omnis generis librorum referta fecit vir nobilis & clarissimus Melchior Haiminsfeldius Goldastus, cùm hîc aliquandiu subsisteret. Ejus autem vetustatem tum characterum elegantia, tum ipsa membrana satis commendat. An vero ipsorum, quorum nomina præ se ferunt, genuini partus sint, an ab aliis suppositi, quæstionis esse videtur. Equidem dum orationis filum & contextum considero, qui non propiùs à venustate Ciceroniani ævi abire quam cœlum terra potest, videntur non esse, sed unius cujusdam multis sæculis posterioris, qui ne Latinè quidem admodum doctus erat. Eam conjecturam ex ipsis epistolis capio. Nam Soranus in ea ad Cleopatram ita scribit; *Dabo tibi commentarios Theodotæ & aliorum & de vitiis & de curatione mulierum, in quibus poteris addiscere & diversa vitia & curationes earum.* Ubi non dubitat nobilissimus simul & doctissimus Goldastus, quin pro *Theodotæ* legendum sit, *Theodori*, intelliganturque commentarii Theodori Prisciani, quos ipse *Gynæcea ad Salvinam* inscripsit, editi Basileæ operâ Sigismundi

gifmundi Gelenii. Deinde quod ait, *& aliorum*, annon innuit Erotis Medici, liberti Juliæ, *de vitiis muliebribus librum:* qui eadem, qua Cleopatra & Soranus, ætate floruit? Præterea Mofchionis five (ut nonnulli fcribunt) Mufchionis περὶ γυναικείων παθῶν à Conrado Gefnero fæculi noftri Varrone Græce Latineque editum cum notis? Atqui ifte multo poft Cleopatram tempore vixit. Ut nunc ponam ad compendium, Trotilæ *librum Matricis* & Albucafis Arabis *de morbis mulicbribus* quos primus collegit Cafpar Wolfius Medicus & Profeffor Tigurinus, & in Gynæceorum libris recenfuit Ifraël Spachius Argentinenfis. quippe qui videntur pofteriores harum epiftolarum auctore fuiffe. Ait porro Soranus, *in quibus poteris addifcere* &c.

Unde exftitit alius quifpiam, qui non minori audacia librum *De vitiis & curatione mulierum* hujus ipfius Cleopatræ Reginæ nomine profcriberet, quem iidem illi, quos dixi, Wolfius & Spachius edidere. Et fanè decantata eft ab antiquis fcriptoribus infatiabilis Cleopatræ libido, quam verò nemo clarius & evidentiùs expreffit ifto noftro Antonio. Ex fe ne an veteri quopiam fcriptore qui nobis perierit, incertum. Nobis quidem hæ epiftolæ non minus dignæ vifæ, quæ ad plurium manus perveniant, quam vel ille Cleopatræ liber ab eis viris editus qui & judicio valent

& auctoritate; aut etiam ipsius Sorani *Isago-ge in artem medendi*, quam Albanus Torinus Medicus Vitudurensis apud Helvetios in lucem protulit. Nam fictitiorum licet sint auctorum, multum tamen facere ad veterum quorundam loca intelligenda, Petronii Arbitri, Martialis, & aliorum, domi doctus didici. Quod autem ad remedia attinet, certa & indubitata esse, vel ipsa eorum præscripta materies argumento esse potest. Nec perdidere usum suum hodie ad vitiosam mulierum tentiginem sedandam, quæ nonnullis solet esse abortus, plerisque sterilitatis causa. Sed & viri non pauci reperiuntur fascinati & veneficio tacti, sive, ut Jurisconsultorum verbis utar, maleficiati & sortilegiati, quibus persanandis remedio hujuscemodi opus. Hæc volui nescius ne esses. Vale, lector, & utitor, sed more modoque honesto; obscœnitatem Deo invisam, Angelis cogita abominabilem.

FRAN.

FRANCISCUS PHILELPHUS

Lib 6. Epist. ad

PHILIPPUM MEDIUM

Philosophum ac Medicum cujusdam codicis meminit, quo comprehensæ videntur fuisse & hæ epistolæ. Sic autem scribit:

Memini cum nuper esses Mediolani, vidisse apud te vetustissimum quendam codicem, qui Medicorum plurium scripta complecteretur, ut Corn. Celsi, & utriusque Sorani, & Apuleii, & Democriti, & quarundam etiam mulierum. Rogo igitur te majorem in modum, ut aut illum codicem ad me mittas, tantisper apud me futurum, donec exscribatur, quod factum iri curabo quamprimum; aut istic ipse mihi cures exscribendum. Nam quod mea causa impenderis, id omne pecuniarum brevi ad te ibit. Medicos verò istos lectitare volo, non ut eorum mihi præceptis utendum cupiam, qui sum, ut nosti, corpore bene composito & valetudine prospera, sed doctrinæ duntaxat gratia. Mediolano pridie Non. Ianuarias, M. CCCCXLIX.

EPISTOLA
HERACLII IMPERATORIS
*Ad Sophoclem * Philosophum pro expositione libri inventi ad caput Cleopatræ Reginæ in suo sepulchro.*

* Mſ. Saphoclum.

HEraclius Imperator, Pharticus, Persicus, & Babilonicus, Triumphator semper Augustus, *a* Sophocli, viro sapienti & amico suo. Remeanti mihi à Persico bello, quod & magna virtute susceptum, & insigni victoria per Christi gratiam sumptum est, visum est, ut Alexandriam contenderem, *b* quædam ibi, quæ agenda erant, de utilitate Reipublicæ disponere. Ubi dum per aliquot dies permanerem, placuit ut quædam sepulchra veterum Regum aperirentur, in quibus, ut fama erat, multæ gazæ inclusæ latuerant, ut malè ibi ingesta pecunia, si fortassis inveniretur, multorum utilitatibus deserviret. Itemque apertum est Cleopatrę sepulchrum illius famosissimæ Reginæ, quæ cum Antonio imperium totius penè Orientis tenuerat: ubi & corpus ejus juxta Antonium collocatum aromatibus conditum illæsum usque ad nostra tempora per centum viginti quinque Olympiades permanserat. Ad cujus Reginæ caput inventus liber est per ignotos characteres in æneis tabulis inscriptus, nobisque delatus: de quo dubium non erat, quin in eo aliquid magnæ utilitatis contineretur, quod tanta diligentia ad caput

a Mſ. Saphocli.

b Mſ. concenderem.

put tantæ Reginæ reconditus jaceret, cœpimus quærere anxiè diligenter, si fortè esset aliquis, qui ejus libri nobis scientiam aperiret & scriptum. Quod cum jam ignorantia multorum, qui sapientes esse videbantur, desperatione capti impossibile putaremus, tandem ad te recurrere decrevimus, quem in omni genere disciplinæ sapientem fore non dubitamus. Quamobrem eundem librum tibi dirigimus, ut nobis scripturam & intelligentiam ejus exponas. Vale.

EPISTOLA SOPHOCLIS SOPHISTÆ

ad Heraclium Imperatorem de expositione & intelligentia præfati libri scripti in tabulis æneis.

*Heraclio Imperatori Divo, Magnifico Viro ac Triumphatori semper Augusto, Sophocles Sophista. Litteras excellentiæ tuæ continentes petitionem tuam legi, atque in perquirendo scripturas & intelligentiam libri, quem misisti, plures dies consumpsi. Tandem ut per quadam secreta artis nostræ revelata mihi ejusdem libri characterum ignotorum profunditas & intelligentiæ veritas, in primis quidem felicissimum te hominem esse censeo, cujus temporibus revelatum est arcanum multis ante seculis absconsum, omnique tuo auro pretiosius. Cum enim omnia, quæ * ab usu humano sunt, propter hominem tantummodò sint pretiosa, quanto * plus pretiosius illud est, per quod humanæ naturæ constringitur, & quod in ea depravatum est, ad statum proprium reformatur? Quantos equidem fuisse existimas Reges seculique potentes, quibus Fortuna dederat hereditatem, sed vacua natura negaverat heredẽ qui inæstimabili pretio illud comparasset, si se adipisci posse quod te adeptum*

* *Ms.* ad usum humanum.

* *Ms.* pieras pr. illudque per.

adeptum esse constat, ullo modo credidissent? Habes ergo thesaurum casu quidem tibi oblatum, sed nostra diligentia repertum: quem summopere tibi custodiendum esse ipsa sui magnitudo commendat. Expositionem sane scripturæ in ejusdem libri intelligentia quoque subtilitatem nostris characteribus consignatam magnificentiæ tuæ transmisi. Quod moneo diligenter recondi facias, ne a *umquam procedat in publicum: a cujus tamen summæ utilitatis* b *tu ipse poteris habere usum. Vale.*

a Mſ. *qua.*

b Mſ. *ſicuti nunc* quod tamen eadem manu correctam.

EPISTOLA
C. ANTONII COS.
ad c *Q. Soranum de incontinentia libidinis Cleopatræ Reginæ.*

c Mſ. *Quintianum,*

ANtonius ter consul salutem dicit d Q. Sorano. Veteris amicitiæ memor, simul & sapientiæ tuæ virtute fideique constantia delectatus quoddam meum privatum infortunium jam tibi declarare satago, spem mihi de tua egregia fide promittens, & quod commissum celatum habebis, & ad sublevandum adjutor & ad disponendum, si poteris, devotus existes. Amore Cleopatræ comprehensus atque formæ ipsius supra modum pulchritudine delectatus, ultra quam oporteret virilem animum, ejus blanditiis delinitus, tamen ei de maritali freno relaxavi, quod me contempto legumque timore, adulterio se commaculaverit. nec hoc mediocriter, sed animo postposita muliebri verecundia ad tantam impatientiam flagitii prorupit, quod

d Mſ. *Quintiano,*

sub

ſub una nocte ſumpto cucullo in lupanari proſtibulo centum & ſex virorum concubitus pertulit. In tantum enim, ut profeſſa eſt, in tentigine rigidæ vulvæ erat accenſa, quod à lupanari quidem, ſed non ſatiata receſſit. & licet occultiſſimè actum eſſet, me tamen non latuit. tandemque hujus nefariæ offenſæ ab ea ſub interminatione vitæ ſciſcitatus, impatientiam gemini caloris & fervorem inveni. Quod per quoſdam Philoſophicæ artis peritos verum eſſe deprehendens, qui dicunt quarumdam mulierum tam ferventem eſſe naturam, ut ſi ſine veretro pene aſſiduo & continuo virili amplexu infra tertium decimum *a* expertes fuerint, nec vivere quidem poſſint: & attendens etiam, ne ſi palam fieret ejus delictum, ad perpetuæ mihi infamiæ injuriam redundaret: fateor quidem, diſſimulavi rem, ſimul etiam miſeratus formæ ejus venuſtatem floremque juventutis, & naturæ conditionem ingeniique ejus modeſtiam, quo multis mulieribus ſuperior eſſet, niſi hoc ſolo vitio laboraret, interminatus quidem mortem, niſi de cætero careret. Hoc quidem timore territa continere ſe cœpit. Unde in gravem infirmitatem decidit, atque advocatis & deſperantibus Medicis vitam ejus niſi repentino concubitu ſatisfaceret naturæ, tandem ceſſit atque mortis metum voti feſtinatione ſolvit. Moxque reverentibus nobis non verita eſt vitium naturæ ſuæ profiteri ſibi reſtitiſſe pene uſque ad mortem, * ſub atteſtatione Medicorum fidelium protegebatur. Hac igitur miſeranda ſorte commoti in magnum mortis dolorem incidimus, quid facto

a Mſ. *experta & ſupra experta.*

facto opus esset omnibus modis ambigentes. Demum nobis nihil melius existimavimus, quam in hac re spem consilii in te ponere, quem ingenio præstare omnique sapientia multis documentis probatum est. Nam & talem eam habere, ut nunc est, quasi mortuam nihil est: item ea carere difficillimum ex toto tenore voluntatis meæ manifeste facillimum est mihi talem pati, quam talem perdere: tamen ne talem habeam, tuo opere, tuo auxilio promereri incessanter expostulo. Age igitur totum ad quæ volueris habiturus: & si quis medendi illius infirmitatis locus in tua scientia est, omni virtute exerce. Redde eam mihi, & ex hoc me totum adquire tibi. Vale.

EPISTOLA
Q. SORANI
Ad
ANTONIUM COS.

De modo medendi ardorem libidinis Cleopatræ Reginæ.

* Ms. Quintus.

*ANtonio Consuli * Q. Soranus. Prudenter semper & fideliter amicis servatum est, ut amicorum causam suam deputent, & eorum infortuniis æquè, ac si ipsi patiantur, condoleant, & ubi adjuvandi eos remedia desunt, benevolentiæ munere consolationis fomenta adhibeant. Excellentia magnitudinis tuæ satis compertum habet, humanam felicitatem multis animi incommodis laborare, & hoc vel esse fallacis Fortunæ proprium, ut quibus aliquando blanditur læta fronte*

*fronte, hos aliquando rugosa fronte deterreat. Inde est, quod te dominum gentium & Romanæ Reipub. quæ omnium divitiarum copia habundare facit, vitio saltem domestico & privato incommodo perstringi faciat, ut quam vertibilis sit, evidenter ostendat. Sed quoniam adversa fortuna superior est amicitiæ benevolentia, quæ & secundas res splendidiores, & adversas patiens leviores facit, mœstitiæ tuæ ut verè amicus admodum compassus diu quæsivi, quo modo hanc quam pateris anxietatem vel minuendo levigarem, vel omnino auferrem. Perlectis igitur pluribus libris, ac perscrutatis naturæ secretis tam in genere animalium quam lapidum, arborum & herbarum, quanquam multa remedia ad refrigerandum libidinis ardorem invenerim, summam tamen evincendæ libidinis non attinui, donec per quendam æditurum in templo Veneris edoctus in Chio insula inveni librum continentem modum & vim hujus veri unguenti, quod tibi mitto, aliarumque rerum quæ ad usum fœmineum depvtantur, quod ita validissimum est, sicut & nostra narratione & tua probitate cognoscere poteris. Vis sane hujus unguenti talis est, per quod unaquæque mulier ad amorem illius viri, qui cum ea concubuerit, ita attrahitur, ut omnium amoris obliviscatur. * quo in primis ita uti debebis.* * *Mſ.* quod.
Observate per novem dies à Venerio opere, ita ut nullus fluxus seminis de te exeat: & utere cibis calidis, ovis quoque & caseo, & vino forti, & pipere. Quod si tu vel senex vel frigidæ naturæ esses, medicinalia tibi possem adhibere fomenta, quibus, quia opus non habes, communes cibos sumere valebis. Deinde hoc tibi maxime est observandum, ut cum post novem dies ad fruendum concubitum accedes, virile membrum non minus in extensione sua quàm decem uncias habeas. Quod si non habes per naturam, debes habere per medicinas.

Tolle

Tolle siquidem lac *a* caprifici, & radicem herbæ, quæ dicitur *b* tellina, & tere diligenter, & illines veretrum, & confricabis manibus & sic ad prædictam magnitudinem consurget. Posthæc statim ut concubitum perficere volueris, totum veretrum præfato unguento inunges, & sic mitte infra vulvam mulieris quanto expeditius poteris. Mox enim jacto semine & liquefacto unguento, tanto amore tantaque dulcedine attrahit infra se matrix, quod illicò concipit mulier. Nam in tanto amore ex eo mulier adducitur, quod neque cum devirginatur ille amor huic potest æquari. Non tibi verendum erit, eam alii viro velle commisceri, nisi qui similiter ei possit facere.

Temperatio verò hujus unguenti tribus modis fit, & hoc tanto frequentius, quanto majori libidine concitatur. Nam sæpè in ipso opere Veneris, dum veretrum infra cunnum agitatur, fervente ipso motu libidinis ante jactum seminis virilis frequenter femina mittunt. c *Altero, concepto semine præ nimio amore extra semetipsam ferè per tres continuas horas ita in amore liquefacta, sicut in ipso puncto cum* d *curculio in vulvam femina infundit. Tertio, cum illo ultra decimum concubitum delectatur. Hoc medicamine naturali ad concubitum dilectæ Cleopatræ utero, quam deinceps ita securus possidebis, ut nullius alterius concubitu fruatur. Vale.*

a Id est, *lac fici silvestris, cujus fructus non maturat.* Ms. *in marg.*

b *Telina dicitur laureola minor, & est citrina, & Arabicè dicitur Allabena Azagera id est laureola minor. Allabena Alkaura, id est, laureola major.* Ms. *in marg.* Ms. *supra scce.*

c *Sc. modo* Ms. *in marg.*

d Ms. *in marg. gurgulio, id est, veretrum.*

EPISTOLA CLEOPATRÆ REGINÆ *Ad* Q. SORANUM.

CLeopatra Regina [a] Q. Sorano. Quantas gratiarum actiones magnitudini bonitatis debitrix sim, testis est conscientia mea, quæ manifestè sentit à quanto periculo quantaque infamia tua sapientia liberata sim. Testis etenim est Antonius, quem te nunc operante unicum diligo. Sublata namque fœminea verecundia, aperiam tibi fragilitatem meam & quasi nudam me tibi totam exponam: cum sciam, me etiam tacente fœmineam fragilitatem te ex toto agnoscere, & fervidæ naturæ meæ causam tuo salubri remedio temperare. Ab annis namque pubertatis, ex quo in viriles amplexus deveni, & quærerem Veneris gaudia, persensi geminum calorem. Postea mulier ita alienata *b* sum, ut omnium laborum atque rerum oblivifcerer. ***. Val.

a Mſ. *Quintio Sorono.*

b Mſ *eſt, quæ om. lab. atque rer. obliviſcitur.*

EPISTOLA Q. SORANI

ad Cleopatram Reginam de medendo ardore libidinis.

GRandis quidem, ô Regina, res est in multis temporibus abscon̄sa, quam tibi demonstrari postu-

postulas. Sed quia Excellentiæ tuæ nihil denegare fas est, quem summo honore consulendum esse decrevisti, aperiam tibi consequenter omnia, quæ proposuisti, & de unguento quidem & de quibusdam aliis à te non propositis, quæ ad usus fœmineos privatos congruunt per seriem temporum, & à quibus auctoribus inventum, & à quibus etiam Reginis, quo modo, & quo ordine probata sint, sub hac conditione exponam, ut nunquam in publicum prodeant præcaveas, hocque tam tibi quam posteritati tuæ. De natura autem mulierum, & vitiis & curationibus earum pauca tibi breviter perstringam. Nam dabo tibi
a Mſ. Theodotæ. *commentarios a Theodoti & aliorum & de vitiis & de curatione mulierum, in quibus poteris addiscere & diversa vitia & curationes earum. Perlecta sane epistola, quam mihi pro te direxit Antonius, ex eo diligenter cœpi quærere, si quid possem pro eo æstu libidinis, quo tu laborabas, probatum invenire remedium. Cumque perlectis pluribus libris & rimatis naturæ secretis tam in genere animalium quam lapidum, arborum, & herbarum, nec mihi ex toto accurreret ut volebam, tandem per quendam æditum Veneris edoctus sum in templo ejus, quod in Chio insula situm est, multos antiquissimos libros Apollinis contineri, in quibus mox suspicatus sum fortassis me aliquid posse invenire, quod ad id, quod quærebam, proficuum esset. Animabat enim me ad id quærendum, quod*
b Mſ. Medicinæ. *& ipse b medicæ artis esset repertor, & sollertissimus naturæ scrutator. Moxque iter arripiens ad Chion insulam deveni, & introgressus adytum templi omnes libros Apollinis, & Æsculapii filii ejus, & aliorum, quorum*

rum multa copia erat, perlegi, atque quod quærebam inveni, tibique ex memoria quod in ipsis continebatur edicam. Et primùm quidem, quod propter hominem medicina inventa est, & tractatur ibi de formatione viri & mulieris. Deinde de omnibus vitiis, quibus humana natura corrumpitur, eorumque remediis. Et quoniam eam partem tibi declarare suscepimus, secundum id quod supra proposuimus, quæ proprie pertinet ad naturam mulieris, omissis cæteris hoc tibi patefacere operam damus, quod proprie pertinet ad naturam mulierum. Inter viri namque & mulieris naturam sexus, & quæ ad sexum pertinent, diversitatem faciunt, ac per hoc & diversa vitia fiunt, & diversæ curationes. Inde ab ea parte, unde discrepat, exordiendum est. Et in primis quidem est matrix, *quæ & semen recipit, & conceptum fovet, de quo diversæ & validæ infirmitates in corpore mulieris oriuntur. Quæ quidem principaliter tribus modis vocatur: primùm sanè* matrix, *ab eo quod mulieres partu suo matres efficiuntur. Tunc autem* stare *tunc* a *appellatur, hoc est novissima in intestinis jaceat, aut quod usque ad annos* XIIII. *unciæ sint apud virgines. Post mutationem vero ætatis effectus suos per partum mulieribus repræsentat. Dicit Aristoteles,* b *quod fratres efficiat, qui ex una nascatur. Constat ex duabus tunicis. Una exterior, quæ levior est alba: altera est durior & nervosa & pulposa. Quibus rebus in se continet omnia. cui etiam inhærent tunicæ tenues, ut ex membranis & nervis. Formata enim est sicut cucurbita medicinalis. Positio vero est ejus, quæ ab inferiori parte vulvæ inter duas protendens usque ad manum, habens super se vesicam. Cujus partes duæ sunt: una* c orificium *dicitur, quod est ante partum pulposum & molle, post verò callosum &*

a Sequentia videntur esse corrupta, & nonnulla deesse.

b *Mſ.* Aristo + adelis.

c *Mſ.* Porificum.

& spanosum: Secunda verò est collum : *Tertia verò est* cervix *horum, ubi concursus causa dicitur. Ubi verò post angustias dilatari incipit*, humerichir, *post hos* littera; *ubi verò rotunditas concluditur*, fundus *vocatur : inferius verò* basis *dicitur. Omnis namque unitas illa quæ in medio ventris est*, sinus *appellatur. Medius autem sinus mulieris ex membranis nervosis constat, & majoris intestini simul. Intus autem spatiosissimus, fons verò angustus, in quo coitus virorum & usus Veneris efficitur, quem vulgus* Cunnum *vocat. Cujus fons vel labra Græcè* eptyrogomata, *vel* pimiacula *dicuntur. Intus verò quod à superiore parte descendit in medio dicta est* Landica, *motum sepè titillationis habens ex libidine. Ipsa verò à diminiculis retrò est, & in omnibus quidem mulieribus æqualiter, sed per differentiam ætatis vel naturæ. Verumtamen quinque vel sex digiti forma ejus est, quando conclusum est & necdum apertum in corruptione veretri, sicut afforis est novissima pars auriculæ. Prope cervicem verò matricis in utramque partem sunt testiculi positi, & sunt rotundi, & aliquantulum latiores & graciliores quàm hominum, & spuunt semen per meatus, per quos mulieres semen excludunt : sicque distenti juxta matricis latera ad vesicæ collum junguntur. In longitudine verò habet matrix* I. *ʃ. uncias, angulos tres, foramina quinque : & horum alia sunt, per quæ intrat semen ad concipiendum, alia unde purgatio fit menstrui, & alia per quæ ad jactum seminis viri, testiculi mulieris semen suum contrà emittunt.*

a *Ms.* nisi jussióne. *Quoniam, sicut ex ipsa* a *immissione comprehensum est, novem uncias superat amor mulieris amorem viri, ideò omnes mulieres impatientes essent libidinis, nisi quædam valitudines essent, quas loco suo dicemus intervenire. Quæ quidem* in

in quibusdam mulieribus plus, in quibusdam minus habundant secundum fervorem corporis vel temperantiam. Ad libidinem commovent & prosunt etiam extrinsecus medicinalia remedia, quibus ut ipsa es experta natura evincatur, & b quidem illo unguento per quod natura tua temperata est: & hoc tanto frequentius, quanto majori libidine concitantur, vel in ipso tempore Venerio, dum veretrum infra cunnum agitatur, fervente ipso motu libidinis ante jactum virilis seminis frequenter semina emittunt. b *MS.* quoniam de il.

Pulvis, quo masculus utatur, Ermodactyli. ℥ I. Satyrion & Satureia ana ʒ & semis, pavacæ radix, piperis ana ℥ I. cum vino fac trochiscos ʒ I. Da cum vino puro pro elect.

Ad idem, pene scilicet III. lib. ana ℥ I. piperis IX. pulegii, nepite, satureia ana ʒ III. pireti ℥ piri vel quod sufficit.

Unguentum ad idem. Camomillæ lib. V. rutæ lib. & semis, artemisiæ ʒ III. abrotoni ℥ III. raphani ʒ & semis. Bulleat in oleo. Postquam ibi putrefactæ sunt per tres dies & faciat cum cera unguentum, & ungat masculum à genu usque ad umbilicum, quando debet concumbere.

Diæta, qua utatur femina. Pane levi facto de spelta, & portulacis, lactucis & quinquefoliis, cum aceto & pauco sale & vino brusco, & omnibus carnibus & frigidis rebus. Masculus verò calidis omnibus, sed non calidissimis. Item femina utatur cucurbita melonibus: Viri porris, cepis, raphanis, macedonis, & aliis calidis herbis, & serò non saturetur, sed sobrius fit. *Hæc*

verò medicamenta viris & mulieribus congruentia, & in Hypocratis & Æsculapii codicibus inveni in templo Apollinis, Reginis & Regibus ab eis suadentibus composita, quorum nomina, ut promisimus, alias latius in loco suo dicemus.

JOSE-

JOSEPHI SCALIGERI

JUL. CÆS. F.

IN

PRIAPEIA

Diversorum Poëtarum.

SCripſerunt hujus argumenti poëmatia plures veterum, Catullus, Tibullus, Ovidius, Petronius Arbiter, alii. Itaque ex illorum Epigrammatis totus hic liber concinnatus eſt, & conflatus ab eo qui Epigramma illud libro præpoſuit, *Carminis incompti* &c. Et, *Ludens hæc ego* &c. Nam ne adſcriberent hæc Partheniæ noſtro, poterat eos monere os hominis probum, vita pudica, integri mores. Sane Petronium hujuſce argumenti, & nominis quædam luſiſſe auctor Sidonius:

Et te Maſſilienſium per hortos
Sacri ſtipitis, Arbiter, colonum
Helleſpontiaco parem Priapo.

Quidam etiam ex Græcis libros ſingulares ejuſdem materiæ ſcripſere. Inter quos maximi nominis Euphronius poëta. Strabo, quum de urbe Orneis ſcriberet, ait templum Priapi in ea fuiſſe, ἀφ' ἧς, inquit, ὁ τὰ πριάπεια ποιήσας Εὐφρόνιος ὀρνεάτην καλεῖ τὸν θεόν.

CARM. ad LECT. *Carminis incompti*] Hinc Auſonius accepit illud prooemium.

Carminis incompti tenuem lecture libellum
Pone ſupercilium.

CARM. II. *Obscure poteram*] Est Ovidii hoc Epigramma, ut ex Seneca colligimus, qui illum versiculum ex eo citat:

Dum timet alterius vulnus inepta loci.

Cujus sensum ita quoque expressit Plautus Casina:

Illa haud verbum facit, & sepit veste id, qui estis.
Ubi illum saltum video obseptum, rogo, ut altero sinat ire.

Latine dicere] etiam Martialis *Latine loqui* vocat unam quanque rem non circuitione, sed simpliciter nominare, & Romane loqui.

Absolvis lepidos nimirum, Auguste, libellos,
Qui scis Romanâ simplicitate loqui.

Quid faciam?] Τί πάθω; ἄγροικος, καὶ ἄμουσός εἰμι. Aristoph.

ἄγροικός εἰμι, τὴν σκάφην, σκάφην λέγω.

Unde jocus maximi Principis, Philippi Macedonis. Quum ii, qui prodiderant Olynthum Philippo, conquestum & expostulatum ad eum venissent, quod injuriose nimis vocarentur proditores ab aliis Macedonibus: οἱ μακεδόνες, inquit, ἀμαθεῖς, καὶ ἄγροικοί εἰσι. τὴν σκάφην, σκάφην λέγουσι.

CARM. III. *Elephantidos*] Quæ scripsit σχήματα συνουσιῶν.

Si pictas opus] In veteri Epigrammate:

Inque modos omnes, dulces imitata tabellas
Transeat: & lecto pendeat illa meo.

CARM. IV. *Quod tuus hortus*] Κῆπος pro obscœna mulierum parte apud Diogenem. quod & annotat eruditus P. Victorius. Hic vero pro puerili. Hesychius quoque, κῆπος, τὸ ἐφήβειον γυναικεῖον. & potest illud proverbiale huc alludere: γλυκεῖ ὀπώρα, φύλακος ἐκλελοιπότος. Aristophanes quoque παιδὸς nomine:

τὰ

— νὴ Δί' ὦ Βοιωτία
καλόν γ' ἔχουσα τὸ πεδίον. Λα. καὶ νὴ Δία
κομψότατα τὰν βλαχῶ γα παρατετιλμένα.

Ubi ſimul alluſum ad pulegium, quo abundabant Bœotii: & ad ipſos quoque Bœotios, qui hortorum culturæ valde dediti erant. Euripides quoque Cyclope λειμῶνα vocat.

ὅτ' ἐστι τουτὸ τ' ὀρθὸν ἐξανιστάναι,
μαστοῦ τε δραγμὸς, καὶ παρεσκευασμένου
ψαῦσαι χεροῖν λειμῶνος —

CARM. V. *Tormento citharaque*] *Tormentum*, eſt funis tenſus, ut in Ergatarum ſuculis, & aliis ejuſcemodi, quin ſimpliciter funis. Nam *funem torquere*, eſt σχοῖνον πλέκειν. Propertius:

Dignior, obliquo funem qui torqueat Ocno.

Tormentum itaque funis. Et recte in Apulejo: *Capillus ipſe, quem iſti aperto mendacio ad lenocinium decoris promiſſum dixere, vides quam non ſit amœnus, ac delicatus, horrore impexus, atque impeditus, ſtuppeo tormento aſſimilis* &c. Neque quicquam mutandum. Sed pro eo, quod hodie legitur, *honore implexus*, lego, *horrore impexus*. & ſane verum eſt.

CARM. VIII. *Quur obſcœna*] Puto eſſe Ovidii.

CARM. XI. *Quedam ſenior*] Claudicat verſus. Puto ita reſtituendum: *Quædam ſerior*, ὀψιαιτέρα. Quod ſane placet. Ita enim interpolatum inveni in manuſcripto quodam, quanquam malæ notæ libro. Et Tibullus ita loquutus eſt:

Vidi ego jam juvenem, premeret quum ſerior ætas,
Mœrentem ſtultos præteriiſſe dies.

Theſeus repperit] Eſt Hecale. Petronius:

Qualis in Actea quondam fuit hoſpita terra,
Digna ſacris Ecale: quam Muſa loquentibus annis
Battiadæ veteris vivendo tradidit ævo.

CARM. XIII. *Huc huc quiſquis es*] Veteres

concubitu abſtinebant rem divinam facturi. quod Latine dicebant, *Pure habere*, ut Græce ἁγνεύειν, ἁγνῶς ἔχειν. Plautus Aſinaria:

Si forte pure velle habere dixerit,
Tot reddat ſpurcas, quot puras habuerit.

Deus Καπρεὺς ait, ut ad ſuum ſacellum divertant prætereuntes, non eis opus eſſe, puras noctes habuiſſe.

Nos vappæ] *Vappas*, τοὺς ἀχρήστους ac homines nihili vocant Latini. Catullus: -- *ſatiſne cum iſto Vappa, frigora & famem tuliſtis?*

Græci quoque ὀξίνην ad eam rem uſurpant. Nam ὀξίνης *vappa*. Ariſtoph. ἱππεῦσι:

ἄνδρα μοχθηρὸν πολίτην, ὀξίνην, ὑπέρβολον.

Ubi ſane nugatur interpres.

Nigra fornicis] Catullus quoque meretretricem vocat, *Oblitum lupanar*. Ita enim melius interpretabimur, quam olim fecimus. Sic C. Cæſar *Bithynicus fornix*, & *ſtabulum Nicomedis* dictus fuit.

CARM. XIV. *Magnis teſtibus*] *Teſtis*, ὁ μάρτυς ex antiqua lingua Græca θέστωρ: & μάρτυρας θέστορας, τοὺς διδύμους vero (quos eleganter *Pares* vocat Plinius) ita nominarunt, quod & ipſi μάρτυρές τῆς ἀῤῥενότητος. Iccirco ambigue luſit Plautus Amphitruone:

AL. *Mihi quoque aſſunt teſtes: qui illud, quod ego dicam, aſſentiant.*

AM. *Qui teſtes?* AL. *Teſtes.* AM. *Qui teſticulare?*

Nam, ut erat mos veterum, verbum formavit ex re, quam non intelligebat: ex teſte, *Teſticulari*, ut Ariſtophanes θεσμοφοριαζούσαις.

--- ἰχθῦς ἔφαγον κάρδαμα.
κλει. τί καρδαμίζεις; ---

At dedita opera *teſticulari* dixit pro eo, quod Græci ὀρχιπεδίζειν. Ariſtophanes:

ἐκ ἔκυσας, ἐ προσέπτας, ἐ προσηγάγω.
ἐκ ἀρχεπίδησας. --- Sicut & *κλειτοριάζειν* dicebant à pudendo muliebri, quod Laberius, ut ego puto, *puellitari* interpretatus est:

Quenam vos dementia suppelitores facit
Cum cano eugio puellitarier?

Nam *Eugium* (quod & Græcum ipsum quoque est, *εὐγεῖον*) est τὸ κλειτόριον. Unde *Colei Cliternini* Ciceroni, quia videntur alludere non ad Cliternum oppidum Italiæ, sed ad κλειτόριον. Nam sicut ab oppido Lanuvio, Lanuvinorum Coleorum familia erat: at non ita à Cliterno Cliternini. Quin & nomen familiæ Lanuvinos fuisse ex eo colligo, quod adversarius Terentii Lanuvinus nominabatur. Alii apud Donatum legunt, *Lavinius*. At *Lavinium*, & *Lanuvium*, idem.

CARM. XVI. *Circitor*] Custodem, qui hortum frequenter obit, ne fures intrent, *Circitorem* vocat. Eodem modo ex vigilibus, qui Græce dicuntur περιπολοῦμενοι, *Circitores* ad verbum possunt dici: quos & *Fraxatores* vocatos esse alibi annotavimus.

CARM. XVIII. *Hic quando*] Lege: *Ecquando*. Porro & hic, & in Martiale perperam scribitur *Theletusa*. Aut enim Θαλέθουσα, aut τελέθουσα. Videtur autem idem auctor illius carminis fuisse:

Nota Suburranas inter Telethusa puellas &c.

Crissabit] Proprie prurire. Verbum Tarentinum, κνισζᾶν, & κνισᾶν. Non à κνίσσα. Sed quod alii dicunt κνιζᾶν, ipsi κνισᾶν, vel κνισσᾶν. ut ἐπιχαριτᾶν, ἀντὶ τοῦ ἐπιχαρίζεσθαι. κνισζᾶν *Crissare*. ν, in ρ, ut μενα, *mora*. φονία, *Furia*. φονᾶν, *furere*. κνέφας, *Crepus*, *crepusculum*: κνίσπος, *Crispus*, ut λίσπος. Γνῶμα, *Groma*. γνωματικὸς, *Gromaticus*.

CARM. XX. *De sacra nulli*] Ovidius:

Dum

Dum bene dives ager: dum rami pondere nutant:
Afferat in calatho ruſtica dona puer.
Rure ſuburbano poteris tibi dicere miſſa
Illa, vel in Sacra ſint licet empta via.

CARM. XXIII. *Propter olus*] Omnino mutuatum ex Leonida:

> Ἀλλ' ὡς ἐντίταμαι, φῶρ, ἔμβλεπε. τοῦτο δ' ἱεροῦται
> Τῶν ὀλίγων λαχάνων εἵνεκα, τῶν ὀλίγων.

CARM. XXIV. *Hoc ſceptrum*] Feſtiviſſime παρῳδιάζει ex Homero:

> Ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὔποτε φύλλα καὶ ὄζους
> Φύσει, ἐπειδὴ πρῶτα τομὴν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν.

Virgilius:

Ut ſceptrum hoc (dextra ſceptrum nam forte gerebat)
Nunquam fronde levi fundet virgulta, neque umbram,
Quum ſemel in ſilvas imo de ſtirpe reciſum
Matre caret, poſuitque comas, & brachia ferro.

Sed & Val. quoque Flaccus idem imitatus eſt, quod tamen, ne in hac re nimius ſim, non ponam.

Ad pubem capulumque] Plautus Caſina:
Gladium ne haberet, metui: occœpi quærere.
Dum gladium quæro ne habeat, arripio caplum.
Caplum pro *Capulum.*

CARM. XXV. *Porro, nam quis*] Exclamatio quiritantium, *Porro Quirites*, ut illud Laberii: *Porro Quirites, libertatem perdimus.* Et *Quiritari* verbum. Unde vulgo dicunt *Cridar* Italice, Hiſpanice, & Gallice. Quare quum princeps Juriſconſ. omnique humanitatis genere præſtantiſſimus Jac. Cujacius id olim Turnebo indicaſſet ex optimo ſcriptore Tertulliano, vix tandem homini perſuaſit. At ego ſemper illud Laberii in illam partem interpretatus ſum.

Quod totis mihi] Aut flagitioſa inequitatio mulierum:

lierum: ut Mutuni Titinii apud Festum, & Arnobium: aut est id, quod alibi dicit:

Oscula dat medio si qua puella mihi.

CARM. XXIX. *Ad fontem*] Solent advenæ, qui aquaturi eunt, sciscitari obvios de fonte. Unde Cicero proverbialiter dicit, *Digitum ad fontem intendere:* pro eo, quod est, δεικτικῶς, &, ut Æschylus loquitur δακτυλοδείκτας, & quasi manu ad aliquid ducere. Iccirco ita intelligendus insignis locus Juvenalis:

Nec monstrare vias eadem nisi sacra colenti.
Quæsitum ad fontem solos deducere verpos.

Id est: Moses vetuit nisi sacra eadem colentes, hoc est jus Judaicum, ad mysteria illa admitti: ut qui eam doctrinam quærunt, excludantur, nisi eandem legem colant. Unde apparet Grammaticos perperam ad fabulosum fontem Corn. Taciti hæc retulisse: quum sit proverbium, *quærere fontem.* Hic vero non est proverbium, sed simplex sensus. Quur autem ignotus, & ignarus viarum à custode hortorum quærit viam ad fontem, quum ipse custos intra septa hortorum esset? Sciendum Priapos, & Hermas, vel Hermulas & Marsyas etiam in compitis, triviis, & quadriviis poni solitos, cum virga in manu, quæ monstraret iter ad fontem. Et quantum ad Deos viales, ut vocat Plautus, nihil intererat, Mercurii, an Priapi essent. Quin & Mercuriis ipsis & Terminis vialibus veretra longa, & immania, ut Priapis, attribuebantur. Quod & ego Romæ in ædibus Cardinalis de Cæsiis vidi, & patet ex dicto Philosophi, qui in gulosum, & libidinosum adolescentem tempestive lusit, quod similis esset τοῖς ἑρμαῖς, qui nihil nisi caput, & penem haberet. Ergo Priapi, seu Hermæ Dii viales, qui & digitum intendebant ad fontem. In numismate argenteo ab una

parte Mercurius petasatus, ab altera viator cu pede, & cane insculptus est. Quare hic Priap quem interrogat viator, non magis est custos tium, quam viarum, vel potius utrorunque.

CARM. XXX. *Quur aliter sumas*] Eode recidit & alia lectio, *Quas aliter sumas, hospes, bebis aquas*. Minatur illi τὸ στόματο μολύνειν. Qua opus ei lotione ad os. Iccirco Martialis:

Qua tibi parte opus est, Gellia, sumis aquam.

Nam & illa quoque τὸ στόμα ἐμολύνετο, ὃ ἰλισθι Igitur, aliter sumes aquam, quam instituer Nam quæ tibi ad bibendum, ea ad eluendum opus erit. Non ignoro quomodo alii interpreta sint. Ego sane ita simpliciter malo.

CARM. XXXI. *Sis pudicior Vesta*] Pudica m trona, quæ marito contenta est. At hic pudic quæ omnino virum ignorat. Plautus:

Tam à me pudica est, quam si soror siet.

Et *signatam virginem* in eum sensum dixit Luci lius, illæsam, inviolatam. Terentius dixit *in gram à viro*. Cui respondet contrarium, *immin virgo*. Imminuere virginem διαπαρθενεύειν Ap lejus: *Coram virginem imminuisset parata constanti* & Plautus: *imminuere pudorem*. utitur & Arn bius scriptor eruditissimus, neq. magistellorum auribus commendandus.

CARM. XXXII. *Uvis aridior*] Etiam Græ hominem exuctum ἀσταφίδα vocant. Lucilli *passos senes* dixit, Persius *apricos*.

Buxo Pallidior] Etiam Græci τοὺς ὠχροὺς πύξι vocant.

Novaque Cera] Aliter Catull. *Hospes inaurata pa lidior statua.*

Cujus viscera] A Plauto accepit:

Quin exta inspicere in Sole etiam vivo licet.
Ita is pellucet, quasi laterna Pœnica.

Aper

Aperta viscera intelligit, quum apertus est venter. Nam alioqui rimari exta, hoc est θυοσκοπεῖν vocabant *Fissiculare*, à fisso jecoris: ut à misso *Missiculare*. Apulejus de Dæmonio Socratis: *vel somniis confirmandis, vel extis fissiculandis*. Martianus: *fissiculatis extorum proficiis*. Idem alibi: *Hæc aruspicio exta fissiculant admonentia quadam*. Dolendum autem in utroque scriptore falso *Physiculare* scriptum esse, tanquam παρὰ τὴν φύσιν esset. Porro *Fissiculare* Græci vocarunt χειδιλλεῖν: & χειδιλλιαν *Fissiculationem*. Videndum tamen, an *Physiculare* sit ἀπὸ τοῦ φυσικεύεσθαι. Nam aruspicina rimans exta idem facit, quod ἡ ἀνατομικὴ, & medicina quæ pertinet ad φυσικήν.

Ut putrisque pumex] *Putrem pumicem* dici recte non ignoro. sed τὸ QUE nihil quam tibicen est ad fulturam versus. Veteres editiones, ad quas semper confugio, habent *atque putris pumex*. lego:

Quæ succo caret, atque petra pumex.

Etiam ita vulgo vocamus. Quin & petras ipsas, & tophos, *pumices* vocabant, ut patet ex lectione Poëtarum, qui antra subinde describunt *topho laqueata, ac pumice vivo*. Ut autem dicimus eleganter, *amo te atque fratrem germanum*: sic hic,

Quæ succo caret, atque petra pumex.

Est autem petita ὑπερβολὴ ex eodem Plauto:

Pumex non æque est aridus, atque hic est senex.

Larvalem] Lego cum doctissimo Turnebo *larvialem*. Est enim ἐπένθεσις Poëtica, ut apud Ennium:

Hostem qui feriet, mihi erit Carthaginiensis.

Nam analogia, & usus postulat *Carthaginensis*. Quare errat Priscianus, & qui eum secuti, qui semper *Carthaginiensem*, non *Carthaginensem* ex illo Ennii versu dicendum esse colligunt.

Ductor ferreus] *Ducere* ἐλαύνειν. *Insularis*, quia in insulis multa metalla, ad quas deportabantur damnati

mnati ad opus in metallis faciundum. Igitur tanquam χαλκέρης τις videor mihi ferrum ducere: aut tanquam laternæ fricare cornu. Est autem Eclipsis in utroque versu. Nam *ductor ferreus*, intellige, videor mihi fricare ferrum. Et, *Laterna videor fricare cornu*, subaudi Laternarius, aut laternæ opifex, videor mihi fricare laternæ cornu.

Fricare cornu] Nam laterna ex cornu. & Plautus de cornea laterna intelligit. *Totus pellucet, quasi laterna pœnica.*

CARM. XXXIII. *Vena subiret*] Vena, ἡ ψωλή. Persius:

Quum morosa vago singultiet inguine vena.

Et in Epigrammate: -- ἀλλ' ὅσα τηλῦ

φεῦ ἴθι, μὴ κλαύσῃς τὴν φλέβα δεξάμενος.

CARM. XXXIV. *Viros peregit*] Martialis: *Et qua te faciet prima puella virum.*

CARM. XXXVI. *Frontem comatos*] In veteribus editionibus, *Frontem crinitos*. Sed neque versus constat, neque Fauni criniti pingebantur: neque hic frons pro parte, sed pro tota facie: τὸ πρόσωπον. Lego:

Frontem cruentos Arcadas vides Faunos.

Id est, *rubentes*. ut, *mora cruenta*. Nam quod rubenti facie pingeretur Pan, aperte docet Servius. Virgilius quoque, sed βουκολικῶς allusit:

Pan Deus Arcadiæ venit, quem vidimus ipsi
Sanguineis ebuli baccis, minioque rubentem.

Porro, ut dixi, Fauni, & Sileni nunquam criniti pingebantur, sed ἀναφαλαντίαι & σιλλοί. Et quum unicuique Deo suum habitum attribuat: quare non distinxisset Bacchi formam à Satyris, & Faunis, si verum erat Faunos, & Bacchum comosos esse? Sed Fauni semper calvi. Quocirca Panes, Silvani, Satyri semper pingebantur manum obtendentes fronti pro umbraculo ad arcendum calorem

lorem Solis. quod non facerent, si comati essent. Glossarius Hesychii id testatur his verbis: ἀποσκοποῦν χεῖρα. Ἀγκύλος ὥσπερ οἱ ἀποσκοποῦντες. οὕτω καλεῖται σχηματίσαι τὴν χεῖρα, ὥσπερ τοὺς ὄρνιθας ποιοῦσι, σχῆμα δέ ἐστιν ὀρχηστικὸν ὁ σκῶψ. Ubi Hesychius non ἀποσκοποῦντα ἀπὸ τοῦ σκοποῦ deducit, sed innuit τὸ σχῆμα, quod vocabatur σκῶψ, fieri manibus fronti obtentis: vel, manus fronti obtendere, id dici σκῶπα. Iccirco pro σκοπὸς bene in Hesychio correximus σκῶψ. Sic alibi: σκωπευμάτων. σχῆμα τῆς χειρὸς πρὸς τὸ μέτωπον τιθεμένης, ὥσπερ ἀποσκοπούντων. Quod &c. Aristoteles indicat, loquens περὶ τοῦ σκῶπος. Silius Italicus de Pane:

Obtendensque manum, Solem infervescere fronti
Arcet, & umbrato perlustrat pascua visu.

Inde lux affertur Plinio, qui ait Antiphilum pictorem celebratum nobilissimo Satyro cum pelle Pantherina, quem ἀποσκοποῦντα appellant, id est manum fronti apponentem.

CARM. XXXVIII. *Cujus tu pater*] Interpungendum ita:

Cujus tu, pater, ipse par videris.

Par, συγγενής. Ennius:

Corpore Tartarino prognata paluda Virago,
Quoi par imber, & ignis spiritus, & gravi' terra.

Sidonius:

Hellespontiaco parem Priapo.

Græcanicum est. Nam illi dicunt alicui rei συγγενῆ esse, cui maxime quis adhæret. Sic in Aristophanis Equitibus, δικασταὶ συγγενεῖς τριωβόλου, quod trioboli valde studiosi essent.

Parque consimilisque] Lege,

compar, consimilisque ---

Natura est quoniam] Etiam Græci φύσιν in eam partem accipiunt. Et in eo dicto Mimi ita accipiendum:

Hircus vetulus naturam capreis ligurit.

CARM. XLII. *De cera facta*] Lego, *de cera facili*. Ut Tibullus:

 de

— *de facili composuitque luto.*

Ferventi caput] *Fervens ferrum*. Calamistrum, quod, ut inquit Varro, calfaciebatur in cinere, qui torqueretur capillus. Quare apud Arnobium, optimum & eruditissimum scriptorem, mendum est libro secundo, his verbis: *Nec in formas erubescerent masculorum Calamistris vibrare caesariem.* Legendum enim: *Nec ii formus erubescerent Calamistris masculorum vibrare caesariem. Formis calamistris*, ut hic, *Ferventi ferro.* Nam veteribus *Formus*, Calidus: & *Formucapes*, quae postea *Forcipes*: quod forma, id est calida caperent: αἱ συνεχῇ [?]. Qui in cinere calfaciebant calamistra, *Ciniflones*, & *Cinerarii* dicti.

CARM. XLV. *Quam sunt M. quos habet*] In manu scripto infimae notae libro legebatur, *Quae sunt*, non *quam sunt*. An prior, inquit, es puella, id est melior, ea parte, qua pili sunt? Stultus, qui ex illius partis depilatione videri vellet puella, *Prior*, melior. Horatius:

Et, nisi coena prior, potior que puella Sabinum
Detinet, assumam. —

Persius etiam pro aliis pilis *Capillos* usurpat.

— *& positis bicolor membrana capillis.*

CARM. XLVI. *Manes hic licet*] Lege:

Mandes his licet, ut lubenter ires.

hoc sensu: Si istis Statoribus, & Circitoribus, qui latus meum tuentur, ut fures arceant, mandare vis te lubenter ituram, si illis constitueris, & condicere vis, per me quidem eis clunem submittas licet. Nam mihi quidem non satis virium suppetit ad explendam libidinem tuam. *Manes*, quod hic comminiscitur Alciatus, nequaquam mihi placet: neque illa expositio, *ut lubenter ires*, pro, *me lubente ires.* Non enim ita Latine loqui consuevimus. Et sane infeliciter fere omnia emendare conatus est Alciatus.

Erucarum

Erucarum] Non fruſtra accipiendum de erucis, non ſolum propter vim herbæ, quod notiſſimum eſt: ſed quia ipſa herba ei Deo dicata erat, & propter eum ſerebatur. Columella:

Et quæ frugifero ſeritur vicina Priapo,
Excitet ut Veneri tardos Eruca maritos.

Illud vero, *ſatis paratus*, ita accipiendum, ut in Propertio:

Nec te decipiat, quod ſit ſatis illa parata.

CARM. XLVIII. *Per quam ſignificor*] Et Varro ita loquitur:

Per id, quod diſcernitur, homo mas, an fœmina ſit.

Ita Plautus Caſina:

Illa haud verbum facit, & ſepit veſte id, qui eſtis.

Loquitur enim mulieri ſervus, & de muliere.

Sed quod ſponte] *Sponte ſua*: Heſychius, αὐτομάτητα, σπέρμα ἀνδρός. Arnobius lib. VI. *Tunc ſancta, & ferventia Numina vim vomuiſſe Lucillii.* Ubi *vim* αὐτομάτητα illam intelligit: quum voluit exprimere ad verbum Græcorum θέρειν. Nam etiam θέρος eſt vis, & inde θερός violentus. Et Nonnus Dionyſiacis ita αὐτομάτητα illam diſertim deſcribit:

ᾗ πόθον ἱμείρων ἐπεμήνατο κυανοχαίτης,
οὗ ποθέων ἀκίχητα γονὴν ἔσπειρεν ἀρούρῃ,
θερμὸν ἀκοντίζων αὐτόσσυτον ἀφρὸν ἐρώτων.

Lingua Africana, ſemen humanum in terram profuſum, cujuſmodi fuit Volcani ἀκρασία, dum colluctatur cum Minerva renitente, *Bilbis*, aut *Bilbil* vocabatur, ut ſcribit Sex. Pompejus. Quod ſane, qui ſciunt Syriace, intelligunt *Bilbul* eſſe: hoc eſt, fœditatem, & confuſionem.

CARM. XLIX. *Circa tentoria*] Scribo *tectoria*: *Tectorium* κονίαμα. Nam parietibus templorum Priapi, quicunque intrabant, pro ſymbola quiſque carbone Epigramma exarabat. ut etiam denotatur illis:

Ergo quicquid id eſt, quod ocioſus
Templi parietibus tui notavi:

Tectorium ergo hic τοῖχος κεκονιαμένος.

CARM. L. *Totam comparibus*] Lege, *cum paribus*, σὺν ἡλικιώταις.

CARM. LI. *Flava non legit Crete*] Lege ex veteribus excusis, *Arete*.

Pyrumve tanto] Ad eum modum Catullus:

— quandoquidem meos amores
Cum longa voluisti amare pœna.

Quam vocant Avellanam] Nam avellanarum duo genera, alterum rotundum, alterum longum. auctores Geoponicon commentarii. Theophrastus de avellana: γένη δὲ δύο ἀμφοῖν. αἱ μὲν γὰρ στρογγύλον, αἱ δὲ προμήκη φέρουσι τὸ κάρυον. Sed suspecta est mihi lectio, propter veteres editiones, quarum pars habent, *quæ vocatur alva*. pars *— quæ vocatur Alana*. An legendum *Albana*, ut eadem sit cum *Albensi* apud Plinium? Sane in veteribus Glossis legi: *Albanæ, nuces Prænestinæ*. An *— quæ vocatur & calva? calvam nucem*, βασιλικὸν κάρυον, alias ποντικ interpretatur vetus Glossarius noster. ea lectio mihi penitus respuenda non videtur.

Flore purpureo] Hic sit ζωίζησις. ut

— villo spectabilis aureo

Amygdalum flore purpureo. ἀμύγδαλον πορφυρανθές.

Non brassica fero] Vetus editio:

Non brassicarum fero gulosior caules.

Eho meliorem in præsentia comminisci non possum.

Alliumque furatum] Quin & hic quoque locus corruptus sit, puto satis persuasum habere, qui elegantioris ingenii sunt. Sed minima labes hic omnem auctoris sensum obscurat. *Furatum* pro *fivratum*. hoc est, *fibratum*. Veteres editiones huic suspicioni suffragantur. habent enim:

— alliumque phullatum.

Quod scilicet scriptum fuisset *Phibratum. allium fibratum* eleganter dici satisdabo ex loco Moreti

— cum

— cum spissis allia fibris
Quatuor educit.

Quæ cuncta quamvis] Corruptum hunc locum esse satis convicerit vetus lectio, aliter in excusis concepta:

Quæ cuncta nostro ut habeamus in septo.

Minima licentia legerim:

Quæ cuncta nostro ut ambiamus in septo.

Quæ quanquam ambiantur in nostro septo, inclusa sint in nostro septo.

CARM. LII. *Stator*] Quem supra *Circitorem* vocavit. *Statores* proprie sunt carcerum, aut ædium custodes. Nam *Stare* est verbum ejus rei. Manilius lib. v.

— immitis veniet, pœnæque minister,
Carceris & duri custos, quo stante superbæ
Prostratæ jaceant miserorum in limine matres.

Ergo optiones, & mancipes carceris designat, qui & ultimis temporibus *Commentarienses* dicebantur. Hic vero tantum sunt custodes, quos, ut & admonui, supra *Circitores* vocaverat. Quod sequitur: *Accedent duo, qui latus tuentur.* nihil aliud quam *Latrones* eo designantur: qui prius *Laterones*, quod latus tegerent. Hi & *Statores* quoque ipsi sunt. Petronius: *Quædam enim fœminæ sordibus calent: nec libidinem concitant, nisi aut servos viderint, aut Statores altius cinctos.* Ita enim habet manuscriptus codex: non, ut ille, quem citat Turnebus, *diutius cinctos.* Qui tamen codex, quo usus est Turnebus, ex eo ipso exemplari veteri, quod hodie est in manibus Clariss. Jurisconsulti Dn. Jac. Cujacii, descriptus fuerit.

Pensilibus peculiati] *Peculium* etiam ad eam rem usurpatur à Plauto in Pseudolo:

Quid domino? quid somniatis? mea quidem hercle habeo omnia.

Meo peculio emta. BA. *Nempe quod femina summa sustinent.*

Petronius Arbiter: *prolatoque peculio stuprum rogare cœpit.* In vita Heliogabali: *Homines bene vasatos & majoris peculii.* Vasa quoque in eam partem dicebant. unde *vasati* Lampridio, qui hic *bene peculiati.* Plautus allusit in Pœnolo:

Facio, quod manifesto haud mœchi solent.
MI. *Quid est?* SY. *Refero vasa salva.* --

Græcorum imitatio. Nam apud Medicos ea pars τὸ σκεῦος vocatur. Dicebant & *Res.* Arnobius lib. V. *Artificii curas tum rebus adhibuisse perituris*: id est genitalibus. In eodem: *Oriculam imperavisse captivæ, ut intelligeret, & cognosceret, quid sibi res vellent.* Loquitur de illis veretris, quæ in foco à Tanaquile, aut Tanaquilis ancilla inventa fuerant. Idem in versione Orphei carminum:

Objecitque oculis formatas inguinibus res.

Etiam in Gallia vulgo ita loquimur, honeste rem fœdam circunloquentes.

Nihil deterius] Scribe, *Nihilo deterius*: Horatius: *Nihilo deterius dominæ jus esse.* Postremus versus παρωδιάζεται ex Catullo:

Quum tantum sciet esse basiorum.

CARM. LV. *Gallus ero*] Martialis:

Gallo turpius est nihil Priapo.

Vetusque bustum] Ita etiam Græci τυμβογέροντας.

CARM. LVIII. *Effœminato*] *Effœminatos* vocabant, quos Sallustius *muliebria patientes.* Deinde lego ultimum versiculum: *Puella nulli vaneat.* Ne quæstum faciat apud ullum. Ne stupro lucrum mereat. Ovidius:

Stat meretrix certo cuivis mercabilis ære.

Potes & legere:

Puella nullum invenerit &c.

Sed prior lectio magis arridet.

Impu-

Impudicus ibis] *Impudicum* vocat, quem paulo antea *effœminatum*. Festus: *Impudicatus, stupratus, impudicus factus.* Alio nomine dicebatur *flagitatus.* Apulejus: *nudatum, supinatumque in ventrem execrandis uredinibus flagitabant.* Cato, *intercutibus stupris flagitati.* Dicebantur & *Intercutiti*: item *internuculi*. Omne enim medium, *nucleum* vocabant Veteres: ut apud Vitruvium. Cætera dicere vetat pudor.

CARM. LXI. *Aquosus Anser*] *Aquosus*, φίλυδρος. ut *mulierosus* φιλογύναιος, γυναιμανής. *vinosus*, οἰνόφλυξ. Ovidius de Thetide:

-- per numina matris aquosæ.

Alioqui *aquosus*, est ὑδατώδης. Mirum autem hoc Epigramma, quod Priapeium non est, huc alieno loco immissum esse: ut & illud:

Securi dormite canes. Custodiat hortum &c.

Nam tametsi est κνισσητικόν, tamen non κνισμῷ θεῷ, hoc est γελοῖον.

CARM. LXIII. *Parum est*] Puto legendum:

Parum est, amici, fixerim quod hic sedem.

Parum quod imi] Repono ex antiquitus excusis:

Parumve, quod superfluunt sinus imbres.

Quod me terribilem] Puto prius fuisse, *fuste terribilem.* Corrigo igitur, — *fuste de rudi vilem.* hoc est αὐτόξυλον τέχνημα φαυλόεργε χερός, iambico senario.

Quot Philenis] Scripsit hæc libro περὶ ποικίλων σχημάτων ἀφροδισίων. sicut & Elephantis, & Cyrene, quæ δωδεκαμήχανος dicta fuit. item Astyanassa quædam, ut ait Hesychius. De Philænidis libris Athenæus lib. VIII.

CARM. LXIV. *Quadam mollior*] Ex Catullo:

Cinæde Thalle mollior cuniculi capillo,
Vel anseris medulla, vel imula oricilla.

CARM. LXVII. *Hac pœna*] Pœna híc ἀντὶ λύτρου. ποινή. unde ἄποινα. ſic in Ciri : *Et dictam Veneri votorum avertere pœnam.* Λύτρα veteres Latini vocabant *luſtra*. Nam Tragœdiam Ἕκτορος λύτρα quum verteret Ennius, inſcripſit, *Ectoris luſtra.* Ita enim habent omnes Nonii Marcelli tam ſcripti, quam antiquitus excuſi codices. Ergo λύτρα, *luſtra*. & ſane ratio eſt apud Varronem, qui ait *luſtrum* dictum à luendo : & proprie *luſtrum*, quod pendebatur quinto quoque anno. *luſtrum* à luendo : ut à fluendo *fluſtrum*, ἢ θαλάσσης μαλακία. *& fruſtrum* à frio. & *tranſtrum* à tranſeo. *monſtrum* à moneo. *roſtrum* à rodo. *ploſtrum* à plodenda terra &c.

CARM. LXVIII. *Ruſticus*] *Ruſticum* vocant Veteres τὸν ἀφυῆ. Martialis:

— ſi neſcis, Ruſtice, redde pilam.

Et Græci : ἀγροικός εἰμι, τὴν σκάφην, σκάφην λέγω. Suſpicor Ovidii eſſe hoc Epigramma.

Conſtiti mericas] Lego, *Inſtiti*, *Homeriacas edidicique notas. Inſtiti*, Catullus :

Et qui principio ſub terra frangere venas
Inſtitit, & ferri frangere duritiem.

Afranius :

Iccirco hac agere tecum ſecreto inſtiti.

Græcum eſt. Ariſtophanes, ὅπως τὸ πρᾶγμα τοῦτ' ἐνστήσωνται. Dicitur & in alium ſenſum, ut *inſtare merces*. Nonius Atellana :

Inſtat mercaturam, credo rem faciat. frugi eſt homo.

Inde *Inſtitores*. Nec longe ab hac mente Virgilius :

Parte alia Marti currumque, rotaſque volantes
Inſtabant. —

Pſoleon] Nam ψωλεός, & ψωλὸς verpus, & ψωλὴ verpa. παρὰ τὸ ψᾶν. Cui αἰδοῖον ἀποψώμενον, καὶ ἐσκολυμμένον. Invenio & δρύλλον vocari.

Culeon]

Culeon] κολεὸς vagina. Et sane pars illa in nobis, quæ honeste nominari non potest, & quæ hic intelligitur, inde dicta est. Et videtur Plautus alludere in Pseudolo:

Conveniebatne in vaginam tuam machæra militis?

Smerdaleos] σμερδαλέος, dictum censeo παρὰ τὸ σμέρδειν. Quod idem est cum ἀμέρδειν, & μέρδειν. Itaque plus erit σμερδαλέος, quam φοβερὸς, quum tamen cathedræ Grammaticorum fere omnes φοβερὸν tantum interpretentur. Non obscurum, quid ipse velit. Ut autem suis, bovis, muris stercus *sucerda, bucerda, mucerda*, sic hominis prius *Homerda* dicta fuit. Porro rotundiora stercora vulgo *struntos* vocamus. Idque in peroptimo Glossario inveni Latine dictum, *struntus*, σπέλεθος. quod verbum in idiotismo Gallico & Teutonico remansit.

CARM. LXIX. *Error fallentis*] *Fallentis*. ἀλωμένου. Nisi mavis *palantis*. πλαζομένου, ὃς μάλα πολλὰ πλάγχθη.

De qua flos aureus] Poterat dixisse *lacteus* cum Homero:

ῥίζῃ μὲν μέλαν ἔσκε, γάλακτι δὲ εἴκελον ἄνθος,
μῶλυ δέ μιν καλέουσι θεοί. ---

Sed *aureum* dixit *florem*, quomodo χρυσῆ Ἀφροδίτη dicitur. & non aliter *purpureum*, & *aureum* Poëtæ usurpant pro pulchro. ut *nix purpurea* Albinovano, & *Cycni purpurei* Horatio: ut alibi me annotare memini.

CARM. LXX. *Ad me respice fur*] Sic & Græcanicus Priapus in Epigrammate:

ἀλλ' ὡς ἐπὶ τρεμερῷ φῶρ ἴμβλεπε. ---

CARM. LXXI. *Molaque fusa*] Scribe, *molamque fusam*. expressit ὀλοχύτας. quæ sunt ordea tosta. Quod autem *mola* ordeum significet, docet & Varro: *Grunnit lepido lacte satur, mola mactatus*

 porcus.

porcus. Mola mactatus, eſt auctus ordeo. hoc eſt κριθιῶν.

Quare partibus] *Partes* vocat in libo, quæ proprie in victima *profecta*, & *proficia* dicerentur.

CARM. LXXIII. *Tutelam pomarii*] Hæc verba nihili eſſe, neque ullum in eis verſuum ordinem apparere, etiam mediocriter docto patet. Quare ita digerantur:

> *Pomarii tutela diligens, rubro*
> *Priape furibus minare mutino.*

Mutinum enim ſecundam producere contra, quam hujus ætatis literatores putarunt, probatur ex his Lucillii verſibus:

> *Nam quid mœtino, ſubjectoque eſt huic opu' ſigno,*
> *Ut lurcaretur lardum, & carnaria fartim*
> *Patrum conficeret?* — *Mutinum* enim in Lucil-

lio, ſeu *Mœtinum*, eſt σφραγίς, vel φυλακτήριον. Nam pudenda pro amuletis ſuſpendi è collo pueris, auctor Varro. Ex Lucillio verò cognoſcimus etiam ſignis notam veretri apponi, velut προβασκάνιον quoddam. In veteri Gloſſario legitur *Mutinium*, προβασκάντιον. ὁ. λυκίδιος, ut manifeſte appareat eum in animo hunc locum Lucillii habuiſſe. In Lucillio tamen non eſt *Mutenium*, ſed *Mutinum*.

CARM. LXXIV. *Quod movear non eſt*] Hoc epigramma ego ſane non intelligo. Nam quod nonnulli legendum cenſent, μακρὰ βραχεῖα *dabo*: quis mediocriter Græce doctus βραχεῖα pro βραχὺς probet? Itaque potius legendum erat Μακρὰ *dabo* βραχία. verum eſto: at quomodo *grandis* opponitur τῷ βραχεῖ? Nam ſane *Grande* hic conſtituit argutiam Epigrammatis, quæcunque illa eſt. Quare non ſolet Deus ſalax interminari furibus hoc modo: quos potius libidine aliqua, quam malo cruciatu accipere ſolet. Itaque aliud neſcio quid hic potius innuitur. *Sane grandia* poma Ru-

ſtici

ſtici vocabant τὰ ἀλωξῆ, ut Virgilius *grandes fruges*, hoceſt ἀλδεῖς Æſchylo, & ἁδρὸν σῖτον. Contra *vegrandes meſſes*: quæ, ut inquit Ovidius, male creverunt. Ruſticus apud Plautum Caſina manifeſto docet, quid ſit *grande*. —— *profecto hercle non fuit*
Quicquam olerum: niſi quicquid erat, calamitas
Profecto attigerat nunquam: ita quicquid erat, grande erat.

Ergo *grandia mala*, τὰ ἀλωξῆ, ut contra *macra* γλισχρά. Inde ergo captanda fuit argutia. Sed quid dicam, neſcio. Nam quid oppones *grandi*, niſi *vegrande*, & *macrum*? In multis veteribus editionibus diſertim excuſum eſt, *braccica macra*. An ita genus agreſtium malorum ridicule vocatum eſt *braccium* à braccis Gallorum: ſub quibus neſcio quid αἰσχρὸν ſubintelligatur? An legendum *Bacchica macra dabo*? Nam *mala Bacchi*, vel μῆλα Διονύσου videntur eſſe genus minutorum malorum: fortaſſis quas nos vulgo in Aquitania *Avarcas* dicimus. Ea in amoribus tantum valere putabant, ut iis concubitum pellicere poſſe ſperarent, & coronæ ex illis ſtatuæ Bacchi imponebantur. Philetas:

μῆλα φέρων κόλποισι, τά οἱ ποτε Κύπρις ἑλοῖσα
δῶρα Διωνύσου δῶκεν ἀπὸ κροτάφων.

Et Theocritus: μᾶλα μὲν ἐν κόλποισι Διωνύσοιο φυλάσσων. Et quum ſcribat Arnobius Nanam Nympham mala tenentem in manibus concepiſſe: videntur fuiſſe Bacchi mala hæc. De qua re puto accipiendum illum verſiculum ex Annalibus Attii poetæ:

Mala manu retinens gravida concepit in alvo.

Citant Nonius, & Priſcianus. Quin etiam malorum nomine aliquid αἰσχρὸν ſubintelligi apud Veteres ſolitum, auctor Servius in illud,

Ipſe ego cana legam tenera lanugine mala.

Hic igitur ſtuprum interminatur cinædo Deus hortorum, quia ſub illorum malorum nomine, ut dixi, tale quid intelligeretur. Multa dixi, nihil tamen

tamen dixi. Quare verbum non amplius addam.

CARM. LXXV. *Per medios ibit*] Hoc distichon est Epigramma singulare. Itaque à superioribus est distinguendum.

CARM. LXXVII. *Perforare possim*] Τὸ τετραίνειν. Nam flagitiosum verbum fuisse docemur ex Plauto: *Me quidem hercle non inforabis.* Tarentini, & Syracusani, ut alibi annotavimus, hoc μυλλεῖν vocabant. hoc est *fuere*. Unde *Mullare*, τὸ κασσύειν. & *Mullei*, calcei.

Salaxque quondam] Græcismus est. hoc est: non perago esse salax. Aristophanes σφηξίν. ἐκ ἐκπαλίας φησὶν ἐπαρθείς. hoc est, φησὶν ἐ τελέως ἐπαρθῆναι. Ergo salax quondam non vitam perago, est, πάλαι διὰ παντὸς λαγνευόμενος ἐ νῦν διατελῶ ὁ πάλαι πάνυ ζωνικαστικὸς, ἐ διὰ παντὸς τοῦτο ποιῶν τελευτῶ. Et ita Persius:

> *Varro regustatum digito terebrare salillum*
> *Contentus perages.*

Ut lusu Citharœdus] Videtur proverbium fuisse. *Abstinerem* autem melius, quam *abstineret*. Elegantius enim, si in se transferat proverbium.

CARM. LXXVIII. *Misella Landace*] Lego, *Labdace*. λαβδάκη. De industria finxit nomen de ea, quæ λεσβιάζει, hoc est, μολύνει τὸ στόμα. Dictum à Labda littera, quæ prima est in λείχειν, vel λεσβιάζειν. Quia Lesbii ea infamia flagrarunt. Ausonius quoque allusit:

> *Cui ipse linguam quum dedit suam, Labda est.*

Hujuscemodi quoque detestandæ libidinis homines *Labdas* vocat Varro Margopoli περὶ ἀρχῆς:

> *Depsistis, dicite Labdæ?*
> *Victos contemnite vivi: an —*
> *ticipate, atque addite calcar.*
> *Stultos contemnite docti.*

Ut

Ut Lesbii, ita Campani quoque male de hac re audiebant. Ausonius:

Et quam Nolanis capitalis luxus inussit.

Iccirco ita locus Horatii exponendus:

Campanum in morbum, in faciem permulta locutus.

Id veteres Latini vocabant, *offendere buccam*. Varro Marcipore: *Deinde mittit virile veretrum in frumen: offendit buccam Volumnio.* hoc est, μολύνει τὸ στόμα. *Illudere ori* dixit Suetonius.

Ambulare præ fossis] Ut supra,

Fossas inguinis ut teram. ——

& in Jambo:

Voret profunda fossa lubricum caput.

Laxam significat. & Juvenalis:

Inter Socraticos notissima fossa Cinædos.

θ λακκόπρωκτον expressit. Nam λάκκος fossa. Pluraliter dixit *fossas*: quod, ut loquitur Ausonius, per utranque cavernam moleretur. Lysias Orator: αἰτόπτη πόρνη ἡ ἀμφοῖν ταῖς ὀπαῖς τῇ μίξει χρωμένη. Sed quod Ausonius addidit, non contentam duabus illis fossis, etiam ore abusam, hoc mordaciter ἐν τῷ κατὰ Ναίαιρας objicitur: ἀπὸ τριῶν ὀπῶν ἐργάζεσθαι τὴν ἐργασίαν. At de viro, qui, ut de Heliogabalo dixit Lampridius, libidinem per omnia cava corporis exceptaret, dictum apud Ciceronem: *Si tu & adversus, & aversus impudicus es.* Quod de Agathocle Siculo jactatum fuit; hoc enim voluit, quisquis in eum dixit: πάντων τῶν βινουμένων τοῖς ὄπισθεν, καὶ τοῖς ἔμπροσθεν χρώμενος.

CARM. LXXIX. *Non est poëta*] Scribo: *non es poëta fascinosior nostro.* Quam conjecturam meam veteres editiones confirmant.

CARM. LXXX. *At non longa*] Antiquæ editiones melius: *Ut non longa satis bene, non stat m. c.* Cui persimile Erycii poëtæ in Epigrammate ad Priapum:

εἰς βαρὺ τοῦτο περίεργε, ἐς δ' ἐπτυλωμένον ὅπλον &c.

Dum

CARM. LXXXI. *Dum vivis*] Hoc distichon est singulare Epigramma, & seorsim separandum est. Neque dubito, quin ex Satyrico Menippeo Petronii acceptum fuerit. Nam alia ad hujus intelligentiam opus sunt, quæ, ut verisimile est, in prosa sua tractabat Petronius.

CARM. LXXXII. *Villicus ærari*] Quidam nomine *Perspectus*, qui ærarii dominici primum custos, hoc est dispensator, postea rusticationi operam dabat, hoc Epigramma fecit Priapo. Quod nomine Tibulli in antiquis Tibulli codicibus inveniri, & alii in editionibus suis admonuerunt, & nos inter opera Tibulliana in optima scheda reperimus. Dicunt tamen nonnulli repertum in agro Patavino, literis vetustate pene consumptis. Quod tamen non impedit, quin Tibulli esse possit. Primus versus diverse concipitur in editionibus. nam aliæ,

Ærari quondam custos, nunc cultor agelli. aliæ,
Rusticus ærarii quondam, nunc rusticus horti. aliæ,
Villicus ærari quondam, nunc cultor agelli.

Et hæc ultima vera lectio. *Villicus* enim est custos. Juvenalis:

Pegasus attonitæ positus modo villicus urbi.

Hunc tu sed tento] Veteres excusi, item & optima scheda Tibulli habent, *Hunc tu, sed taceo.* & melius sane.

CARM. LXXXIII. *Quid hoc novi est?*] In veteribus excusis Tibulli nomine editur hoc politissimum poëmatium: itemque in veteri membrana Tibulliana, quæ est penes te Jacobe Cujaci, vir eruditissime. Totumque ex puris Jambis constat. & sane multum spirat illam venustatem, quæ hodie percipitur in Elegiis illiùs suavissimi Poëtæ. Quod ne cui mirum videatur, Tibullum Priapeia conscripsisse, jam puto satis confirmari superiore Epigrammate. Sed & clarius Martialis:

Quam

Quam qui compositos metro Tibulli
In Stellæ recitat domo libellos.

Placet Priape?] Itane Priape? Elegans loquendi modus; ut in illa expostulatione, *Placet hoc ergo? & leges diligentissimæ pudoris custodes decumas uxoribus dari, quantas meretricibus, jubent?* Græcis est, ἄληθες; Aristophanes, ἄληθες ὦ πόνηρε; Martialis:

Hoc Labulle verum est?

Revinctus pampino] Claudicat versus. Legendum vocandi casu: — *revincte pampino caput.* Et ita non raro veteres loquuntur. Tibullus ad Bacchum:

Huc venias hodierne, tibi dum turis honores,
Libaque Mopsopio dulcia melle feram.

hodiernus enim dicendum erat. Albinovanus in Epicedio Mecœnatis:

Impiger Alcide, multo defuncte labore
Te memorant curas sic posuisse tuas.

Nam dicendum erat *defunctum*. Plautus Curculione:

Haud male meditate male locutus es. — Theocritus: ὄλβιε κῶρε γένοιο — Debuit enim enim ὄλβιος. Persius:

Stemmate quod Tusco ramum millesime ducis,
Censoremque tuum vel quod trabeate salutas.

Ausonius:

Distinctas interne vias mirere domorum

hoc est, *internus*. Propertius: *Sic mihi te referas levis.* Nam *levem* dicere debuit.

At o Priape] In illa optima scheda liquido exaratum erat: *At o Tripalle.* hoc est, τρίφαλλε. Nam τρίφαλλος, & ἰθύφαλλος, cognomina Priapi. Quin & *Triphallus* περὶ ἀρρενότητος inscripta fuit Menippea Varronis. de generatione scilicet. licet aliter vir doctissimus interpretatus sit. Ergo *At o Triphalle* reponendum est. In veteri Glossario: *Trepallos*, πρίαπος.

Abegi-

Abegimusque] Ille Horatianus Priapus, si sciens fallit, imprecatur sibi hæc

— *merdisque coinquiner albis Corvorum* —

Iccirco μηνίσκοι imponebantur statuis, ne ab avibus conspurcarentur. Aristophanes Avibus:

ἢν δὲ μὴ κρίνητε, χαλκεύεσθε μηνίσκους φορεῖν
ὥσπερ ἀνδριάντες. ὡς ὑμῶν ὃς ἂν μὴ μήνην ἔχῃ,
ὅταν ἔχητε χλανίδα λευκήν, τότε μάλισθ' οὕτω δίκην
δώσεθ' ἡμῖν πᾶσι τοῖς ὄρνισι κατατιλώμενοι.

Hi μηνίσκοι adhuc, hodieque in templis Christianorum imponuntur capitibus statuarum. Cujus tamen rei caussam ignorantes Pictores, dum putant honoris caussa imponi debere, non solum nonomnibus statuis imponunt: sed & imaginibus quoque pictis adhibuerunt: quæ tamen illis opus non habent, ut statuæ.

Jacebis inter arva] In Græcia projectis simulacris ita insultabant, ut ea scillis herbis impeterent. Theocritus Thalysiis:

κὴν μὲν ταῦθ' ἔρδοις ὦ Πὰν φίλε, μή τι τυ παῖδες
ἀρκαδικοὶ σκίλλαισιν ὑπὸ πλευράς τε, & ὤμους
τανίκα μαστίσδοιεν, ὅτε κρέα τυτθὰ παρείη.

Ita enim solebant exigere καθάρματα, & φαρμακούς. Hipponax

Βάλλοντες ἐν χειμῶνι, & ῥαπίζοντες
Κράδῃσι, καὶ σκίλλαισιν, ὥσπερ φαρμακόν.

Squallidus situ] In membrana. — *Pallidus situ.* Nam etiam *pallor* pro squallore, vel carie. Lucillius:

— *pallor, tineæ omnia cædunt.*

Canis aut tibi] In quibusdam schedis mediæ vetustatis, quas nobis amicus noster P. Pithœus commodavit, quæque habebant hoc solum Epigramma exaratum, ita legebatur iste, & alter versiculus:

Canisve sævus usque imminget, aut tibi
Fricabit oblitum latus aper lutosus.

Ex quibus depravatis hanc lectionem eruimus:

Canis-

Canisve sævus usque minget, aut tibi
Aper fricabit oblitum latus luto.

Sed in alia longe melioris notæ ſcheda aliter concepta erat lectio:

Canisque ſævas usque ligneo tibi
Luteſus affricabit oblitum latus.

Non magni negotii erit illa corrigere:

Canisque ſæva, ſusque ligneo tibi, &c.

Horatianus ille Priapus ſibi imprecatur:

— in me veniat mictum, atque cacatum
Quicquid corvorum eſt. —

Et apud Ariſtophanem de ſtatua Lyci Herois, judiciorum præſidis, loquitur φιλόδικος quidam, κ' ὁ μήποτε ζῶ παρὰ τὰς κάννας οὐρήσω, μηδ' ἀποπαρδῶ. In contemptum enim immingebant in ſtatuas vel Deorum, vel Magnatum. Iuvenalis:

Effigiemque Deæ longis ſiphonibus implent. Item:
Cujus ad effigiem tantum non mejere fas eſt.

Ubi *tantum non* eſt μονονουχί.

O cui meum malum] In ſcheda Pithœi noſtri:

— o meum malum grave
Licet querare — Theocritus:

ἕξω ἀπάγχω τὸ ζῶον ἐμὸν κακὸν, εἴ τυ ἀρίσκω.

Sed in illa altera optima ſcheda interjiciebatur verſiculus, qui & in quibuſdam excuſis reperitur:

Gravi, piaque lege noxiam lues.

Noxiam & *noxam* idem eſſe vult Servius in Virgilium. Et annotandum, quod hodie in Gallia jurgium vocatur *noiſe*, id à *noxia* detortum eſſe: quod aliquando notat jurgium, ac diſſidium. Petronius: *in mediam noxam perfertur*. Auſonius:

Sæpe in conjugiis fit noxia, ſi nimia eſt dos.

Lucidum femur] In iiſdem ſchedis P. Pithœi: *— lubricum femur.* hoc eſt λεῖον. Martialis:

Dum puer es, redeas: dum vultus lubricus. —

Horatius:

Et vultus nimium lubricus aſpici.

Vacuaque pelle] Lego, *vagaque pelle.* Persius:

Quum morosa vagaque singultiet &c.

Error inde natus, quod illi imperiti librarii scripserant, *vagaque pelle.* In altera peroptima membrana præcedebat hunc versiculus iste:

— inter atra cujus inguina,

Latet jacente pantice abditus specu &c.

Ego nullo labore lego:

Latet jacente pantice abditus specus.

De panticibus vide quid in Catalectis annotavimus. A pantice, vulgo ventrem vocamus *panciam.* Nisi sit à pane, quasi *panciam:* quod facile credo.

Tectus inguinum] In optima membrana

— tectus annuo gelu.

Persistit in metaphora ut de locis Septentrionalibus, aut montibus editissimis dicimus eos annua nive damnatos esse. Ut sane horum versuum lepor, & elegantia, satis commendari à me non possit.

Aut languentior] Legeram olim jamdudum, *angue lentior.* quam conjecturam meam gaudeo confirmari manu scripta lectione, quæ extat in scheda illa optima. *Lentus* flexibilis, ut *lentum vimen*, & *lentare remum* Virgilio, κάμπτειν. & *lenta membra*, γναπτοῖς μελέεσσι. & pulchre *angue lentiorem.* Talis enim anguis gradiens. & prius Aristophanes accepit ὄφιν pro pudendo remisso in Concionatricibus:

- ἐκπέσοι σου τὸ τρῆμα

Τό, τ' ἐπίκλιντρον ἀποβάλοις

βουλομένη σποδεῖσθαι.

Κἀπὶ τὴν κλίνης ὄφιν εὕροις.

Nam nisi ἀλληγορικῶς accipias, refrixerit omnis lepos hujus sententiæ.

Nervos excitet] *Nervos* ἀρχαϊκῶς, pro *nervus* recto casu. *Excitet* vero παθητικῶς. ut Varro, *mutat mare.* & Catullus,

— tantum

— tantum abhorret, ac mutat.
non *nutat*, ut in vulgatis. Item Gellius lib. 2. cap. 23. *quantum stupere, ac frigere, quantumque mutare à Menandro Cæcilius visus est.* At editiones hodiernæ perperam habent *nutare.* Hic vero *nervus excitet,* est γόσηπο. At membrana illa fidelissima habebat: *Rigente nervus excubet lubidine.* quæ vera est lectio, in excubiis sit. Sic vulgo Galli, *soit aux aguets.* Non potuit elegantius dici.

Neque mutare] Non constat versus. Vetus illa bona membrana, & nonnullæ editiones habent: *Neque incitare cesset.* Quod & imitatum est in Jambis puris Græcis, quibus fere ad verbum hoc poëmatium redditum est.

PRIAPEIUM
ALBII TIBULLI
Equitis Romani,

Totidem Iambis puris redditum.

Ἔα τί χρῆμα: τί χόλος θεόσσυτον;
Ἐμοὶ μετὰ ἄρτι πρῶτα παιδικῶν κόρος
Ἀπερὶ νυκτὸς ἀγκαῖς ἀμφεθάλπετο.
Φάλητος οὐ μὲν ἔργον οὐδέν. ἔστ᾽ ἅμα
Ἄκικυς αὐτάειρε σύντονον κάρα.
Ἄληθες ὦ Πρίηφ᾽ ὃς ἐν δρυὸς σκιᾷ
Ἐρυθρὸς ἐξέρυθρος εὐπρεπὴς πίθος
Κάθῃ, πυκαστὸς ἀμπελοστεφὲς κάρα;
Τρίφαλλε, σοὶ δ᾽ ἐπῇ μὲν αἰθέμῳ φόβῃ
Ἔδησα δυσκτένιστα βοστρύχων πλόκη.
Τόδ᾽ αὖ στεφὰν ἔκυρσεν, εἴτε σοὶ πάλαι
Τρόχις κολοιὸς, εἴτε πέμπαλος κόραξ
Κάρα κόλαπτε χείλεσ᾽ ἀγκυλοστόμοις.
Ἄπειρε καὶ γὰρ οὐδὲν εὖ πεπόνθαμεν.
Ἄπερρ᾽, ἄπερρέ μοι τὰ τῶ πέους προσδάς.
Χαμαιρρίφης δ᾽, δυσπετής τε κείσεται.
Κύων δ᾽ ὑποσαθίκρος, ἢ βορβόρῳ
Ἐθὰς καθυβρίει σε σῦς ὀρεινόμος.
Ἄπιστ᾽ ἄπιστε φαλλ᾽ ἐμὸς μέγας φθόρος,
Κακῶ, σάφ᾽ ἴσθι, τίσεται νόμῳ δίκην.
Κλάοις αὖ. οὐ δέ σοι φίλη κόρη ποτὲ
Χάρις γένοιτ᾽ αὖ, ὃς λυγισμὸν εὖ μάλα
Στρέφοιτο λυσίπυγον ἐμμαλίστατα.
Σὲ δ᾽ οὔτε χαρσὶν οὐ φιλοστέβος κόρη
Τεθάλψετ᾽ οὐδὲ χερσὶ συμπλακήσεται.
Χαμαιτύπη δὲ νωδὸς, ἢ παλαιγενὴς
Παρέστ᾽, ἐφ᾽ ἧς γε δυσθερῶς διασφαγὸς

Παλ-

Παλιστρόφεις ἑλικτὰ ῥυτίδων σχίδαις
Α'ρχχρίαν πέρλιδε περιπτυχῶν ῥάκη.
Ι'δὲ παιδός' ἵν' ὡς σε τετράκις μάλα
Α'ζυζσον αὖ βέρεθρον ἐγκάπτει κάρα.
Κορυβαρὴς γόνοι αὖ, ἕκτος τ' ὄφις.
Α'τὰρ παλιντροβὴς γε φεῦ πάλαι πάλαι
Ε'πιστρέφει τέταρτα πληθυμένος κύτος.
ὑπέρφερος δ' αὖ ὡς ἕνατο λήματος
Τότ' οὖν, ἐς ἔλαιώ ἢ ἀχανὲς βύθος πεσών.
Τί δ'; οὐ φρένας σ' ἔφῖκε τ' ἀθυμίας;
Τοῦτ' ἄθῶα μοι κατεπερίξεο.
Ο'ταν δ' κεῖνος ὧδε παῖς ἀφίξεται,
Ψόφος δέ σ' ὅτ' ἀπαρτὶς ἐνεδὸς βαλεῖ,
Στύοιτ' αὖ ὀρθόπρεμνος ὄρχεων τένος,
Τά, τ' ἄρθρα τυμπανιστὸς ἐμμεμνῶς σπόρα
Λάβοι αὖ ἀσφάλιος ὥστε μὴ χαμεῖν,
Πελῶ σε τέρμα λοιδορίᾳ δάμη κόπῳ.

Hæc Græca expreſſa ſunt ex priore editione, quæ correcta eſt ex ſcheda Pithœi noſtri. Quod quam difficile, & arduum ſit, neminem puto ſcire, niſi eum, qui ſcit primum, quid ſit jambis puris ſcribere, deinde, qui Græce Latina reddere. dico Latina. Nam non omnium eſt Latine loqui.

CARM. LXXXVI. *Æſtate frequentor*] Priapo quoque, ut Cereri, corona è ſpicis imponebatur. Quare & Columella *frugiferum* nominat:

Et quæ frugifero feritur vicina Priapo.

Ne ligneus ignem] Lego *igne*, pro *igni*. Sic Ovidius:

Nocte Deæ Noctis criſtatus cæditur ales. Propert.
Dum temere anguineo creditur ore manus.

Lucillius:

Eſurienti Leoni ex ore exculpere prædam.

 Quod

Quod autem veretur Priapus, idem ei minatur & Martialis:

Et silvam domini focis referves.
Si defecerit hac, & ipse lignum es.

CARM. LXXXVI. *Ego hac*] Catulli esse hoc, itemque sequens poëmatium & doctissimi jam viri admonuerunt, & mihi non invito persuadent. Cujus eo elegantia major est, quo difficilius fuit eam in jambis puris consequi posse, totidem Jambis puris.

CA-

CATULLI PRIAPEIUM,

Totidem Iambis puris Græce redditum.

Ἐγὼ τέχνημα φαυλοτέκτονος χερὸς,
Ἐγὼ δὲ φιτρὸς ἀζαλὴς, ὁδοιπόρε,
Ἰδὲ τὸ γήδιον τόδ᾽ ἐξ ἀριστερᾶς,
Ἔπαυλιν ἀνδρὸς, ὀρχάτου τ᾽ ἐπισκοπῶ
Πένητος, ἐκ δὲ φωρὸς ἁρπαγὰς τρέπω.
Ἐμοὶ μὲν ἦρ ἄρηρεν αὔθεμος πλόκος,
Ἐμοὶ δὲ πυρσόφλοιος ἄσταχυς θέρει,
Ὀπωρινῷ τε λαρὸς ἀμπέλου βότρυς,
Κακῷ τε χείματ᾽ ὠμὸν ὄμφακος στέφος.
Χίμαιρ᾽ ἐμοῖσιν ἴξαλος νομεύμασι
Πόλινδ᾽ ἀμολγὰς οὔθατ᾽ εὐγλαγῆ φέρει.
Ἐμοῦ δ᾽ ἀπ᾽ ἀμνὸς εὐθαλὴς ἐπαύλεων
Δόμονδε βριθυκέρματον χέρ᾽ εἰσάγει.
Τέρεινα πόρτις ἀντὶ μήτορος βοὸς
Χέει φοίνιος αἱματοσφαγὴς λίθος
Θεοῖσι. Τόνδε τὸν θεὸν σέβου ξένε,
Χέρας δὲ χωρὶς ἴσχε. σοὶ τόδ᾽ ἀσφαλές.
Ἕτοιμος ἀσκέπαρνον αἰκία πέος.
Λέγοις, θέλοιμ᾽ ἄν· ἀλλ᾽ ἰδοὺ προσέρχεται
Ἀγροῖκος οὗτος, ὅγ᾽ ἀποσπασθὲν τόδε
Πέος τυλωτὸν ὅπλον ἐμπρέπει χερί.

Hoc tibi expedit] Attici dicunt: ἐγὼ ἄξιον. Unde Euripides Telepho, ἄξιον γὰρ Ἑλλάδι. Quod in legationibus ſemper apponi, & concludi ſolebat. Salluſtius in Jugurthino: *cenſere eos ab armis diſcedere. ita ſeque illiſque dignum eſſe.* ut in principiis edictorum dicebant, *Bonum factu' eſt.*

Parata namque] Secuti ſumus lectionem Mureti noſtri: *crux ſine arte.* Proinde Græce eſt redditum ἀσκέπαρνον. Ita enim vocant Græci non quidem quod omnino ſine aſcia factum eſt, ſed rude, & impolitum. Columella in eandem ſententiam:

— ſed truncum forte dolatum
Arboris antiquæ numen venerare Ithyphalli.

truncum forte dolatum, αὐτόεργον, αὐτοσχεδιαστόν.

Carm. LXXXVI. *Hunc ego*] Hoc quoque Ithyphallicum Catulli eſſe, placet doctis hominibus, tum propter ſtili affinitatem, tum quod eum tali carmine luſiſſe in Priapum Auctor eſt Maurus Terentianus. Ithyphallicum quoque metrum à magiſtris Priapejum vocari, idem politiſſimus, & eruditiſſimus Grammaticus docet nos. quemadmodum & φαλλικὰ ᾄσματα (nam differunt ab Ithyphallicis) Priapo quoque canebantur. Scholiaſtes Ariſtophanis: ᾄσματα λέγεται φαλλικὰ τὰ ἐπὶ τῷ φαλλῷ ᾀδόμενα μέλη: ἔστι δὲ εἰς Διόνυσον, ἢ εἰς ἄλλα κρατερόν. Lege, ἢ ἄλλοτε εἰς πρίαπον.

Nutrivi magis] Hæc non ſunt nauci. Lego, *Nunc tuor magis.* Deinde ſequentem verſum puto ita explendum: *Pauperis tuguri pater, filiuſque coloni.*

NOTÆ

NOTÆ

FRIDERICI LINDEN-BRUCH

IN

PRIAPEIA.

CARM. ad LECT.

SED *ruber hortorum custos*] *Ruber* dicitur propter fascinum rubrum. Catullus: *Sedet revinctus cum rubenti fascino.* & alibi in Priapeis,

Rubro Priape furibus minare mutino.

Horat. lib. I. Sat. VIII.

Obscœnoque ruber porrectus ab inguine palus.

CARM. II. *Cum tenet obsessas invida barba genas*] Malim, *Ninguida barba.* Sic infra,

— canis cum barba caput albicet capillis.

Ex Elephantidos libellis] Martia. lib. XII. Epig. XLIII.

Quales nec Didymæ sciunt puellæ,
Nec molles Elephantidos libelli,
Sunt illic Veneris novem figuræ.

Ubi novem figuræ illæ sunt, de quibus Philænis librum conscripsit. Infra:

Tot figuras, quot Philænis enarrat.

Ex Elephantidos libellis Tiberius, qui libidinosissimus fuit, figuras depingi curavit, quibus cubiculum instruxit, ne cui in opera edenda, ut Suetonius de eo loquitur, exemplar imparatæ scenæ deesset.

Quod meus hortus habet.] Imitatum in Epigrammate veteri:

Quod meus hortus habet gratanti suscipe mente.
Sic frueris lætus quod tuus hortus habet.

Quemadmodum hic *hortus*, sic etiam apud Græ-

cos νάπος usurpatur. Hesychius νάπος, γυναικὸς αἰδοῖον. Latine ad verbum *Saltus*. Plautus Casina:

— Tegit veste id qui estis,
Ubi illum saltum video obseptum rogo ut altero sinat ire.

CARM. IX. *Non me Praxiteles Scopasve fecit*] Columella lib. x.

Non tibi Dædaliæ quærantur munera dextræ,
Nec Polycletea, nec Phragmonis, aut Ageladæ
Arte laboretur, sed truncum forte dolatum
Arboris antiquæ numen venerare Ithyphalli.

Et dixit mihi] Indicat ita impolite fabricatum fuisse, ut necessum habuerit dicere, Tu Priapus esto, alioquin in ea causa fuisse ut ignoraretur, Priapus ne esset, an putre & inutile lignum. Sic pictores rudi adhuc sæculo, & cum nondum magna ista ars ad tantam excellentiam pervenisset, picturis subscribebant, hic homo, hic asinus. Ælianus Variarum lib. x. cap. x. Ὅτι ὑπήρχετο ἡ γραφικὴ τέχνη, καὶ ἦν τρόπον τινὰ ἐν γάλαξι, καὶ ἐν σπαργάνοις, οὕτως ἄρα ἀτέχνως εἴκαζον τὰ ζῶα, ὥστε ἐπιγράφειν αὐτοῖς τοὺς γραφέας, τοῦτο βοῦς, ἐκεῖνο ἵππος, τοῦτο δένδρον.

CARM. XII. *Barbatum furem tertia pœna manet*] Scilicet oris stuprum: ita enim hoc vocat Arnobius lib. II. *Nihil pati renuentes ad oris stuprum paratæ*. Nec debet hic locus mutari, quod quidam nuper tentavit. Horatius *ore adlaborare* dixit Epod. VIII.

Minusve languet fascinum,
Quod ut superbo provoces ab inguine,
Ore adlaborandum est tibi.

Sic apud Pausaniam, ut me monuit vir doctissimus, συναμαρεῖσθαι sumitur. τὴν Ἀθαλαΐδην συναμαρευομένην, quod tamen Aristophanes simpliciter pro virum pati usurpat, ἐν νεφέλαις. γυνὴ δὲ συναμαρευομένη χαίρει.

CARM.

CARM. XIX. *Fulmina sub Iove sunt.*] Secundus Antholog. lib. IV. ΕΙΣ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΘΕΑΙΝΩΝ ΑΓΑΛΜΑΤΑ, cap. ιβ.

> Τύμπανα καὶ θύρσον βρομίε. Ζηνὸς δὲ κεραυνὸν,
> Ἀσπίδ' ἐναλλὰ καὶ κόρυν ἠΰκομον,
> Φοίβε δ' εὔτοξον φαρέτρην, ἁλὶε δὲ τρίαιναν,
> Καὶ θηροφόνον χειρῶν ἡρακλέες ῥόπαλον.

Quia vero Hercules semper cum clava pingebatur, interdum etiam cum clava, sagittis & pelle leonina, ideo Tertullianus, una voce hæc omnia comprehendens *Scytalosagittipelligerum* eum vocat, libro De pallio cap. IV. *Adoratur à vobis qui erubescendus est, Scytalosagittipelliger ille, qui totam epithetis sui sortem, cum muliebri cultu compensavit.*

CARM. XXXII. *Laterna videor fricare cornu.*] Laternæ olim, ut & nunc, & cornu fiebant. Plautus in Aulularia: *Quis Vulcanum in cornu conclusum gerit?* fiebant etiam ex vesicis. Martialis Apophoretis, Lemmate *Laterna ex vesica* LXII.

> *Cornea si non sum, numquid sum fuscior? aut me*
> *Vesicam, contra qui venit esse putat.*

CARM. XXXVI. *Phœbus comosus.*] Stat. Sil. IV. lib. III. *Intonsoque ostende patri.* Phœbo scilicet, qui pater Æsculapii.

Hercules lacertosus.] Philostrat. Icon. II. in Anthæo, ita Herculem depictum scribit: Γέγραπται δ' ἐχέγυιος, καὶ τὰς τέχνας ἐμπλέως, δι' ἁρμονίαν τοῦ σώματος. ἀλλ' αἰεὶ καὶ πελώριος, καὶ τὸ εἶδος ἐν ὑπερβολῇ ἀνδρεία τε ἐστὶν αὐτοῦ ἀνάθεος αἵματος, καὶ αἱ φλέβες, οἱ δ' ἐν ὠδῖνι θυμοῦ τινος ὑπονενοηκότος αὐταῖς ἐστί.

At fronte crinita.] Eleganter hæc ut omnia emendat D. Scaliger. Posset tamen etiam legi: *At fronte cornuta Arcad.* Cornuti enim Satyri, nihilque hominum habent nisi faciem, dicit M. Capella. Quare autem cornuti pingantur, docet Fulgent. Mythol.

Mythol. lib. III. *Ideo Satyri caprinis cornibus depinguntur, quia nunquam novere faturari libidine*

CARM. XL. *De quæstu libera facta suo est*] Plautus.

Libera eris actutum, si crebro cades.

Nam *cadere* inter verba Romana: quod si crebriuscule facerent, summulam pecuniæ corradebant, qua se in libertatem (sæpe hoc apud comicos habetur) vindicabant. Eodem modo apud quasdam gentes virgines liberæ dotem sibi comparabant. Sextus Empiricus Pyrh. Hypot. lib. III. quem vide. Plautus id Thuscis adtribuit, Cistellaria:

— *Tusco modo*

Tute tibi indigne dotem quæras corpore.

Augustinus de Civitate Dei lib IV. cap. X. etiam Phœnicibus: *Phœnices donum dabant de prostitutione filiarum, antequam jungerent eas viris.*

CARM. LII. *Porta te faciet patentiorem*] Etiam *Portam* inter obscœna vocabula fuisse constat. Catullus:

— *Patente porta*

Percurrent raphanique mugilesque.

Quo pertinet & illud:

Portam ingredi nefas qua exieris.

Sic etiam apud Græcos θύρα usurpatur, unde Bacchus Διθύραμβος vocatus, παρὰ τὸ δὶς θύραζε βαλεῖν: ita enim malo interpretari, quam ab antro διθύρῳ, in quo eum enutritum fabulantur, cujus etiam opinionis Scholiastes Apollonii est lib. IV. διὰ τοῦτο διθύραμβος ὁ Διόνυσος ἐκλήθη, διὰ τὸ δύο θύρας ἔχειν τὸ ἄντρον.

Qui latus tuentur] Inde etiam *Latrones* antiquitus dicti σωματοφύλακες. Varro de Lingua Lat. lib. VI: *Latrones dicti ab latere, qui circum latera erant regi, atque ad latera habebant ferrum, quos postea à stipatione stipatores appellabant.* Glossarium, *stipator*, σωματοφύλαξ.

Apu-

Apulejus de Mundo: *Ante fores viri fortes, stipatorésque regalium laterum.* Rectè vero Varro dicit Latrones inde dici, quod ad latera habebant ferrum: ea namque de causa δορυφόροι Græce vocantur. Hesych. δορυφόρος, ὁπλοφόρος ὑπασπιστής, ἢ φύλαξ τῶν τυράννων ἢ βασιλέων. Glossarium, δορυφόρος *stipator, satelles.* Ultimis autem temporibus dicti *Scribones.* Agathias lib. III. εἷς δέ γε ἦν τῶν τῶν ἀμφὶ τὰ βασίλεια δορυφόρων, οὓς δὴ σκρίβονας ὀνομάζουσιν. Suidas tamen non ipsos satellites Scribones vocatos scribit, sed τῶν σωματοφυλάκων τῶν προμάχους. *Scribones* etiam vocatos, qui antea *Deputati*, refert Leo Imperator in Excerptis, quæ accepta debemus V. C. Bon. Vulcanio: Δεπυτάτοι δὲ προσηγορεύοντο τὸ παλαιὸν, οἱ νῦν λεγόμενοι σκρίβωνες, οἱ τινες παρακολουθοῦντες τῇ παρατάξει, τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τετραυματισμένους ἀναλαμβάνονται ὡς ἰατροὶ καὶ περιποιοῦντες. Adeo ut non unum eorum officium fuerit.

Quare qui sapiet malum cavebit] Errat si quis emendandum putet: *Qui sapiet malo cavebit.* Qua enim de causa malum cavere perperam dicatur non video.

CARM. LXVIII. *Mentula smerdalea est*] Sic in Epigrammate veteri:

Non mihi laudanturque manus; hæ namque rapaces:
Et non laudatur mentula, merdacea est.

Cithara tensior ipsa sua] Sic supra:

Tormento citharaque tensiorem.

Incipit Ilias ira] Notus versus Homeri: Μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος. Atque hæc erat prima fabula, quam in scholis antiquitus discebant; Theodoretus sermone de Fide: τούτων δέ γε οἱ πλεῖστοι μὲν, οἱ δὲ τὴν μῆνιν ἴσασι τὴν Ἀχιλλέως, ἐξ ἧς ἀρχεσθαι τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων εἰώθει τὰ μειράκια. Ideo etiam lepide in Epigrammate veteri, Antholog. lib. I. cap. XVII.

EIΣ

ΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥΣ:

Ἀρχὴ γραμματικῆς πεντάστιχος ἐστὶ κατάρα;
Πρῶτος μῆνιν ἔχει.

CARM. LXXI. *Nidorem p. profecuta fumi*] *Nidor* κνίσσα, Homerus & alii. Sic ſemper Theodoretus adverſus Græcos, ut lib. VII. *σφόδρα γὰρ αὐτοὺς χαίρειν οἱ ποιηταὶ φασὶ τῇ λοιβῇ καὶ τῇ κνίσῃ.* Retinuit vocem Græcam Arnobius lib. VII. *Paſciturque de cniſſis quas evomunt ardentia exta.* Nec de veritate ejus lectionis dubitandum eſt.

CARM. LXXVI. *Dodona eſt tibi Jupiter.*] Sidonius in docto Panegyrico ad Priſcum Valerianum:

Non divos ſpecialibus faventes
Agris, urbibus, inſuliſque canto:
Saturnum Latio, Jovemque Cretæ,
Junonemque Samo, Rhodoque Solem,
Ænnæ Perſephonem, Minervam Hymeto,
Vulcanum Lypare, Papho Dionem,
Argis Preſcea, Lampſaco Priapum,
Thebis Euchion, Ilioque Veſtam,
Timbræ Delion, Arcaden Liceo,
Martem Thracibus, & Scythis Dianam,
Quos fecere deos dicata templa.
Thus, ſal, far, mola, vel ſuperfluarum
Conſecratio cerimoniarum.

Iunoni Samos, & Mycena Diti:] Lego, *Iunoni S. & Mycena: Diti Undæ Tænaros, æquoriſque Regi.* Statius Thebaid. lib. I.

Et Samon & veteres armis excinde Mycenas.

Ubi commentator: *Samos & Mycena atque Sparta Græciæ civitates Iunoni ſacratæ ſunt.* Tænarum vero Plutoni dicatum, quis neſcit? Apul. Mileſ. v. I. *Quære Tænarum inibi ſpiraculum Ditis.*

Ennaa Cererem.] Stephanus de urbibus, Ἔννα, πόλις Σικελίας, κτίσμα Συρακουσίων, μετὰ τὰ ἔτη Συρακουσῶν. ὁ πολίτης Ἐνναῖος, ἐξ ἐνναία. Semper apud Jul. Firmicum *Henna* legitur, non *Enna*: & male apud Sidonium *Ænna*, per *Æ*.

CARM. LXXVII. *Hoc est lædere dum juvatis.*] Ovidius Tristium lib. 1. *Tantum ne noceas, dum vis prodesse, memento.*

FINIS.